

Египетски митове и мистерии

Рудолф Щайнер

12 Сказки
държани в Лайпциг
от 2. 9. до 14. 9. 1908 г.

по записки непрегледани от сказчика
превод от немски: ДИМО ДАСКАЛОВ
нередктиран текст

С Ъ Д Ъ Р Ж А Н И Е

СТР.

1. Какво ни казва Рудолф Щайнер в сказките върху "Египетските митове и мистерии"?

2. Духовните връзки между културните течения на старите и новите времена

3. Развитието на земята. Първичният атом. Епохи на земята и културни епохи. Отражение на космическите процеси в религиозните възгледи на хората

4. Последното атлантско и следатлантското човечество. Древните центрове на посвещението. Човешката форма като съдържание на медитацията

5. Изживяванията на учениците на Ришите при посвещението като образи на отношенията и процесите сред нашата земя в нейното първично състояние. Тайните на планетите. Изживяването на висшите светове чрез образ, тон и слово. Слизането на първичното слово

6. Развитието на тройката слънце, луна и земя. Формиращият тон. Озирис и Тифон

7. Действието на Озирис и Изис /Изида/. Хорус, творецът на бъдещето земно човечество. Факти на окултната анатомия и физиология.

8. Процесите на развитие в човешкия организъм от отделянето на Луната. Действието на лунната светлина във форма лирата на Аполон.

9. Степенуваното развитие на човешката форма съобразно с движението на слънцето през съзвездията на зодиака. Изтласкването на животинските същества. Действието на лунните сили. Четирите човешки типове. Отделянето на половете. Образите на митовете - едно изображение на действителните факти

10. Факти на духовния живот; действието на слънчевите и лунните същества /духове/; на силите на Озирис и Изис. Промяната във възприемането и в състоянието на съзнанието при човека. Постепенно завладяването физическото поле в редуващите се една след друга култури до точката, където човекът донася в неговата индивидуалност духовното естество долу на физическото поле. В най-дълбоката точка влиза в действие импулсът на Христос, бог слиза до физическия човек, за да намери той пътя обратно в духовния свят

11. Древните легенди като образи на космически факти и на събития между смъртта и едно ново раждане. Затъмнението на духовното съзнание на човека; опасността на духовната смърт. Едно проясняване може да бъде постигнато чрез

принципа на посвещението на мистериите. Спасението чрез Христос. Посветените като предтечи на Христос; тяхното пророческо съзнание. Чрез образи духът на ученика на египетското по-свещение бива оформен да разбираше на азовото развитие на човека. Много от тези, почиващи на окултна основа образи са преминали чрез гръцките легенди в съзнанието на хората

12. Същността на египетското посвещение: впечатването на свръхсетивни виждащи органи в астралното тяло, които след това той отпечатва като отпечатъци в червен восък в етерното тяло през време на едно състояние подобно на смъртта траещо 3 дни, в което етерното тяло е отделено, излъчено от физическото; изживените в свръхсетивните полета опитности правят от новопробудения един озарен. Космическото знание за органите на египетските жреци. Днес човекът вижда по материален начин това, което по-рано е виждал в духовната област. Значение на делото на Христос за душите на умрелите

13. Отпечатването на духа в гръцките творения на изкуството; духът като роб на материята в нашето време. Христовият импулс като победител на материята. Чрез силата на Христос е преодоляна също груповата душевност по време в редицата поколения. Пътят на отците и пътят на боговете на древните египтяни. Изис като египетска душа на народа. Фараонът като син на Изис и Озирис. Прадедите като събиратели и раз-даватели на духовните блага и като 42-мата съдии на умрелите; наследеното трябваше да бъде култивирано във физическия свят. Възкресението на това, което някога душата е изживяла във времето между смъртта и едно ново раждане

Какво ни казва Рудолф Щайнер в сказките върху "египетските митове и мистерии"

В този цикъл от сказки отново се повдига от нашите затъпени очи едно було след друго, и ние замаяни, обаче все по-уверено и изпълнени с радостна надежда в миналото и бъдещето, които ни разкрива ясновиждането на Рудолф Щайнер и силата на неговата мисъл ни учи да разбираме и обхващаме. Не само думите, а *как* са казани тези думи, това, което стои неизразимо, но действено като сочеща сила зад думите, прозрачността на тези думи са това, които така благоговейно се приближават до великите тайни, но подсилени от вътрешна сигурност постепенно снеман обвивките и булата, които ни закриват погледа, докато ни обхванат хоризонти широки като Вселената. От думите и начина, по който те са изказани, се раждат форми от светлина, произведени един вид магически чрез истината на преживяното, проблясват перспективи от светли на, които изпълват нашата настояща тъмнина с не предчувствувана яснота. И ако понякога един или друг израз, който иска да донесе по-близо до нашето разбиране нещо неизразимо, ни докосва вътрешно фамилиарно и реалистично, зад такъв един израз стои повелята невидимото да бъде направено нагледно, формираща необходимост, законът на художественото творение. Съответно на областите, в които словото трябва да слезе от неговите висини, то се изменя от етерна прозрачност в мощна непосредственост, придавайки свеж цвят на това, което изисква цвят. Днес хората не четат на драго сърце между думите. Те бързо минават покрай тях и се задоволяват с това, което след това интелектът представя измамно като бърз критерий. *Рудолф Щайнер*

*трябва да бъде четен по друг начин. Неговите думи говорят чрез интелекта на духа, където те тепърва намират истински отзвук, те очароват художественото чувство. Остротата на неговия интелект е просто светкавица, която пробива границите на ума и води към духа. И макар душата да се чувства за няколко мига като смазана от удара на тази светкавица, тя веднага се изправя отново; *нужно е само да и се даде малко почивка, през време на която тя може да се вгълби в себе си - и тогава тя отново се съвзема, пропулсирана от нов живот.**

Тази е магическата сила на словото на истината. Този ключ отварящ вратите на "майките" - и Боговете - Рудолф Щайнер слага в нашите ръце. Когато го оставим да действа с присъщата му сила, нашият живот се разширява до всемирния живот. Нека го пазим в неговата чистота, нека не го прегъваме на разтопителната тигла на нашите непречистени желаниа на душата, разпалвайки силен и мътен огън: *иначе така похитената сила, сила събуждаща и проникната от светлината, бива отхвърлена обратно и превърната в нейния противоположен образ.* Получава се нещо като убиване.

Интелектуалната бруталност и липсващото художествено чувство са убиващото в тази област. Митовете и сказанията, които са художественият израз на духовни процеси и събития, макар и да живеят само като сънища в нашите души, подържат връзката със свръхсетивното. Те са като светещи огънове, които подържат буден отблясък в нашите души. Това, което те събуждат и развързват по този начин, може лесно да бъде потъпкано чрез интелектуалното тълкуване, чрез произволно тенденциозно обяснение на текстовете и натрупване на коментари. Тогава в ръцете остават само частите, но за съжаление липсва духовната им връзка. Ако тази тенденция би си пробила път в създаденото от Рудолф Щайнер духовнонаучно Движение, това би било като едно разкъсване на неговото духовно завещание. На Рудолф Щайнер беше даже противно умственото тълкуване на приказките. Обаче осветените символи, на основата на които стоят най-висши духовни процеси, които са били зафиксирани и запазени във величествени картини от изобразителното изкуство и от поезията, те наистина не трябва да служат като игрална топка на хипотетични тълкувания или да бъдат тъпкани в праха на всекидневното. Когато например един възвишен процес се превръща в силно действащ символ, какъвто и образът на Граала, тогава тези сили трябва да бъдат запазени в чистотата на тяхната стойност чрез прехвърляне с повече или по-малко сигурни откъслечи от документи и чрез изграждане върху тях на въздушни кули. В чии съзнания освен в тези на учениците на Рудолф Щайнер би могло да проникне по-дълбоко, как това, което е свръхземно съдържание на митовете и сказанията, изразено в образи, трябва да действа в неговото душевно-етерно тъкане? Защо трябва да бъдем принудени, да си образуваме точни физиологично представи за една рана, която до сега е могла да вдъхнови поетическото изкуство, музиката за възвишени творби и е могла да служи по-най-красив начин за пречистването на човека?

И нужно ли е безкрайно девственото и нежното, което ни говори от образа на Изис-Мария като светъл чар от духовни пролетни светове, да бъде влечено надолу в сферата на всекидневното и на анатомическите представи, както стана в едно антропологическо списание за младежта? Живеенето с духовното съдържание на този образ е едно любимо завещание на Рудолф Щайнер, което той даде на жените

ставащи майки, за да ги свърже със свръхсетивното и който образ след това действувайки в копие в стаята на детето може да на сочи мислите на майките и душите на децата към чистата тъчаща духовност. Какво ни казва той към това в своите "Египетски митове и мистерии? "

"Може би в тази картина, която може да застане в безброй копия пред много очи, ние сме се научили да се удивляваме на чудната чистота, която е разлята върху цялата фигура; *може би сме почувствували също нещо в лицето на майката, в особеното висене на фигурата; може би също сме по чувствували нещо в дълбокия израз на очите на детето.* И когато след това гледаме облачните форми наоколо, от които се явяват множество ангелски главички, имаме може би тогава едно още по-дълбоко чувство, едно чувство, което ни кара цялата картина да ни се яви по-разбираема. Аз зная, че казвам нещо рисковано, когато казвам: *когато то някой гледа съвсем дълбоко и сериозно това дете в ръцете на майката, зад него облаците, които се оформят в множество ангелски главички, той има представата: това дете не се е родило по естествен начин; то е едно от тези ангелчета, които висят там зад него в облаците.* Самото това детенце Исус е една такава форма на облаците, само че сгъстила се малко повече, като че едно таква ангелче е прелетяло от облаците в ръката на Богородицата. Това би било именно едно здраво чувствуване. Когато оживим в нас това съдържание на чувството, тогава нашия поглед ще се разшири; *той ще се освободи от определени схващания относно природните връзки на съществуването.* Именно от една такава картина /Сикстинската Мадона, бележка на превод./ нашия поглед ще може да се разшири до там, че да почувствуваме: *също и това, което трябва да стане според днешните закони, някога би могло да става по друг начин.* Ние ще разберем, че някога е съществувало едно друго зачатие, различно от половото. Накратко казано, в тази картина ние ще видим дълбоките връзки на човешкото с духовните сили. Това се крие в тази картина. "

Жалко, че скоро след смъртта на Рудолф Щайнер се събужда един противоположен свят на представите. Вярно е, че тези представи отговарят на вкуса на днешното човечество и импонираат на младежта; *човек е счистан за прекалено срамежлив, ако не е съгласен с това схващане.* На някои места се дават също съвети, да не се четат циклите на Рудолф Щайнер. И така някои слова на Рудолф Щайнер, които събуждат духа на хората, биха могли да бъдат засипани.

Добре е да проследим по-нататък такива описания на Рудолф Щайнер.

Когато тук накараме погледа да прелети в миналото, от тази Мадона до египетската епоха, ние срещаме нещо напълно подобно, един също така възвишен образ. Египтянинът имаше *Изис /Изида/*, онзи образ, с който са свързани думите: *Аз съм това, което беше, което е и което ще бъде. Моето було не е повдигнал никой смъртен.*

В този образ на *Изис, на прелестната божествена духовност*, на Изис, която в духовното съзнание на древния египтянин стоеше с детето *Хорус* в ръка, също както нашата Мадона с детето Исус, е изразена една дълбока тайна, скрита под едно дълбоко було. Във факта, че тази Изис ни е представена като нещо, което носи вечното в себе си, на нас ни се припомня отново за чувството изпитано при гледането на Мадоната. В тази Изис /Изида/ ние трябва да виждаме дълбоките тайни, тайни, които са основани в духовното. Мадоната напомня отново за Изис. Такава

връзка съществува. Ние трябва да познаем с чувството дълбоките тайни, които представляват свръхземната връзка между египетската и днешната култура.

"Прелестната божествена духовност" е тази, която би трябвало да изпълни нашия свят на представите при гледането на тази картина, а не алегорична анатомия. Нямаме ли ние безкрайно много случаи да се потопим в анатомическите подробности на физиологичните процеси, без за тази цел да се приближим до това, което принадлежи на царството на чистата духовност и на чистата естетика? Нека се пазим от произволния алегоризъм. Какво ни казва Рудолф Щайнер в цикъла "Египетски митове и мистерии" по повод символа на рибата в катакомбите?

"Колко далече е един такъв важен знак, който виждаме като символ на една космическа епоха на развитието, колко много далече е той от онези повърхностни тълкувания, които често пъти се дават. Истинските символи бяха такива, които се отнасяха за духовни, по-висши действителности. Те не "означаваха" нещо за първите християни. Един такъв символ е "един образ" за това или онова, което действително можем да видим в духовния свят. Никой символ не е правилно тълкуван, преди да можем да обърнем вниманието върху това, на което той отговаря в духовния свят. Всяко спекулиране има най-много една подготвителна цел. Изразът "означава" не е още подходящ, а ние познаваме действително символа, когато покажем, че в не го е отбелязано едно духовно състояние на нещата".

И по-нататък: "Ние вече казахме, че такива образи не трябва да бъдат алегории, но, че по съдържание те стоят във връзка с действителните факти.

Такива образи се явяваха като сънищни образи. Така също и легендата за Озирис бе сънувана, преди ученикът да прозира истински факта на развитието на човечеството. И само онова, което подготвя за действително виждане, това е в окултен смисъл един символ. Един символ е едно рисуване на действителни процеси в образи".

Но нас ни дебнат още и други опасности. Опасността да бъде отклонено в сферата на целесъобразността това, което Рудолф Щайнер даде като чисто духовно изкуство, тази опасност също съществува. С това би му се отнел вътрешният, най-вътрешният духовен живот. Рудолф Щайнер ни даде Евритмията, за да може нашата душа съзнателно да улови това, което вече принадлежи на най-близките по-висши светове, напипвайки в свръхсетивните области по пътя на движенията на тялото, които следват етерните течения. Чрез това нашето физическо тяло постепенно бива разхлабено и може да чувства в елемента на въздуха и на етера; *така то може да подслушва, да напипва вътрешно това, което става във въздуха чрез звука, чрез гласа и да свързва с това действащия в него поток на съзнанието чрез видимото изпращане навън на същия жест, който действа в невидимото.* Това изкуство - Евритмията - не е едно копие на телесното, каквито са изобразителните изкуства, не е израз на едно душевно изживяване, каквото е танцът, каквото е даже вдъхновената от космическото чувстване и след това потпяващата се в душата музика; *то не обхваща също вълнуващия се процес на времето или вът-решния живот на поезията.* То е израз на нещо непосредствено духовно: *на говора - на това божествено завещание, което ни е дало възможността да проникнем материалния свят с дух и ще ни даде също възможността да се доверим постепенно на по-тънките елементи: на въздуха, на светлината, на етера.* Когато този жест на гласа се вмъква в звука, тогава се

ражда художествения говор. Обаче той може да си създаде едно копие във физическото тяло: *тогава това, което прониква въздушния лъх като етерна строителна сила, като формиране на вълната на звука, се превръща във формиране на физическия жест*. Преди всичко ръцете, които не докосват земята, а съдбата, те са в състояние да следват тези форми на въздушния полъх. В тяхната подвижност се крие възможността да бъде изобразено разнообразното богатство на говора и по този начин постоянно да се одухотворява все повече тялото. Ражда- щото се по този начин движение показва, какво става едно временно в етерния свят, метаморфозата се стократно и е така в състояние да обхване в себе си богатството на света, който обгръща говора. Колко бедно е в сравнение с това личното изживяване.

Това освобождаващо духа изкуство е по себе си лечебно. То дава основата, от която след това да се образува и развие една особена терапевтика. Но тук изглежда дебне една опасност и има изгледи да възникне мнението, че като ученичка на Евритмията изживяването на звуците трябва да бъде особено силно развито в органите на тялото; *че не е достатъчно едно евритмично развитие, което не поставя на първо място тази цел*. Това би било смърт на изкуството. Изкуството трябва да доведе до израз свръхсетивното, което е скрито зад сетивното; *жестът трябва да остане едно загатване, един намек*. Превръщане, течащ живот, носеща, стремяща се, трептяща сила, обаче постоянно чувствавайки в играта на енергиите импулсиращото движение, проверявайки го на пространството, на въздуха, не свързано с органите, не вземайки изходната точка от нещо телесно. Ако това би било една тенденция, която бихме искали може би също да внесем даже в третирането на езика, тогава за щастие бихме стигнали отново там, където с помощта на Рудолф Щайнер можахме да избегнем убиването и неговите усилия положени за нас биха били напразни. Ние бихме отхвърлили обратно мостовия свод, който би ни завел от другата страна. Вместо да насочим нашето внимание върху това, което живее вън и вътре в тялото като трептение на въздуха, чрез което тогава можем да обхванем светлината, обгръщащия света етер, който разпалва засилващо също нашите мускули. Ние отново бихме били приковани на скалата на тялото.

Египтяните трябваше да научат да гледат надолу; *от тяхното знание за духовното те трябваше да завладеят постепенно физическия свят и за тази цел да се потопят в материята*. Това тяхно знание беше действувало също образуващо органи. Трупите бяха мумифицирани, с цел връзката, която свързваше душата и тялото, да не отслабва и след смъртта; *на мъртвия се поднасяше в дар земна храна като символ на негова- та връзка със земята*. Ние трябва да вървим съзнателно по другия път, да извършим обратното действие, трябва да се дезмумифицираме. С това не е казано, че трябва да презираме физическото тяло. Напротив. Когато органите стават за нас говор на космическите процеси, разкривайки ни делата на Боговете, тогава е добре, тогава ние изживяваме нещо велико. Но ние искаме да живеем също и нашите художествени творби и свещените писания в тяхното величие, а не като алегии за органически процеси. Как космически процеси могат да намерят техния израз в изкуството, това Рудолф Щайнер ни показва в картините нарисувани върху куполите на изгорелия Гьоетанум. И изкуството на говора той ни показва, как умъртвения чрез мизерия

род може да развие нова жизненост от жизнените сили на етера. Обаче за целта ние трябва да оставим даденото ни от духа изкуство, Евритмията, в неговия елемент, да не искаме някак да го задълбочим чрез потопяване във физическите органи. С това то би било опошлено. Ние бихме пресекли неговото развитие. Трябва да наблюдаваме - даже да си изясним, как реагира тялото на звучащия глас, на мелодическия звук - и след това така подслушваното да го пренесем чрез жеста в близкостоящата среда на елементите, които проникват също нашия физически свят и нашето физическо тяло, да живеем цвета, хармониите, светлината и жизнения поток... Тогава можем да дадем един отговор на вика на тварите за освобождение.

В това Движение, каквото е антропософското, ни са дарени най-големите блага, но наред с това ни дебнат най-големите опасности. Не само онези опасности, които идват от вътрешността на стремящите се хора и които, както така често Рудолф Щайнер ни казва, при едностранчив стремеж към духовното изживяване без достатъчно възпитание на моралната природа изкарват наяве най-нисшето от човека, което иначе би останало може би в спящо състояние, ...но също и опасностите, които идват от такива духовни същества, които искат да ни вкарат още по-дълбоко в материализма, като искат да превърнат духовните изправящи сили в такива, които увличат надолу. Тези същества действуват и това, което ще могат да докопат от даровете на Рудолф Щайнер, за да ги употребят за техните цели, те ще се стремят да постигнат това с най-голяма хитрост и със сръчно изкуство на съблазняването. Тогава ще се роди нещо подкупващо, съблазняващо, едно явление импониращо на вкуса на времето - и мнозина ще се оставят да им бъде хвърлена мрежата върху главата. Нека обръщаме внимание и на привидно най-малките симптоми. Те могат да имат голямо значение и могат да произхождат от една целесъзнателна воля, която използва нашата слепота. Нека призовем в паметта си предупредителните думи на Учителя, който постоянно ни насочваше вниманието върху подобни неща. Ние трябва да пазим неговото дело в чистота, да пазим неговото завещание.

За един образ, който бе даден на ученика в Египет и който е преминал в Гърция като легенда за Прометей, Рудолф Щайнер ни казва: *"Такъв един мит не трябва да бъде хващан с груби ръце. Ние не трябва да лишаваме един такъв образ от неговата духовност както лишаваме една пеперуда от пращеца на нейните крила. Трябва да оставим пращеца върху крилата, трябва да оставим росата върху цвета. Тези образи не позволяват да бъдат дърпани и измъчвани. Не трябва да казваме: Прометей означава това или онова. Трябва да се стремим да установим действителните окултни факти и след това да се опитаме да разберем образите, които са възникнали от окултните факти и са преминали в съзнанието на човека.*

Египетския посветен довеждаше ученика до степенята, където той можеше да разбере азовото развитие на човека. Такъв един образ трябваше да формира неговия дух. Обаче ученикът не трябваше да хваща фактите с груби ръце, а образът трябваше да стои пред него светъл и жив и египетския посветен не искаше да пресова в истини банални, сухи понятия, а искаше да представи нещо, което можеше да даде. Поетическото изкуство е прибавило много неща към легендата за Прометей, украсило е я, и ние не трябва да влагаме в нея повече

от това, което са самите окултни факти и да оставим само на художественния образ неговите тънки формиращи сили".

Нека не позволяваме да ни се отнеме това, което чрез просветлената мъдрост на Рудолф Щайнер искаше да формира така нашия дух.

Мария Щайнер

Ние трябва да се запознаем с това, което е действувало преди нас, за да можем ние самите да сътрудничим за по-висшето оформяне на това, което е за нас около нас.

Духовните връзки между културните течения на древните и нови времена

Когато се запитаме, какво трябва да бъде Духовната Наука за хората, тогава от всякакъв вид усещания и чувства, които сме си образували в течение на нашата работа в тази област, ние винаги отново ще поставим пред нашата душа един отговор: *Духовната Наука трябва да бъде за нас един път за по-високо развитие на нашата човечност, на човеш-ното естество в нас.*

С това ние сме поставили една цел на живота валидна в известно отношение и самопонятна за всеки мислещ и чувстваващ човек, която включва също развитието, разгръщането на най-важните, на най-дълбоките сили и способности в нашата душа. Всъщност най-добрите хора от всички времена са си задавали въпроса: *Как може човекът да развие, да развие правилно това, което е заложено в него?* На този въпрос са давани отговори по най-разнообразен начин. Може би не ще може да се намери никакъв отговор, който да е по-кратък, по-убедителен от онзи, който Гьоте е дал от едно дълбоко разбиране в своето стихотворение "Тайните":

"От силата обвързваща всички същества
се освобождава побеждаващия себе си човек".

В тези думи се съдържа извънредно много и един дълбок смисъл, защото те ни показват ясно и съдържателно това, за което се касае относно всяка развитие. Важното е това, че човекът развива своето вътрешно чувство като се издига над самия себе си. Благодарение на това ние намираме, че сме се издигнали така да се каже над себе си. Душата, която побеждава себе си, намира пътя над себе си и с това тя намира пътя за най-висшите Богове на човечеството. Трябва да припомним за тази възвишено цел на духовното изследване, когато се готвим да третираме една такава тема като тази, която трябва да ни занимае тук. Тя ще ни изведе първо въвн от обикновения хоризонт на живота до велики въпрос на съществуването. Ние ще трябва да обгърнем с поглед далечни епохи, когато ще трябва да разгледаме нашия обект, една епоха, която ще се простира от древния Египет до нашето време. Това са хилядолетия, които трябва да обгърнем с поглед и това, което искаме да добием, ще бъде действително нещо, което ще е свързано с най-дълбоките работи на нашите души, което действува в най-дълбоките вътрешност на нашия душевен живот. Защото чрез това, че човек се стреми към възвишеното на живота, той само привидно се отдалечава от това, което му е дадено непосредствено; *именно чрез това той стига до разбирането на това, което ежечасово го занимава.* Човек трябва да се отдалечи от мизерията на деня, от това, което всекидневието носи, и да насочи поглед нагоре към великите събития

на историята на света и на народите. Само тогава той ще намери това, което душата съхранява като нейно най-свещено нещо. Би могло да изглежда странно, когато се показва, че трябва да се търсят отношения, интимни отношения между древния Египет, между времената, в които се родиха мощните пирамиди и сфинксът, и нашето собствено настояще. На пръв поглед може да изглежда странно, че искаме да разберем по-добре нашето време чрез това, че насочваме поглед в миналото. Но за тази цел ние ще трябва да насочим нашия поглед върху много по-обширни, по-далечни епохи. Но също и това ще ни даде резултата, който имаме пред нашите очи, който търсим, резултата: *да намерим възможност да се издигнем над самите нас.*

На онзи, който вече се е занимавал по-основно с елементарните понятия на Духовната Наука, не ще му изглежда никак чудно, че търсим връзката между епохи, които стоят така далече една от друга. Защото това е едно основно наше убеждение, че човешката душа постоянно се връща на Земята превъплътявайки се, че преживяванията между раждането и смъртта протичат повтарящо се за човека. Ние сме се запознали все по-добре с учението за прераждането. Разсъждавайки, можем да се запитаем: *да, тези души, които обитават днес в нас, са били вече и други път тук на земята; не е ли възможно те да са били на земята вече също и в страната на древен Египет, през време на египетската културна епоха, не е ли възможно в нас да обитават същите души, които някога са гледали огромните пирамиди и загадъчните сфинкси в древен Египет?*

На този въпрос можем да отговорим утвърдително. Картината се е възобновила и нашите души са гледали древните паметници на културата, които днес отново виждат. Така всъщност тава са същите души, които са живели в онова време, които са минали през по-късни епохи и отново са се явили в нашето време. И ние знаем, че някой живот не остава без плод, знаем, че в душата съществува и остава онова, което тя е имала като преживявания и опитности, че то отново се явява в по-късни прераждания под формата на сили и способности в темперамента, в заложбите. Така начинът, по който ние днес гледаме природата, по който приемаме това, което нашата епоха произвежда, начинът, по който днес гледаме света, е бил заложен в древен Египет, в страната на пирамидите.

Тогавана ние сме били нагласени така, както днес гледаме навън във физическия свят. Ние искаме да изследваме, как тайнствено са свързани помежду си далечните епохи.

Ако искаме да разгледаме по-дълбокия смисъл на тези сказки, ние трябва да отидем далече в миналото на нашето земно развитие. Знаем, че нашата Земя често пъти се е променяла. Египет е бил предхождан още от други култури. Със средствата на окултното изследване ние можем да отидем още много по-далече в миналото в прадалечните древни времена на развитието на човечеството. Обаче тогава ние стигаме в такива времена, когато Земята е изглеждала твърде различно от днес. Лицето на Земята е било твърде различно в Азия и Африка. Ако насочим поглед в прадревни времена, ние стигаме до онези времена, когато на нашата Земя е станала една мощна катастрофа, предизвикана от водните сили, която е изменила основно нейното лице. И ако отидем още по-далече в миналото, ние стигаме до прадревни времена, в които Земята имаше една свършено друга физиономия; *ние стигаме в онези времена, когато това, което днес образува дъното на*

атлантическия океан между Европа и Америка, е било на повърхността, било е суша. Ние стигаме до едно време, в което нашите души живеяха в тела свършено различни от днешните; стигаме в древна Атлантида, в прадревни времена, за които днешната наука може да ни даде много малко сведение.

След това тези земи на Атлантида намериха тяхната гибел чрез велики водни катастрофи. Тогава телата на хората имаха други форми и по-късно са приели други форми. Обаче душите, които днес живеят в нас, обитаваха също в древните атланци. Това бяха нашите души. Тогава водната катастрофа предизвика едно вътрешно движение на народите: *един велик поход от запад към изток*. Тези народи бяхме самите ние. Ние самите се преселихме от запад на изток, през Ирландия, Шотландия, Холандия, Франция и Испания. Така народите се преселиха на изток и населяваха Европа, Азия и северните части на Африка.

Но ние трябва да вярваме, че това, което се пресели от запад като последен велик поход на народите, не намери никакви народи върху областите, които постепенно се бяха образували като Азия, Европа и Африка. Почти цяла Европа, северните части на Африка и големи части от Азия бяха вече тогава населени. Тези части на сушата бяха населени не само от народите идващи от запад, а те бяха населени още от по-рано, така щото походът на народите идващи от запад намери там всъщност едно чуждо население, на което се натъкна. Можем да си представим, че когато настъпиха по-спокойни времена, възникнаха особени културни отношения. Например в близост до Ирландия имаше една област където преди катастрофата, която е станала хилядолетия преди нашето време, обитаваха най-напредналите части на цялото земно население. Тези части потеглиха след това през Европа под особеното ръководство на велики индивидуалности и стигнаха в една област на средна Азия. От там бяха изпратени културни колонии в най-различните области. Една такава колония на следатлантското време, която се роди чрез това, че от онази група хора бе изпратена една колония в Индия, намери вече там едно население, което живееше там от прадревни времена, което имаше също една култура. Пристигналите колонисти зачетоха съществуващата вече там култура и основаха *първата следатлантска култура*, която е стара хилядолетия, но за която външни документи едва съобщават нещо. Това, за което говорят тези документи, е съществувало с хилядолетия по-късно. В онези значителни сборници от мъдрост, които наричаме сборници на Веда, в старите веди имаме само последните отзвуци от това, което е останало от една много ранна индийска култура, която беше ръководена от свръхсетивни същества и беше основана от "Свещените Риши". Това беше една култура от особен род, за която днес можем да си съставим само слаби представи, защото Ведите са само един отблясък на онази прадревна индийска култура.

Тази култура бе последвана от една друга, от една втора култура на следатлантското време, културата, от която по-късно се разля мъдростта на Заратустра, култура, от която произлезе персийската. Индийската култура трая дълго време, дълго трая също персийската култура, която намери своя завършек в Заратустра.

След това, отново под влиянието на колонистите, които бяха изпратени в земите оросявани от реката Нил, се роди културата, която можем да обхванем с четирите имена: *халдео-египто-асиро-вавилонска култура*. В предна Азия, в северните части на Африка, се образува онази култура, която трябва да назовем като

третата култура на следатлантското време, която от една страна достигна своята връхна точка в чудесната халдейска небесна наука, в халдейската звездна мъдрост/астрономия/, а от друга страна в египетската култура.

След това идва една *четвъртата* епоха, която се развие в южна Европа, епохата на Гръцко-латинската култура, зората на която е отпечатана в песните на Омир /Хомер/, която ни показва това, което може да бъде изявено в гръцките скулптурни произведения, която ни показва едно поетическо изкуство произвело такива важни творби като трагедиите на Есхил и Софокъл. Към тази култура принадлежи също римляните. Това е една епоха, която започва към 8-то столетие пр.Хр., в 747 година пр. Хр. и продължи до 14-то, 15-то столетие /1413г./сл.Хр. От това време насам имаме *Петата* епоха, в която се намираме ние самите сега и тази епоха ще бъде заменена от една *Шеста* и от една *Седма* епоха. В тази седма епоха древната индийска култура ще се яви в една нова форма. Ние ще видим, че съществува един особен закон, който ни прави разбираемо действието на чудесните сили през тази епоха и връзката на различните култури помежду си. Нека насочим първо поглед върху първата епоха, тази на Древно-индийската култура. Ние ще намерим, че по-късно тази първа следатлантска култура ще просияе отново в една нова форма в седмата епоха. Тогава древната индийска култура ще се яви в една нова форма. Тук действуват особени тайнствени сили. И втората епоха, която нарекохме Древно-персийска, ние ще я видим да просиява отново в шестата следатлантска култура, в шестата следатлантска епоха. След като ще е залязла нашата настояща пета културна епоха, ние ще видим как в шестата културна епоха отново оживява религията на За- ратустра. И в нашите сказки ние ще видим, как в нашата пета следатлантска културна епоха ще стане един вид повторение на третата, на Египетската културна епоха. Четвъртата културна епоха, Гръцко-латинската стои в средата; *тя няма напред и назад нищо подобно на себе си.*

За да направим разбираем този тайнствен закон, ще кажем още следното. Знаем, че Индийската култура има нещо, което засяга чуждо днешния човек в неговото човешко съзнание; *това е делението на определени касти, делението на каста на свещениците, на каста на военните, каста на търговците и каста на работниците.* Това строго деление е чуждо на днешното съзнание. Обаче в първата следатлантска култура то не беше нещо чуждо, а нещо самопонятно. Тогава не можеше да бъде иначе, освен човечеството да бъде разделено на четири степени според различните способности на душите. При това не се чувствуваше една жестокост, защото хората бяха разделени от техните ръководители и тези ръководители бяха един такъв авторитет, че онова, което уреждаха, което разпореждаха, беше самопонятно меродавно. Хората си казваха, че ръководителите, седемте свещени Риши, които бяха получили тяхното обучение в самата Атлантида, чрез божествени Същества, можаха да виждат, на кое място трябва да бъде поставен човекът. Така едно такова деление на хората беше нещо свършено естествено. В седмата следатлантска културна епоха ще има едно свършено различно групиране на хората. Ако в първата следатлантска културна епоха авторитетът на ръководителите беше този, който произвеждаше делението, в седмата културна епоха ще бъде нещо различно: *хората ще се групират според обективни, реални гледни точки.* Нещо подобно виждаме при мравките: *те образуват една държава, която в нейният чудесен строеж както и в способността да се изпълнява една*

относително извънредна задача не е постигната от никоя човешка държава. И въпреки това, там ние имаме представено това, което изглежда така чуждо на днешния човек, системата на кастите; за всяка мравка съществува една специална задача.

Каквото и да си мисли днес, хората ще разберат, че в делението на обективни, реални групи се крие благо на хората и те ще намерят възможността за разделението на труда, което ще бъде нещо оправдано. Човешкото общество ще изглежда като една чудесна хармония. Това е нещо, което можем да видим в летописите на бъдещето. Така древна Индия отново ще се яви; *и по един подобен начин определени особености на Третата следатлантска културна епоха ще се явят отново в Петата културна епоха.*

Когато насочим сега поглед първо върху това, което включва непосредствено нашата тема, ние ще видим също и тук една обширна област: *ние виждаме огромната пирамида, загадъчния сфинкс; ще видим, че душите, които принадлежаха на древните индийци, бяха въплътени също в Египет и са въплътени също и днес.* И когато проследим по отделно в подробности онази обща характеристика, пред нашия поглед ще се явят две явления, които ще ни покажат, как можем да проследим още *свръхсетивните* връзки между египетската и днешната култура пълни с тайнственост нишки. Ние видяхме закона на повторението в различните епохи; *обаче на нас това повторение ще ни се яви безкрайно по-пълно със значение, когато го проследим в духовната област.* Всички ние познаваме една картина имаща дълбоко значение, която несъмнено е застанала някога пред нашата душа, онази знаменита картина на Рафаел, която чрез стечението на различни обстоятелства се намира именно у нас в средна Германия /в гр. Дрезден, бележка на преводача./: *говоря за Сакстинската мадона.* В тази картина, която може да се яви пред много очи в безброй копия, ние сме се научили да се удивляваме на чудесната чистота, която е разлята върху целия образ; *може би в лицето на майката, в особеното висящо положение на фигурата сме почувствували нещо, може би сме почувствували нещо също в дълбокия израз на очите на детето.* И когато след това виждаме наоколо облачните форми, от които се явяват множество ангелски главички, имаме тогава едно още по-дълбоко чувство, едно чувство, което ни прави по-разбираема цялата картина. Аз зная, че казвам нещо рисковано, когато казвам: *когато гледате съвсем дълбоко и сериозно това дете в ръцете на майката, зад него облаците, които оформят в множество ангелски главички, тогава имаме представата: това дете не е родено по естествен начин; то е едно от тези, които висят там в облаците.* Самото това детенце Исус е една такава облачна форма, само че малко сгъстила се, станала по-гъста, като че едно такова ангелче е прелетяло от облаците в ръката на Мадоната. Това би било именно едно здраво чувствуване. Когато оживим това съдържание на чувството в нас, тогава нашият поглед ще се разшири; *той ще се освободи от определени тесни схващания върху природните връзки на съществуването.* Именно от една такава картина тесният поглед ще може да се разшири до там, да разберем, че също и това, което трябва да става според днешните закони, би могло да бъде *другояче.* Ние ще разберем, че някога е съществувало зачатие различно от половото. Накратко казано, в тази картина ние ще видим

дълбоки връзки на човешкото естество с духовните сили. Това се съдържа в тази кар-тина.

Когато от тази Мадона насочим нашия поглед в миналото в египетското време, там ние срещаме нещо напълно подобно, една еднакво възвишена картина. Египтянинът имаше *Изис /Изида/*, онзи образ, с който са свързани думите: *Аз съм това, което бе, което е и което ще бъде. Моето було не е повдигнал никой смъртен.*

С този образ на Изис */Изида/*, на прелестната божествена духовност, на Изис, която в духовното съзнание на египтянина стоеше там в ръка с детето *Хорус*, също както нашата Мадона с детето Исус, ни се разкрива една дълбока тайна, скрита под едно дълбоко було. Действително, фактът, че тази Изис ни е представена като нещо, което носи вечното в себе си, отново ни припомня за изгледа на нашата Мадона. Ние трябваше да виждаме в образа на Изис дълбоките тайни, тайни, които имат тяхното основание в духовното. Мадоната е едно ново припомняне за Изис: *Изис /Изида/ се явява отново в мадоната.* Ето такава една връзка съществува. Ние трябва да познаем с чувство дълбоките тайни, които представляват една свръхземна връзка между египетската и днешната култура. Днес ние можем да установим също и една друга връзка. Ние си спомняме, как египтяните се отнасяха с мъртвите; *спомняме си за мумиите; как египтянинът държеше на това, външната физическа форма да бъде дълго време запазена, и ние знаем, че египтянинът изпълваше своите гробове с такива мумии, в които той запазваше външната форма, че поставяше в гроба до мумиите определени прибори, собственост на мъртвия, като спомен за изтеклия физически живот, прибори, които отговаряха на потребностите на физическия живот.* Така това, което човекът е имал във физическия живот, трябваше да остане запазено. Така египтянинът свързваше своите мъртви с физическото поле. Този обичай се разви все повече. Именно това характеризираше древната египетска култура. Обаче подобно нещо не е без последици за душата. Нека помислим, че нашите души са живели в древен Египет. Това е съвсем вярно, че нашите души са били въплътени в тези тела превърнати в мумии. От описанията, които бяха дадени по-рано знаем, че когато след смъртта човекът е освободен от физическото и етерното тяло, той има едно друго съзнание, че тогава той никак не живее в едно лишено от съзнание състояние в астралния свят. От духовния свят той може да гледа надолу към Земята, макар и днес да не може да гледа от земния в духовния свят. Но тогава той може да гледа долу върху физическата Земя. Тогава не е безразлично, дали тялото е било консервирано като мумия, или дали това тяло е било изгорено или изгнило. Чрез това се ражда определен вид връзка. Ние ще видим пълната с тайнственост връзка. Благодарение на това, че в древен Египет телата на хората са оста вали запазени дълго време след смъртта, душите намиращи се в живота между смъртта и едно ново раждане са изживявали нещо напълно определено. Когато поглеждаха надолу, те знаеха: *това е моето тяло; те бяха свързани с него, с това физическо тяло; имаха пред себе си формата на тяхното тяло; това тяло ставаше нещо важно за душите, защото след смъртта душата е впечатлителна.* Впечатлението, което мумифицираното тяло правеше, се отпечатваше дълбоко и в душата се оформяше според това впечатление. Прераждайки се постоянно тази душа премина в Гръцко-латинската култура и днес тя живее в на-

шето време в нас. Фактът, че след смъртта тези души са гледали техните мумифицирани тела, не е останал без въздействие, тъй като техния поглед е бил постоянно насочван към тези тела; *това никак не е без значение*. Те са развили симпатия към него и плодът на това гледане надолу към мумифицирано тяло се явява днес, в 5-та следатлантска културна епоха, той се проявява в склонността, която днес душите имат да приписват голяма стойност на външния физически живот. Всичко, което днес нарича ме привързаност към материята, иде от там, че в египетско време душите са могли да гледат от духовния свят тяхното собствено въплъщение. Чрез това човекът се е научил да обича физическия свят; *благодарение на това днес така често се казва, че е важно само физическото тяло между раждането и смъртта*. Такива възгледи не се явяват така от нищо. С това не искаме да упражним една критика върху културата на мумиите, а искаме само да обърнем вниманието върху необходимости, които са свързани с постоянното идване отново на душата да се въплъщава на Земята. Хората не биха стигнали по-нататък в тяхното развитие без гледането на мумиите от духовния свят. Днес човекът би изгубил всякакъв интерес към физическия свят, ако египтяните не биха имали култа на мумиите. Този култ трябваше да бъде развит, за да бъде събуден един оправдан процес към физическия свят. Фактът, че днес човекът е устроил така своя свят, че днес ние гледаме света, така, както го гледат египтяните, е едно последствие от това, че египтяните са мумифицирали телата след смъртта. Защото и това културно течение стоеше под влиянието на посветените, които можаха да предвиждат бъдещето развитие на човечеството. Египтяните не са правели мумиите току така от хрумване; *именно тогава човечеството е било ръководено от висши индивидуалности, които са разпоредили това, което е правилно*. Това е било правено по авторитет. В школите на посветените са знаели, че нашата епоха е свързана с третата, Египетската епоха. Тези тайнствени връзки са стояли тогава пред очите на жриците и те са разпоредили мумифицирането, за да развият душите настроението, което търси духовна опитност от физическия външен свят.

Така светът е ръководен чрез мъдростта; *това е един друг пример на такива връзки*. Фактът, че днес хората мислят така, както мислят, е резултат на това, което те са преживяли в древен Египет. Тук ние проглеждаме в дълбоките тайни, които се изявяват в културните течения. Ние само докоснахме тези тайни, защото това, което бе показано с примера на Мадоната като един спомен за Изис /Изида/, и което видяхме във връзка с мумифицирането, докосва само слабо действителните духовни връзки. Обаче ние ще имаме още по-дълбоката светлина в тези отношения; *ние ще имаме да разгледаме не само това, което се явява външно, а ще трябва да разгледаме и това, което стои на основата на външното*.

Външният живот протича между раждането и смъртта. Един много по-дълъг живот живее човек между смъртта и едно ново раждане: *нещо, което ние познаваме като Кама-Лока и изживяваме в духовния свят*.

Изживяванията в свръхсетивните светове не са по-еднообразни от изживяванията във физическия свят. Какво сме преживяли впрочем ние като древни египтяни в другия свят?

Когато сме прониквали погледа надлъж по пирамидата, когато сме го насочвали върху сфинкса, колко различно е протичал онзи живот, колко напълно различно е живяла тогава нашата душа между раждането и смъртта! Това не може да

се сравни с днешния живот, това не би имало също никакъв смисъл. А още по-разнообразни отколкото външните изживявания са тези между смъртта и едно ново раждане. В миналото, през време на Египетската епоха, душата изживяваше нещо съвършено различно от това, което изживяваше в гръцкия свят, или във времето на Карл Велики или в нашето време. Също и в другия, в духовния свят става едно развитие и това, което днес човекът изживява между смъртта и едно ново раждане, е нещо съвършено различно от това, което древният египтянин изживяваше, когато след смъртта напускаше външната форма. И както мумифицирането се е развило по-нататък в неговата особеност, така щото е станало причина за днешното настроение, за днешния начин на мислене и чувствуване, както този външен живот се е повтарял от третата до петата епоха, така също става едно напредване на развитието в онези пълни с тайнственост светове между смъртта и раждането. Ние ще разгледаме също и това; *тук също ще открием една пълна с тайнственост връзка*. И тогава ще сме допринесли нещо, за да разберем действително това, което живее в нас, което е н нас плод от онова древно време. Без съмнение тук ние ще слезем в дълбоки шахти на лабиринта на земното развитие. Но именно чрез това ще разберем също пълното отношение между това, което египтянинът строеше, което халдеецът мислеше, и това, което ние днес живеем, мислим. Това, което е било произведено в онези древни времена, ние отново ще го видим да просветне в това, което ни заобикаля, в това, което ни интересува в заобикалящия ни свят. Ние ще получим разбираня върху тази връзка във физическо и духовно отношение. За целта ще бъде показано, как развитието напредва, как 4-та епоха съставлява едно чудесно свързващо звено между 3-та и 5-та епоха. И така нашата душа ще се издигне до пълните със значение връзки на света и плодът ще бъде едно дълбоко разбиране на това, което живее в нас.

Повторение на космическите процеси в религиозните възгледи на хората

Вчера ние се опитахме да поставим пред нашия поглед определени връзки в отношенията на живота, а именно също в духовните отношения на така нареченото следатлантско време. Ние видяхме, как първата културна епоха на това време ще се повтори в последната, в 7-та културна епоха, как Персийската култура ще се повтори в 6-та културна епоха, и как културната епоха, която ще ни занимае в следващите дни, Египетската, се повтаря в нашия собствен живот и в нашите собствени съдби, в 5-та културна епоха. За 4-та култура, за Гръцко-латинската епоха, можахме да кажем, че тя си е запазила едно изключително положение, че тя не изпитва никакво повторение. С това можахме да насочим скицирано вниманието върху пълни с тайнственост връзки в културите на следатлантското време, което последва епохата на Атлантида, която загина чрез мощни водни катастрофи. Тази следваща след Атлантида епоха също ще загине. В края на нашата 5-та голяма епоха, Следатлантската, също ще станат катастрофи, които ще действуват подобно както онзи завършек на Атлантската епоха. Седмата култура на 5-та голяма епоха ще намери своя край чрез *войната на всички против всички*. Това бяха интересни връзки, които бяха посочени в определени повторения, които, когато ги проследим по-точно, ще хвърлят дълбока светлина в нашия душевен живот.

Днес ще прекараме пред нашия духовен поглед още и други повторения, с което ще си създадем една основа. Ние ще прекараме нашия поглед далече в развитието на Земята и ще видим, че далечните хоризонти ще ни заинтересуват твърде дълбоко.

Само едно предупреждение трябва да направим още в началото, едно предупреждение да не се правят схематични повторения. Когато в областта на Окултизма става дума за такива повторения, като: *Първата културна епоха се повтаря в Седмата, Третата в Петата, тогава чо- век лесно може да бъде съблазнен да приложи своята комбинираща дарба и да иска да търси такива схеми също и за други отношения.* Някой би могъл да вярва, че това може да се направи и действително в много книги върху Теософията се вършат чрез това големи нелепости. Тук трябва следователно строго да предупредим, че не такива комбинации решават, а единствено виждането, духовното виждане, иначе човек ще сгреша. Това, което можем да прочетем в духовния свят, може наистина да бъде разбрано чрез логика, обаче не и намерено. То може да бъде живяна само чрез опитността.

Ако искаме да разберем по-точно културните епохи, ние трябва да си създадем един обзор върху развитието на Земята въобще, както това развитие се представя на ясновидеца, който може да насочи своя духовен поглед в процесите на прадалечното минало. Когато насочим поглед далече в миналото на това развитие на Земята, тогава можем да кажем, че нашата Земя не винаги е изглеждала така както днес. Тя не притежаваше още твърдата минерална основа като днес; *минералното царство не бе- ше такова, каквото то е днес; също така то не носеше такива расте- ния и животни като днешните и хората не бяха още в едно тяло от плът като днес; човекът нямаше никаква костна система.* Всичко това се е развило по-късно. Колкото по-далече отиваме в миналото, толкова повече се приближаваме до едно състояние, което, ако бихме го разгледали от мировите далечини, бихме го виждали само като една мъгла, като един тънък, етерен облак. Наистина тази мъгла би била много по-голяма от нашата днешна Земя, защото тя би достигнала до границите на най-външните планети на нашата слънчева система и даже отвъд тези граници. Всичко това би обхващало далече простиращи се маси от мъгла, в които се намираше не само това, от което се е образувала нашата Земя, а в тази мъгла се съдържаха всички планети, също и Слънцето. И ако бихме могли да изследваме тази маса от мъгла по-точно, предполо- гайки, че наблюдателят би могъл да се приближи до нея, - тя би изглеждала за нас така, като че би била съставена само от фини етерни точки. Когато виждаме отдалече един рояк мушици, тогава той ни изглежда като един облак, а когато се приближим до него, виждаме отделните живо- тинчета, които се съдържат в него. Така бихме виждали ние тази маса на Земята в прадалечното минало, която тогава не беше материална в нашия смисъл, а беше сгъстена до етерното състояние. Тази форма на Зе- мята се състоеше следователно от отделни етерни точки, обаче с тези етерни точки беше свързано нещо твърде особено. Ако в всеки случай бихме предположили, че човешкото око би могло да вижда тези етерни точки, то не би могло да вижда нещо, което ясновидецът би виждал, което фактически той и днес можа да вижда, когато насочва своя поглед в далечното минало. Нека се опитаме да разберем това чрез едно сравне- ние. Да вземем едно семе от розово растение,

от една дива роза, едно напълно развито семе. Какво вижда този, който го разглежда? Той вижда едно тяло, което е много малко, и ако не е учил, как изглежда семето на дивата роза, никога не би могъл да получи в своето разглеждане, че от това семе ще се развие една дива роза. Той никога не ще отгатне това от чистата форма на семето. Обаче този, който е надарен с определена ясновидска способност, ще може да види следното. Пред неговия поглед семето постепенно ще изчезне, обаче пред неговите ясновидски очи ще се яви една форма подобна на цвете, която израства духовно от семето. Тя стои пред ясновидския поглед, тази действителна форма, която може да бъде виждана само духом. Тази форма е първообразът на това, което по-късно израства от семето. Но ние бихме сбъркали, ако бихме вярвали, че този образ е напълно подобен на растението, което отговаря на семето. Той съвсем не е същият. Това е една чудесна форма от светлина, която показва в себе си течения и сложни образования, и бихме могли да кажем, че това, което по-късно израства от семето, е само една сянка на тази чудесна духовна форма от светлина, която ясновидецът може да види в семето. Нека запазим този образ, как ясновидецът вижда първообраза на растението, и сега отново да насочим нашия поглед върху нашата първична Земя, върху отделните етерни точки. Ако сега ясновидецът би застанал също така както при дадения по-горе пример срещу една такава етерна пращинна точка на първичното вещество, тогава от тази етерна пращинна точка, от това етерно семе би израснала една форма от светлина, също както при растителното семе, една великолепна форма, която не съществува още във външна действителност, която дреме в това етерно семе, в тази етерна точка. А що е това, което ясновидецът вижда по този начин като форма, когато насочва своя поглед в миналото върху този атом на първичната Земя? Това е една форма, която отново е различна - така различна както първообразът на растението е различен от сетивното растение - това е една форма на физическия човек: *това е първообразът на днешната човешка форма*. В миналото човешката форма дремеше духовно в етерната пращинка и беше необходимо цялото развитие на Земята, за да може това, което почиваше там, да се развие до днешния човек. За целта бяха необходими много, много неща, както също и за растителното семе е необходимо много нещо; *както семе то трябва да бъде положено в земята и както слънцето трябва да ме изпраща своите топли лъчи, за да се развие то до растение*. И ние постепенно ще разберем, как това стана човек, когато си изясним, какво всичко е станало междуременно.

В прадревното минало всички планети бяха съединени с нашата Земя. Обаче на първо място искаме да разгледаме Слънцето, Луната и Земята, които ни интересуват много също и днес. Нашето Слънце, нашата Луна и нашата Земя не бяха също така отделени, а образуваха едно тяло. Ако бихме сбъркали заедно тези три днешни небесни тела в една обща каша в един огромен миров казан и бихме си представили това като едно небесно тяло, ние бихме получили това, което Земята беше в нейното първично състояние, а именно: *Слънце + Земя + Луна*. Естествено в това небесно тяло човекът можеше да живее само в едно духовно състояние. Тогава той можеше да живее само в това състояние, защото със Земята беше свързано също и това, което е в днешното Слънце. И продължи дълго, дълго време това състояние, че нашата Земя още имаше в себе си Слънцето и Луната и беше още заедно с всички същества и сили, които бяха свързани с тях. В тези вре-

мена човекът се намираше още в първичния атом на човека само в духовно състояние. Това положение се измени едва във времето, когато в нашето мирово развитие стана нещо твърде особено, а именно когато Слънцето се отдели като самостоятелно небесно тяло и остави заедно Земята и Луната. Сега това, което по-рано беше едно единство, се раздели на две, получиха се две небесни тела, от една страна Слънцето и от друга Земя + Луна. Защо стана това?

Всичко, което става има естествено един дълбок смисъл, който ще разберем, когато насочвайки поглед в миналото ще намерим, че тогава на Земята живееха не само хората, а също и други същества от духовно естество живееха заедно с тях, които наистина не бяха видими за физическите очи, но които бяха там; *те съществуваша там също както хората и другите физически същества*. Така например с нашия свят бяха свързани същества, живеещи в околността на Земята, които християнският езотеризъм нарича Ангели, Ангелои. Можем да си представим най-добре тези същества, когато помислим, че едно такова същество стои на степеня, на която човекът ще бъде, когато нашата Земя ще е завършила нейното развитие. Днес тези същества са толкова напреднали в тяхното развитие, колкото ще бъде човекът в края на Земното развитие. Една още по-висока степен заемат Архангелите, Архангелои или Духове на Огъня: *същества, които можем да видим, когато насочим нашия поглед върху работите на цели народи*. Тези работи са ръководени от Същества, които се наричат Архангели или Архангелои. Още един по-висш род Същества носи името Праначала или Архаи или Духове на Лично-стга и ние намираме тези Същества, когато прекарваме нашия поглед през цели епохи и много народи и обгърнем с поглед техните отношения и техните контрасти. Те са така наречените Духове на Времето. Когато разгледаме например нашата епоха, тя е ръководена от по-висши Същества, които се наричат Праначала или Архаи. След това съществуват още по-висши Същества, които в християнския езотеризъм се наричат Власти или Ексузиаи или Духове на Формата. Така следователно с нашата Земя са свързани безброй същества, които се прибавят към човека като в един вид стъпала на стълбата.

Ако започнем от минерала и от минерала се издигнем до растението, от растението до животното и след това до човека, човекът е най-висшето *физическо* същество; *обаче другите същества също съществуват; те са между нас, проникват ни*. В началото на нашето Земно развитие, за което току що говорихме, когато Земята възниква един вид като първична мъглявина от лоното на вечността, такива същества бяха свързани със Земята и ясновидецът би открил, как едновременно с човешката форма и други същества също проникват онзи образ. Това са гореспоменатите същества и същества от още по-висш род, каквито са Силите, Господствата, Престолите, Херувимите и Серафимите. Всичко това са същества, кои то бяха вътрешно свързани с онзи огромен етерен прах, но те стоят на различни степени на развитието. Има такива, които са толкова възвишени, за които човекът едва ли има някакво предчувствие, но има също и същества, които стоят по-близо до човека. Понеже такива същества стояха на различни степени, те не можеха да вървят в тяхното развитие както човекът; *за тях трябваше да бъде създадено едно обиталище*. Между висшите Същества имаше такива, които биха изгубили много в тяхното развитие, ако биха останали свързани с по-нисшите същества. Ето защо те се отделиха. От мъглявината те взеха най-фините вещества

и си образуваха обиталище на Слънцето. Там те си образуваха тяхното небе и намериха правилното темпо на тяхното развитие. Ако биха останали в по-грубите вещества, които бяха оставили на Земята, тогава не биха могли да продължат чрез това тяхното развитие. Това би било едно препятствие, като една оловна тежест в тяхното развитие. От това ние виждаме, как това, което става материално, каквото е разцеплението на мировото вещество, не става само поради физически причини, а чрез силите на Съществата, които имат нужда от едно обиталище за тяхното развитие; *то става, защото те трябва да си изградят своя миров дом.* Това трябва да подчертаем, че на основата на материалните процеси стоят духовни причини.

Така на Земята + Луна остана човекът и заедно с него по-висши същества на най-ниската йерархия като Ангели и Архангели и същества, които в тяхното развитие стояха по-ниско от него. Само едно единствено могъщо Същество, което всъщност беше вече узряло да отиде заедно с другите на Слънцето, се пожертвува и остана свързано със Земята + Луна. Това е Съществото, което по-късно беше наречено *Яхве* или *Йехова*. То напусна Слънцето и стана тогава ръководител на работите върху Земята + Луна. Така ние имаме две обиталища: *слънцето с най-възвишените същества, под ръководството на едно особено високо издигнато същество, което например гностиците се опитваха да си представят под името Плерома.* Ние трябва да си представим това Същество като регент на Слънцето. Яхве е ръководител на Земята + Луна. Трябва да запомним много добре това, че най-възвишените Духове се отделиха със Слънцето и напуснаха Земята + Луна. Луната не беше още отделена от Земята; *тя се намираще още в земята.* Как можем да чувствуваме ние сега този космически процес на отделянето на Слънцето от Земята? Ние трябва да чувствуваме преди всичко Слънцето с неговите обитатели като най-свещеното, най-чистото, най-възвишеното, което по-рано е било съединено със Земята, и след това трябва да чувствуваме това, което е Земя + Луна, като нещо, което напротив се е образувало като по-низше. Тогава състоянието е било още по-нисше отколкото това на нашата днешна Земя. Нашата днешна Земя стои отново по-високо, защото настъпи един по-късен момент, когато Земята се освободи от Луната и заедно с нея от своите по-груби вещества, с които човекът не би могъл да се развива по-нататък. Земята трябваше да изхвърли Луната от себе си.

Преди това обаче беше най-тъмното, най-страшното време за нашата Земя; *тогава това, което имаше благородни заложби на развитието, беше под властта на по-лоши, много лоши сили, то беше изпаднало под властта на тези сили и човекът можеше да се развие по-нататък само благодарение на това, че заедно с Луната от земята бяха отстранени най-лошите условия на съществуването.*

Ние трябва да чувствуваме, че тук един принцип на светлината, един принцип на възвишеността, принципът на Слънцето, противостои на принципа на тъмнината, на принципа на Луната. Ако бихме гледали Слънцето с ясновидските очи, това Слънце, което тогава се отдели от общото единно небесно тяло, ние бихме видели Съществата, които искаха да го обитават, бихме видели обаче още и нещо друго. Това, което се беше отделило като Слънце, би се показало не само като съвкупност от духовни Същества, то не би се показало също само етерно, защото

това принадлежеше към най-грубата страна: *то би се показало като нещо астрално, като една мощна светлинна аура*. Това, което бихме чувствали като принцип на светлината, бихме го виждали като една светеща аура в мировото пространство. Обаче чрез това, че тази светли на напусна Земята, тя внезапно започна да изглежда състена, макар и още не минерално твърда. В онова време стояха един срещу друг един добър и един лош, един светъл и един тъмен принцип.

А сега нека разгледаме, как изглеждаше Земята, преди да отдели от себе си Луната. Бихме си съставили една съвършено погрешна представа, ако бихме си я представили като нашата днешна Земя. Ядрото на тогавашната Земя беше една огнена, кипяща маса. Това ядро би изглеждало като едно огнено ядро, което обаче беше заобиколено от мощни водни, течни маси, не обаче като днешната вода, защото в тези течни маси се съдържаха също металите в течна форма. Във всичко това се намираше чове- кът, обаче в съвършено друга форма.

Такава беше Земята тогава, когато отдели от себе си Луната; *преди вси- чко тогава на Земята нямаше въздух; въздух не се намираше в нея*. Съ- ществата, които се намираха тогава на нея, нямаша нужда от никакъв въздух; *те притежаваха една съвършено друга система на дишането*. Човекът беше станал един вид рибаземноводно същество. Обаче той се състоеше от съвършено мека, течна материя. Това, което всмукваше в себе си, не беше въздух, а онова, което се съдържаеше във водата. Така приблизително изглеждаше Земята в онова време. Трябва да чувствувате тогавашното време като нещо, при което Земята стоеше по-ниско от днешната Земя. Това трябваше да бъде така. Иначе човекът не би намерил никогa правилното темпо и средствата за неговото развитие, ако Слънцето и Луната не биха се отделили от Земята. Ако Слънцето би останало съединено със Земята, всичко би се развивало прекалено бързо, но развитието би било много по-бавно, ако силите, които днес действуват от Луната, биха останали свързани със Земята. Когато Луната се отдели от Земята при мощни катастрофи, тогава се подготви постепенно това, което бихме могли да наречем отделянето на една въздушна обвивка и на водния елемент. Тогава въздухът съвсем не беше като днешния въздух, а в него се съдържаха още всички възможни пари. Обаче онова същество, което тогава се приготви постепенно, беше първо една определена заложба за днешния човек. Ние ще опишем всичко това още по-точно.

Така ние се запознахме с човека в три отношения: *първо в отношение- то, когато той живееше заедно със Земята + Слънце + Луна и всички по-висши същества в едно единно тяло*. Тогава той би се представил на ясновидския поглед така, както го описахме. След това се научаваме да го познаваме при твърде неблагоприятните условия на Земята + Луна. Ако би останал при тези условия, той би станал едно зло, едно ужасно диво същество. Когато Слънцето се беше отделило, тогава имаме противоположността Слънце от една страна - и Земя + Луна от друга страна. Слънцето блестеше в пространството като великата слънчева аура, в неговата лъчезарна слава. От друга страна Земята + Луна остана с всички зловещи сили, които увличаха надолу също и благородните елементи в човека. След това идва троичността Слънцето остава това, което то е; *Земята обаче се отделя от Луната; най-грубите вещества излизат от нея заедно с Луната; човекът обаче остава на Земята*. Човекът чувства като един троичен принцип силите, когато насочва поглед към третия период. Той се запитва: *от къде идват тези сили?* В

първия период човекът беше още свързан с висшите сили на Слънцето. Силите, които се развиха във втория период излязоха след това заедно с Луната. Човекът почувствува това като едно спасение, но той запази също спомена за първия период, когато още беше свързан със Слънцето. Човекът се научи да познава копнежа; *той се чувствуваше като отхвърления син*. А със силите, които бяха напуснали Земята заедно със Слънцето и Луната, с тези сили той се чувствуваше като един син на Слънцето и Луната Така се развива нашата планета Земя от единство в двойка, до тройката Слънце, Земя, Луна.

Времето, когато Луната се отдели, когато доби възможността да се развие, това време се нарича Лемурийска епоха. И след като Лемурийската епоха намери свой край чрез мощни огнени катастрофи, настъпи по степенно едно състояние на нашата Земя, което можа да създаде отношенията, които можаха да се развият в древна Атлантида. От водните маси се издигнаха първите начала на сушата. Това беше дълго време след отделянето на Луната. Обаче само благодарение на нейното отделяне Земята можа да се развие по този начин. На Атлантида човекът също беше още твърде различен от днешния, - за това още ще можем да говорим по-късно, - обаче в атлантското време той беше вече толкова напреднал в своето развитие, че се движеше като една мека, така да каже плуваща, висяща маса и оживяваше въздушната обвивка на Земята. Сега по степенно се разви костната система. Към средата на Атлантида човекът беше стигнал вече в своето развитие до там, че изглеждаше до голяма степен подобен на днешния човек. Обаче на Атлантида човекът притежаваше ясновидското съзнание и днешното съзнание се разви едва в по-късни времена. Ако искаме да разберем тогавашния човек, ние трябва да имаме пред нашия поглед тогавашното ясновидско съзнание. Ние ще го разберем по-добре сравнявайки го с днешното съзнание. Днес от сутрин до вечер човекът възприема света с външните сетива. Чрез дейността на неговите сетивни органи той постоянно приема зрителни и слухови впечатления и т.н. Обаче с настъпването на нощта сетивният свят потъва в едно море на безсъзнателност за човек. Обаче за окултиста това в действителност не е никак една безсъзнателност, а само една по-ниска степен на съзнание. Сега искаме да си изясним, че днес човекът има едно двойно съзнание, едно ясно дневно съзнание и едно сънно или сънищно съзнание. Не беше така в първите времена на Атлантида. Нека разгледаме смяната на будността и съня в това време. Тогавашно време човекът се потопяваше в своето физическо тяло, но той не възприемаше нещата около себе си в резки очертания както днес. Ако си представим, че вървим при гъста зимна мъгла по улици и виждаме вечер лампите като заобиколени от една светлинна аура, ще имаме една приблизителна представа за предметното съзнание на атлантидеца. За тогавашния човек всичко беше заобиколено от една такава мъгла; *всичко беше като потопено в мъгла*. Този беше тогава днешният изглед на света. Обаче нощният изглед не беше такъв както днешният. Когато атлантиецът се отделяше от своето тяло при заспиването, той не потъваше в безсъзнание, а се намираше в един свят на божествено-духовни Същества, на азови Същества, които виждаше около себе си като свои другари. Както е вярно, че днес човекът не вижда през време на нощта тези Същества, така също е вярно, че в онези времена той беше потопен в едно море от духовност, в което действително възприемаше духовните Същества. През деня той беше другар на

по-нисшите царства, през нощта беше другар на по-висшите от него Същества. Така човекът живееше в едно духовно съзнание, макар и сумрачно; *макар и да нямаше още никакво себесъзнание, той живееше между тези божествено-духовни същества.*

А сега да проследим четирите периода в нашето Земено развитие. Първо ще проследим периода, в който Слънцето и Луната още бяха съединени със Земята. Нека си представим този период. Ние трябва да си кажем: *всъщност съществата на тази земя са чисти, идеални същества и чо- векът съществува всъщност само като етерно тяло и е видим само за духовните очи.* След това стигаме до втория период. Ние виждаме вече Слънцето като едно отделно самостоятелно небесно тяло, видимо като аура, а Земята + Луна като един свят на злото. След това стигаме до един трети период: *Луната също се отделя от Земята и на Земята дей- ствуват сили, които са резултат на тази троичност.* Сега човекът е вече едно същество във физическия свят, който му се явява мъглив; *през време когато спи той е още другар на божествените същества.* Това е епохата, която завършва с мощни водни катастрофи, епохата на Атлан- тида.

А сега нека направим една крачка по-напред, нека отидем при човека на следатлантското време. Както казахме, той се е развил в течение на много хилядолетия; *ние го виждаме отначало в първите следатлантски културни епохи на следатлантската голяма епоха: в древно-индийската, в египто-халдейската и в гръцко-латинската епоха, култура по-добре казано, и в нашата пета културна епоха.* Какво беше изгубил преди всичко човекът? Едно нещо беше изгубил той, което можем да си представим, когато държим пред нашия поглед описанието на Атлан- тида.

Нека да се опитаме да си представим сънното състояние на атлантите. Тогава човекът още беше другар на божественото, на Боговете; *той дей- ствително възприемаше един свят на духовното.* Но след Атлантската катастрофа човекът беше изгубил тази способност. Около спящия човек се разпростря нощна тъмнина. В замяна на това настъпи едно проясняване на дневното съзнание и развитието на Аза. Човекът постигна всичко това, обаче древните Богове бяха изчезнали за него; *за него те бяха още само спомени и всичко, което душата беше изживяла, то беше вече само спомен в първите след атлантски времена, спомен за предишното общение с тези божествени същества.*

Но ние знаем, че душите остават същите, че те се преражда. Точно както в древните времена на Атлантида нашите души вече съществуваха, така също тези души съществуваха и през времето, когато Слънцето и Луната се отделиха от Земята и в още по-стари времена. Тогава човекът съществуваше вече в етерния прах. И сега петте културни епохи на следатлантското време в техните светогледи, в това, което са техните религии, не са нищо друго освен спомена за древните епохи на Земята.

Първата, Древно-индийската културна епоха, разви една религия, която се явява като едно вътрешно проблясване, като една вътрешно повторение в представи и чувства на най-първата епоха на Земята, когато Слън- цето и Луната още бяха съединени със Земята, когато онези възвишени Същества на Слънцето още живееха на Земята. Можем да си представим, че там трябва да се е събудила една възвишена представа. А Духът, който се свързваше с всички възвишени Богове и

Същества, в първичното състояние на Земята, в първичното състояние на Земята, в първичната мъглявина, него индийското съзнание обхващаше под името на една висша Индивидуалност, под името *Брахм* или *Брахма*. Духовно първата културна епоха на следатлантското време повтори това, което беше станало в миналото със Земята. Тя не е нищо друго освен едно повторение на първата Земяна епоха във вътрешно виждане.

А сега нека обгърнем с поглед втората следатлантска културна епоха. В принципа на Светлината и Тъмнината ние имаме религиозното съзнание на Древноперсийската културна епоха. Тогава посветените учеха хората за две Същества, от които едното беше олицетворено в Слънцето, другото те виждаха олицетворено в Луната. Тези Същества поставиха те едно срещу друго: *Аура-Маздао, аурата от светлина, Ормузд, е съществото, което персийците обожаваха като най-висшия бог; Ариман е злият дух, представителят на всички същества, които Земята + Луна притежаваше*. Религията на персийците е един спомен за втората голяма Земяна епоха.

А в третата културна епоха беше така, че човекът трябваше да си каже: *в мене се намират силите на Слънцето и Луната; аз съм един син на Слънцето и един син на Луната*. Всички сили на Слънцето и на Луната се представят като бащата и майката. Ако в прадревното време имаме *единство* като възглед на индийците, *двойствеността* след отделянето на Слънцето отразяваща се в религията на персийците, ние намираме залегнала в религиозния възглед на египтяните, халдейците, асирийците, вавилонците *троичността*, каквато тя беше в третата Земяна епоха, след отделянето на Слънцето и Луната. Троичността се явява във всички религиозни възгледи на третата културна епоха и в Египет тя е представена чрез Озирис, Изис и Хорус.

Обаче това, което човекът беше изживял в четвъртата Земяна епоха, в епохата на Атлантида, в неговото съзнание, като другар на Боговете, споменът за това се явява в Гръцко-римската културна епоха. Боговете на гърците не са нищо друго освен спомени за Боговете, чиито другар беше човекът през време на Атлантида, Боговете, които той беше виждал духовно ясновидски като етерни форми, когато през нощта се излъчваше от своето физическо тяло. Както е вярно, че днес човекът е виждал Зевса, Атина и т.н. Това бяха за него истински форми. Това, което атлантецът изживяваше в своето ясновидско съзнание и което той чувстваше, това отново се върна за хората на четвъртата следатлантска културна епоха в Пантеона. И както Египетската епоха беше един спомен за троичността през време на Лемурийската епоха, така изживяването в Атлантида беше останало като спомен в гръцката йерархия на Боговете. В Гърция както иначе и в Европа това бяха същите Богове, които атлантецът беше виждал, само под други имена. Тези имена не са нищо измениено; *това са имена за същите образи, които се движеха наред с човека, когато през атлантското време той се излъчваше нощем от своето физическо тяло*.

Така ние виждаме, как епохите на космическите процеси намират техния символичен израз в религиозните възгледи на различните следатлантски културни епохи. Това, което ставаше през време на съня в Атлантската епоха, то отново оживя в четвъртата културна епоха. Ние се намираме в петата следатлантска културна епоха. За какво можем да си спомним ние сега? Първата културна епоха, та-

зи на древните индийци, можеше да си представи първата Земна епоха /така наречената Полярна епоха/; *персийците можеха да си спомнят, да си представят в техния религиозен възглед втората земна епоха* /така наречената Хиперборейска епоха/ *с принципа на доброто и злото; древните египтяни си представяха в тяхната троичност третата земна епоха* /Лемурийската/. Гръцката, древногерманската, римската културна епоха имаше своя Олимп. Тя си спомняше за образите на Боговете от Атлантида. След това дойде по-новото време, петата културна епоха. За какво може тя да си спомни?

За *нищо!* - Тази е причината, поради която в тази епоха в толкова много отношения може да заеме място безбожната епоха и поради която тази пета епоха е заставена да гледа не в миналото, а в *бъдещето*. Петата културна епоха трябва да гледа в бъдещето, където всички Богове отново трябва да възкръснат. Това ново съединение с Боговете беше подготвено във времето, когато Христовата Сила навлезе в Земяното развитие, Сила, която подеждува така силно, че можа да даде отново на човека едно божествено съзнание. Образите на Боговете на петата културна епоха трябва да виждат напред, само тогава животът отново ще стане духовен. В петата културна епоха на Следатлантската епоха съзнанието трябва да стане *апокалиптично*.

Нека си спомним, че вчера видяхме връзките на отделните културни епохи на следатлантското време. Днес ние видяхме, как космическите процеси се отразяват в религиозните възгледи на културите.

Нашата пета културна епоха стои по средата в света, ето защо тя трябва да гледа напред. В нашата епоха *Христос* трябва да бъде първо напълно разбран; *защото нашите души са дълбоко втъкани в пълни с тайнственост отношения*. Ние ще видим, как повторението на Египетската епоха в нашата пета културна епоха ще даде една свързочна точка, как ние действително можем да дойдем в бъдещето.

Древните центрове на посвещението. Човешката форма като съдържание на медитацията

Вчера ние говорихме върху пълната с тайнственост връзка, в която миналите състояния на развитието на нашата Земя стоят с различните светогледи на редуващите се една след друга културни епохи на следатлантското време. И нас ни се разкри забележителния факт, че когато атлантската катастрофа беше изменила лицето на Земята, в Индия предвечната, древната свещена индийска култура с нейното мощно философско схващане на първата културна епоха показва нещо като един огледален образ, като едно отражение на фактите, които са се разиграли в началото на Земяното развитие в едно прадревно минало, когато Слънцето, Земята и Луната още образуваха едно единно небесно тяло. Това, което тогава беше видяно духом и до което се издигаха онези, на които това беше дадено, не беше нищо друго, освен един схващан в духа образ, един духовен образ, който действително съществуваше, когато нашата Земя се намираше в началото на нейното развитие.

И ние видяхме, че второто състояние на Земята, когато Слънцето се беше отделило, обаче Земята и Луната още образуваха едно единно тяло, че това особено срещуостое на два свята се прояви във втората следатлантска културна епоха, в древно-персийската, като философско-религиозна система в противоположно-

тите на принципа на Светлината в слънчевата Аура и на принципа на Тъмнината, като противоположност на Ормузд и Ариман. Третата от големите културни епохи, египто-вави-лоно-асирийската, е едно духовно отражение на това, което се разигра, когато Слънцето, Земята и Луната бяха станали вече три отделни небесни тела. И ние можахме също да обърнем скицирано вниманието върху това, че в троичността Озирис, Изис /Изида/ и Хорус се отразява тази астрална троичност на третата Земна епоха, тази звездна троичност: *Слънце, Земя и Луна*. Ние обърнахме вече също вниманието и върху това, че това разделяне е станало през време на Лемурийската епоха и че тази епоха бе последвана от Атлантската, четвъртото състояние на развитието на нашата Земя, когато царуваха отношения на съзнанието съвършено различни от днешните. Тогава чрез споменатата друга форма на съзнанието човекът живееше заедно с Боговете, които той познаваше, с Боговете, които по-късно хората нарекоха: *Вотан, Балдур, Тор, Зевс, Аполон* и т.н. Това са духовни същества, които атлантският човек можеше да вижда със своето ясновидство. Ние имаме повторението на това виждане на божествено-духовни Същества през време на Атлантската епоха в спомена на народите от Гръцко-латинската епоха, също и при народите в северна Европа. Това беше споменът за изживяванията на минали състояния на съзнанието. Било това Вотан или Зевс, било Марс, Хера, Атина, всички те бяха един спомен за древните духовни същества, които съставляваха съдържанието на онзи древен свят на Боговете.

Така се представя 4-та следатлантска културна епоха, че в нейните религии се явяват отражения на онова, което е станало в Земното развитие през време на Атлантската епоха. Сега днес трябва постепенно да се задълбочим малко повече в душите на древното индийско, египетско, персийско човечество. Ако искаме да си съставим един истински образ за тези изживявания, за това, което живееше религиозно в старите културни периоди, ние трябва да помислим, че както най-важните съставни части на тези древни народи, така също и просветените лица, ясновидците и пророците, всичките те бяха следовници на онези хора, които са живели вече и в Атлантската епоха, и че непосредствено след великата катастрофа съвсем не беше загинало всичко, което беше древна атлантска култура, а онова, което живееше в Атлантската епоха, постепенно бе присадено в новото време. И ние ще разберем най-добре душите на древните следатлантски потомци, когато се потопим в душите на последните атлантци.

В последното време на Атлантида хората бяха твърде различни едни от други. Едни от тях бяха си запазили още една висока степен на ясновидски способности не беше изчезнала съвсем внезапно; *тя съществуваше още у много хора, които взеха участие в големия поход от запад на изток, докато при други беше вече изчезнала*. Имаше напреднали и останали назад хора и може да се разбере, че според цялата форма на тогавашното развитие най-малко напреднали бяха онези, които най-добре можеха да ясновиджат, защото те бяха останали така да се каже на едно място в тяхното развитие и бяха запазили стария характер на атлантите. Най-напредналите бяха тези, които бяха усвоили първо физическото възприемане на света, които бяха приели вече нашата форма на дневното виждане. Това бяха най-напредналите, които през нощта бяха престанали да виждат по ясновидски начин духовния свят, които през време на дневната будност виждаха нещата във все по-резки очертания. И именно онази малка група, за ко-

ято вече говорих, която беше ръководена от един велик, от най-великия посветен, който обикновено е наричан *Ману*, бе заведена от този посветен дълбоко в Азия. От там този малък народ, който по-рано изгуби дарбата на ясновидството за обикновените отношения на живота, оплоди другите културни страни. Този на род съставляваше в онова време най-напредналите хора. За тези хора дневното съзнание се прояви все по-ясно: *това, което ние виждаме като физически предмети с техните резки разграничения*. И техните велики ръководители заведоха този народ най-далече в Азия, за да може да живее той изолирано; *иначе той би дошъл твърде много в допир с другите народи, които си бяха запазили старото ясновидство*. Само благодарение на това, че за известно време остана отделен от другите народи, този малък народ можа да израсне от една друга форма на човешкото съществуване. Във вътрешността на Азия бе образувана една колония, от която трябваше да изхоят великите културни течения до най-различните народи.

Първо северна Индия беше онази страна, която получи от този център едно културно течение. Ние вече показахме тук, че тези малки народни маси, които бяха изпратени като пионери на културата, не намериха никъде ненаселена страна, защото още от по-рано, преди онзи голям поход да се придвижи от запад на изток, бяха станали вече големи преселения и винаги, щом нови части суша се издигаха от дъното на морето, те биваха населявани от пътуващите групи. Така че народът, който бе изпратен от онази колония на Азия, трябваше да се смеси с други народни маси, които обаче бяха по-изостанали назад от онези, които бяха ръководени от Ману. При другите народи се намираха още мнозина, които си бяха запазили старото ясновидство. Посветените основаваха колонии не както това става днес; *те постъпваха по друг начин, а не както днес се колонизира*. Те знаеха, че трябва да се изходи от душите на онези, които бяха намирани в страните, които трябваше да бъдат колонизирани. Това не ставаше така, че изпратените да натрапят това, което имаха да кажат. Държеше се сметка за това, което биваше заварено на определено място. Създаваше се едно изравняване и бяха взети под внимание нуждите на онези, които бяха старите жители. Трябваше да се държи сметка за религиозния възглед, който се основаваше върху спомена за старите времена, и старите ясновидски заложби. Ето защо беше естествено, чистите представи да могат да се развият само при една малка група от най-напредналите хора. При голямата маса хора се развиха компромисни представи от стария атлантски и следатлантски възглед. Ето защо навсякъде в тези големи маси хора, както в Индия, така също в Персия и Египет, навсякъде, където се родиха следатлантските култури, ние намираме на основата по-малко напреднали за онова време, понекултивирани религиозни представи, които обаче не бяха нищо друго освен един вид продължение, един вид пренасяне на стари атлантски представи. За да разберем сега, какви бяха тези представи в тези народни религии, ние трябва да си съставим един образ за тях. Ние трябва да се пренесем в душите на последните жители на Атлантида. Трябва да си спомним, че през атлантско време човекът не беше лишен от съзнание през нощта, когато той спеше, но че тогава той имаше възприятия също както и през деня, - ако въобще можем да говорим за ден и нощ в това време. През деня атлантецът възприемаше първите следи на това, което ние днес така ясно виждаме като свят на сетивните възприятия. През нощта той беше другар на божествено-духовните Същества. Той нямаше нужда от никакво

доказателство, че съществуват Богове, също както ние днес нямаме нужда да ни се доказва, че съществуват минерали. Боговете бяха негови другари; *през нощта той самият беше едно духовно същество*. Той ходеше из духовния свят в своето астрално тяло и в своя Аз. Той самият беше един дух и срещаше същества, които бяха от същото естество както него. Естествено висшите духовни Същества не бяха единствениците, които той срещаше тогава. Той срещаше и по-нисши духове, които стояха по-ниско от тези, които по-късно бяха описани като Зевс, Вотан и т.н. Тези последните не бяха единствените, те бяха само най-избраните Същества. Това беше така, както днес бихме виждали крале и императори. Мнозина не ги виждат и въпреки това вярват, че има крале и императори. В това състояние, което беше нещо общо човешко, също и през деня, когато бяха съзнателни, хората възприемаха заобикалящите ги неща различно от както ги възприемат днешните хора; *дневното съзнание също беше различно и ние трябва да се опитаме да разберем, какво беше това последно съзнание на атлантите*.

Ние вече описахме, как сутрин, когато човекът от Атлантида се потопяваше в своето физическо тяло, Боговете изчезаха от неговия поглед. Той виждаше физическите предмети като обгърнати в една мъгла. Таки-ва бяха образите на тогавашната дневна будност. Обаче тези образи имаха също и едно друго особено свойство, което трябва да схванем съвсем точно. Да си представим, че една такава душа се приближаваше до едно езеро. Тази душа не виждаше водата на езерото така ясно разграничена както днес, но когато насочваше своето внимание върху нея, тя изпитваше нещо съвършено различно от това, което днес някой изпитва, когато се приближава до едно езеро. Приближавайки се до езерото, още чрез самото виждане, чрез самото гледане в нея възникваше едно чувство, като че изпитва някакъв вкус от това, което стоеше там физически пред нея, без да има нужда да пие от водата на езерото.

Чрез самото гледане душата чувствуваше: *водата е сладка или солена*. Общо взето съвсем не беше тогава така, както когато ние днес гледаме водата. Днес ние виждаме само повърхността, но не проникваме във вътрешността. Онзи, който в онези времена, когато още съществуваше едно сумрачно ясновидство, се приближаваше до езерото, нямаше чувството, че има пред себе си нещо чуждо; *той се чувствуваше вътре в свойствата на водата, съвсем не стоеше пред нещата така както днес; че ние заставаме пред една буца сол*. Днес съвсем не изпитваме нещо друго, освен че виждаме буцата сол. Атлантецът, приближавайки се до буцата сол, изпитваше вкуса на солено. Днес ние трябва първо да вкусим солта, за да разберем, че тя има солен вкус, а тогава е било достатъчно човек да я види и да почувствува нейния вкус. Човекът беше някак като че вътре във всичко и възприемаше нещата като одушевени. Той възприемаше така да се каже съществата, които например придаваха на нещата соления вкус. Така за него всичко се одушевяваше; *въздухът, земята, водата, огънят; всичко, всичко му издаваше, откриваше нещо*. Човекът можеше да се чувствува вътре в нещата; *той живееше във вътрешността на тяхната същност*. Това, което днес се явява на съзнанието като бездушен предмет, то не съществуваше тогава. Ето защо човекът чувствуваше също всичко със симпатия и антипатия, защото виждаше вътрешността на нещата. Той чувствуваше, изживяваше вътрешната същност на нещата.

Навсякъде все още бяха останали спомените за тези изживявания. Така щото онези части на индийското население, които бяха заварени от колонистите, бяха одушевени от една такава връзка с нещата. Те знаеха: *в нещата живееха души*. Те си бяха запазили способността да виждат свойствата на нещата. Нека си представим сега цялото това отношение на човека към нещата. Тогава човекът чувствуваше, как водата има определен вкус, когато той се приближаваше до езерото. Той виждаше едно духовно същество, което даваше на водата вкуса. Той можеше да срещне това същество през нощта, когато лягаше край водата и заспиваше. През деня виждаше материалното; *през нощта виждаше това, което прониква всичко с живот*. През деня виждаше предметите: *камъни, растения, животни; чуваше вятъра да вее, водата да шуми; през нощта той виждаше в своята истинска форма: виждаше духовете, които живеят във всичко*. Когато казваше: *в минералите, в растенията, във водата, в облаците, във вятъра живеят духове, навсякъде живеят духове..., това никак не бяха за него измислици, не беше никаква фантазия, а беше нещо, което той можеше да възприема*. Така дълбоко трябва да се потопим сега в душите, за да разберем. Тогава ние разбираме, че ужасна безсмислица е, когато днешните учени говорят за анинизъм, който е дал повод на народната фантазия да одушевява всичко и да го олицетворява. Такава народна фантазия не съществува. Който действително познава народа, не говори за подобно нещо. Много често можем да се натъкнем на странния пример: *именно как едно дете, което се удря в масата, започва да удря масата, защото уж считало масата за одушевена /така говорят учените/; също така, казват те, първобитният човек, детския човек е одушевявал нещата в природата, дърветата и т.н. във всичко е измислил нещо*. Този пример е повтарян до умора. Няма съмнение, че тук има фантазия, обаче фантазия имат самите учени, а не народът. Те са тези, които сънуват. Онези, които първоначално са възприемали всичко одушевено, те не са сънували, те са предали само това, което само са възприемали.

Това възприятие изплува като един остатък като спомен при древните народи. Също и детето не счита масата за одушевена; *то не чувства още душата за себе си, а вижда самото себе си като дървен пълн*. Именно защото чувства себе си като без душа, затова се поставя на същата степен като бездушната маса, като я удря. Истинският факт е точно противоположното на това, което се намира написано в книгите на учените върху него. Дали отиваме в Индия, в Персия, в Египет, в Гърция, или където и да е другаде, навсякъде ще намерим основата на същите представи, които бяха охарактеризирани по-горе. И в тези представи беше влято това, което бе дадено от посветените като култура.

В древна Индия Ришите ръководеха културата. Но сега ние трябва също да разберем малко, кое всъщност е дало повод за формата, която се е развила като една от най-важните форми на индийския възглед. Знаем, че във всички времена е имало така наречените школи на мистериите, където онези, които бяха развили техни те духовни способности, се научаваха да виждат по-дълбоко във Вселената; *където те събуждаха дремеците в тях способности, за да виждат духовната връзка на нещата*. От тези мистерийни центрове изхождаха навсякъде духовните импулси на културите. И за да разберем основно посветените, когато разглеждаме тези посветени, ние ги разглеждаме обикновено в следатлантското време, защото

там тяхната същност е най-лесно разбираема; *но и в атлантското време ние бихме се натъкнали на посветени*. За да разберем основно тези посветени, нека се пренесем в метода на една такава древна атлантска школа на посвещението.

Тогава съществуваша именно онези състояния на съзнанието, които описахме. Когато отидем в миналото в онези времена, тогава ние не навираме там човека още в неговата днешна форма. Тогава той беше напълно различно устроен. Нека се върнем в миналото в първата половина на Атлантската епоха. Тогава човекът беше съставен вече от физическо тяло, етерно тяло, астрално тяло и Аз, обаче физическото тяло изглеждаше още напълно различно. Физическото тяло беше такова, че бихме могли да го сравним приблизително с телата на някои морски животни: *то беше наистина пронизано от определени направляващи линии, които проблясваха в него*. Физическото тяло на човека беше много по-меко от днешното, то нямаше още никакви кости. Макар и да съществуваша вече някои хрущялни зачатъци на скелета, все пак това човешко физическо тяло от най-древни времена съвсем нямаше днешната форма. Напротив етерното тяло беше много по-важният член на човешкото същество. Тогава физическото тяло беше повече или по-малко еднакво, напротив етерното тяло беше извънредно голямо. За отделните хора това етерно тяло се различаваше така, че бихме намерили четири различни топове. Тези четири типични форми съществуваша така, че една част от хората показваше единия тип, другата показваше друг тип. Тези типове са запазили в четири имена. Това са имената на апокалиптичните животни: *вол или бик /телец/, лъв, орел, човек*. Но не би било съвсем правилно, ако бихме си представили, че тези форми са били напълно подобни на днешните съответни животни, но все пак те напомняха чрез впечатлението, което правеха, за формата на впечатлението, което днешните съответни животни произвеждат. Впечатленията, които етерните тела правеха, можеха да бъдат разбрани чрез образа на лъва, на бика, на орела или на човека. Една част, която правеше впечатлението на свойства имащи силна способност за размножение или впечатлението на извънредно голям апетит, беше сравнявана например с бика; *един друг вид хора беше такава, който живееше вече повече в духовното: това бяха човеците-орли, които не се чувствуваха особено добре във физическия свят*. След това имаше такива хора, които в тяхното етерно тяло бяха така да се каже подобни на днешното физическо тяло на човека; *вярно е, че то не беше напълно подобно, но все пак приличаше на човешката форма*. Естествено трябва да си представим, че поотделно беше представен не само единият тип, а във всеки един тип бяха заложени всичките четири, но единият от тях доминираше. Такова беше следователно устройството на етерните тела на човеците на атлантското население. След това особено мощно, но неразвито беше астралното тяло, а Азът се намираще още съвсем вън от човека. Следователно тогавашните хора изглеждаха съвършено различни от днешните; *естествено ранозрели хора бяха приели вече от по-рано по-късната форма, но по същество човеците на онези древни времена могат да бъдат охарактеризирани така, както току що сторихме това*. Това беше следователно нормалното средно състояние на тогавашното човечество.

Съвършено друго беше положението при по-напредналите, при учениците на мистериите центровете, при тези, които се стремяха да постигнат посвещението на древна Атлантида. Нека се пренесем с духа в един такъв атлантски център на

посвещението и нека потърсим онова, нека се опитаме да си представим онова, което учителят имаше да даде. Какво беше самият този учител?

Когато днес човек срещне един посветен, той съвсем не би могъл да го познае по неговата външност. Днес много малко хора биха познали един такъв посветен по външността; *защото днес, след като физическото тяло е напреднало толкова много в неговото развитие и въпреки това посветеният трябва да живее в едно такова тяло, това тяло не се различава от телата на другите хора в неговите тънкости.* Обаче в миналото посветения е бил много, много различен от другите хора. Другите хора притежаваха още повече животински тела, животински форми; *физическото тяло беше малко в отношение с огромните етерни тела; то образуваше повече една тромава материя и маса.* Посветеният се различаваше чрез това, че в неговото физическо тяло той беше подобен на днешната човешка форма, че носеше едно човешко лице подобно на това на днешния човек, че притежаваше един преден мозък подобен на този на днешния средноразвит човек. Тогава посветеният имаша вече един много развит мозък, докато другите хора имаша още един неразвит мозък. Такива посветени съществуваша и имаша своите школи и в тези школи на посвещението те приемаха, чрез определени методи, ученици от нормалното човечество, доколкото тези ученици се оказваха зрели и достатъчно развити.

Ако искаме да разберем следващото, ние трябва да вземем под внимание нещо. Трябва да си изясним, че с напредващото време властта на духовните членове на човека върху неговото физическо тяло е намаляла почти напълно. Макар и днешният човек да може да движи своите ръце и крака и може да рита с крака върху педалите на велосипеда, макар и да може да владее също своята физиономия, накратко казано, има известна степен на власт над тялото, всичко това е само един беден, последен остатък на старите отношения на власт над физическото тяло, каквито съществуваша в древна Атлантида. Тогава мисълта, чувството имаше едно много по-голямо влияние върху физическото тяло. Това, което човекът мисли, упражняваше тогава едно много по-голямо влияние върху физическото тяло. Ако днес някому се даде една мисъл за седмици, месеци или даже години, той само в изключителни случаи ще може да упражни действие по-нататък от етерното тяло. Много рядко пъти медитацията ще може да повлияе върху физическото тяло. Ако чрез това някой успее например да направи да изпъкне малко неговото вдлъбнато чело, следователно да упражни някакво действие върху костите, това би било за днес един извънредно голям успех.

Днес това се случва много, много рядко. Днес трябва да бъде развита извънредно голяма енергия, ако мисъл та трябва да действа върху физическото тяло. По-лесно е вече да се въздейства върху кръвообращение то или върху отношенията на дишането, но и това е също още трудно. Днес мисълта може още да действа върху етерното тяло и това ще има за последствие, че в следващото прераждане етерното тяло ще може да пренесе тези действия върху физическото тяло изменяйки неговите външни отношения. Днес човек трябва да работи именно така, че да знае, че какво той не работи само за едно възплъщение, а за бъдещи възплъщения. Душата е нещо вечно; *тя постоянно се връща отново на Земята в нови възплъщения.*

Свършено друго беше положението в древните школи на посвещение- то. Там мисълта имаше власт да по влияе върху физическото тяло за относително кратко време. Ученикът на мистериите можеше сам да упражни по този начин влияние върху своето физическа тяло, върху своя физически организъм до такава степен, че да му даде една форма подобна на тази на днешния човек. Следователно в онези времена посветени те можеха да вземат един ученик от нормалното развитото човечество; *достатъчно беше само да му дадат правилния импулс за неговото развитие.* Ученикът нямаше нужда да мисли както днешният човек, но чрез един вид внушение в душата му се внедряваха мисли; *пред неговата душа трябваше да стои една напълно определена духовна форма, в която ученикът постоянно трябваше да се вглъбява.* Навсякъде атлантският посветен даваше на ученика една мисловна форма, в която този последният трябваше постоянно да се вглъбява. Какъв беше образът на тази мисъл? Какво трябваше да мисли ученикът? Върху какво медитираше той?

Ние вече обърнахме вниманието върху първичното състояние на Земята; *цялото развитие беше вече скицирано; говорихме също за формата от светлина в първичния етерен прах: ако тогава някой би гледал по ясновидски начин атома, от него би израснал първообразът на днешния човек.* Това израстваше от тази пращинка, от този първичен атом: *не формата на човека от древните имена, не формата на атлантския човек, а от този първичен атом израстваше формата на днешния човек.* А какво правеше атлантският човек? Какво правеше атлантският посветен? Той поставяше пред душата на своите ученици именно този първообраз, този първообраз на човека, който израства от първичното семе. Така ученикът трябваше да медитира върху този първообраз. Посветеният на Атлантида поставяше пред виждащия поглед на ученика човешката форма като мислова форма, с всички импулси и чувства, които се съдържаха в нея. И дали ученикът притежаваше типа на лъва или някой друг от четирите споменати типа, той трябваше да държи пред погледа на душата си мисловия образ, образа на това, което човекът трябваше да стане в следатлантското време. Той постоянно получаваеше този образ като идеал. Ученикът трябваше да иска тази мисъл: *моето физическо тяло трябва да стане като този образ.* И чрез силите на този образ, който ученикът трябваше да научи, върху тялото се действуваше така, че то започваше да се различава от телата на другите хора. Чрез силите на този образ бяха преобразувани определени части и постепенно най-напредналите ученици започваха все повече да приличат на днешните хора.

Тук ние хвърляме поглед върху чудни тайни в миналото, тук ние хвърляме поглед върху тайните на Атлантската епоха. Също и нещо друго ще възбуди нашето учудване. Каквито и форми да имаха хората, една форма висеше като образ пред тяхната душа, която съществуваше вече като духовен образ, когато Слънцето още беше съединено със Земята. И този образ все повече се явяваше като смисъл на Земята, като нещо, кое то стои духовно на основата на Земята. И този образ се явяваше на хората не в тази или онази форма, като образ на тази или онази раса: *той им се явяваше като общия идеал на човечеството.*

Това е чувството, което ученикът трябваше да развие при този образ: *"Най-висшите духовни същества са искали този образ, този образ, чрез който на земята ще настъпи единство. Този образ е смисълът на земното развитие; за да*

бъде осъществен този образ, Слънцето се отдели от Земята, Луната излезе от Земята. Благодарение на това човекът можеше да стане човек. Това е единото, което накрая трябва да се яви като висшия идеал на земята".

И в този висш идеал се вливаха чувствата, които оживяваха ученика в неговата медитация.

Така беше приблизително към средата на Атлантската епоха и ние ще трябва да проследим, как този образ на медитацията, който стоеше така пред ученика като форма на човека, как този образ се превръщаше в не що друго и как това бе спасено също и след атлантската катастрофа. Това беше, което оживяваше в индийското обучение на посвещението, не-що, което можем да обхванем в прадревното свещено име: *Брахм*. Това, което мировото Божество беше искало като смисъл на Земята, това беше най-свещеното нещо на древния индийски посветен; *тогава той говореше за Брахма*. От това произлезе по-късно учението на Заратустра и египетската мъдрост, за което ще говорим по-късно. Как това се преобразява от Брахма в египетската мъдрост, него искаме да разгледаме по-нататък утре.

Изживяванията при посвещението. Тайните на планетите. Слизането на първичното слово.

Вчера ние завършихме нашето разглеждане с описанието на едно извънредно важно събитие във вътрешния живот, в истинския духовен живот на човека. Ние се опитахме да поставим пред нашата душа едно впечатление, което атлантският кандидат на посвещението имаше в началото на последната третина на Атлантската епоха. Ние призовахме пред нашата душа, как пред душата на атлантския кандидат на посвещението заставаше една идеална форма на човека, която беше един мислов образ, върху който той трябваше да се концентрира в медитирането, и как това изпълваше живота на представите, на чувствата и на волята на атлантския ученик на посвещението. Този мислов образ трябваше все повече и повече да стане модел за бъдещия човек.

Сега трябва още веднъж да поставим пред нашия поглед, как този мислов образ изглеждаше всъщност. Той не беше напълно подобен на днешния човек; *той не беше такъв*. Ако си представим един вид комбинация от мъж и жена, при която всичко, което е нисше, оставим настрана; *ако си представим една двойна форма, един вид двойна форма, от която ясно се очертава само горната част на тялото, ще имаме същинския сетивно-свръхсетивен образ, който стоеше тогава пред ученика на посвещението*. Този образ действуваше така силно, че онези които се подлагаха на посвещението, правеха действително тяхното тяло все повече подобно на този образ. Но тук е много важно едно обстоятелство: *то е това, че именно медитацията ученик на посвещението имаше пред себе си един вид човешка форма, която стоеше срещу него вътрешно*. Когато ученикът на посвещението беше подготвен така, че имаше пред себе си живо този образ, той трябваше да си изясни следното, когато виждаше да свети пред него този образ: *"като гледам този образ, аз се пренасям в първичното състояние на земното развитие, когато Земята, Слънцето и Луната не бяха още разделени, а образуваха едно тяло"*. Тогава Земята се състоеше от нейния първичен атом, но в този атом за ясновидеца беше видим образът, който изниква сега пред мене. Образът съществуваше вече в прадревните времена на Земята, когато не същест-

вуаха още никакви животински, растителни и минерални форми. Тогава Земята се състоеше само от човешкия атом, от новосъбудения човек. Без съмнение първите заложи на животните се бяха вече образували през време на Лунното състояние на Земята; *тогава животните съществуваха вече*. Но ние знаем също, че когато една планетарна система изчезва, тя преминава в едно състояние на Пралайя, в което всички форми биват разтворени. Макар и старата Луна да населена от животински форми, все пак Земята нямаше в началото на нея веднага животински и растителни форми; *те се явиха едва по-късно*. Едва след отделянето на Слънцето животните постепенно се явиха. В нейното първично време на Земята беше само човек.

Към това първично състояние насочваше следователно своя поглед ученикът на посвещението. Той виждаше в първичния атом идеалния образ на човека. Тази човешка форма имаше пред себе си ученикът на посвещението и сега му ставаше ясно: *"следователно нека се пренесе в първичното състояние на Земята*. Това, което живее в Земята, идеалният образ, идеалната форма на човека, тя ми казва следното: *божеството действа от вечността във вечността; то се е разляло в тези форми и е издишало от себе си тази човешка форма"*. Сега той си казваше: *"кога са дошли животните, растенията и другите същества?"*.

Ученикът на посвещението виждаше един вид първичната форма на Бога, виждаше я духом, а животните той виждаше като странични, като вторични форми; *също и растенията той виждаше като вторични форми, които са възникнали едва по-късно*. Всичко, което тук живее като по-нисши царства, всичко това атлантският ученик на посвещението виждаше като форми произлезли от човешката форма. Можем да си създадем една представа за тази мисъл, когато помислим, как са възникнали каменните въглища. Нека си представим големите първични гори, които се бяха родили и живееха в миналото и които сега са каменни въглища. Те са изостанали назад; *развили са се от едно по-висше царство в едно по-нисше: тук ние виждаме, как растенията са се превърнали в камък, ствърдили са се*.

Така атлантският ученик на посвещението виждаше че всичко, целият заобикалящ го свят е произлязъл от човешката форма. Това впечатление беше призовано в прадревни времена пред душата на човека и тези впечатления бяха запазени в спомена минавайки през потопа.

И древните посветени на Индия също извикваха още пред душата на ученика този образ на първичния човек: *образа на първичния човек, който беше издишан от вечното себе*. Когато индийският ученик имаше пред себе си този образ, тогава той чувствуваше: *всичко се е родило от този образ; той чувствуваше, че това, което съществуваше като един вид кръв в този първичен образ, се е превърнало във водите на земята и т.н*. И така този образ се разширяваше до първоосновата на Всемира. Сега пред неговата душа беше поставено следното; *казваше му се: "в този първичен образ ти имаш пред очите си две неща: първо самия първообраз, след това обаче и това, което просветна в тебе като най-вътрешна същност при гледането на образа. Вън макрокосмосът после това, което чувствуваш така да се каже като екстракт в тебе: микрокосмосът"*.

И когато при походите на Александър Велики гърците проникнаха в Индия и научиха за последните отзвучия на това, което ученикът беше чувствувал в

миналото, те почувстваха следното; *те си казаха: кога- то ученикът гледа това, което е разпространено във великия свят, като човек, той има пред себе си Херкулеса.* Индиецът наричаше това, което живее като сили на Вселената: *Вха.* Обаче в човека те чувстваха така да се каже като екстракт на цялото: *Брахма.* Така си изясняваха гърците това, което са отзвучи на онова, което ставаше в душата на ученика в прадревната свещена индийска култура. Този беше плодът на един поход на гърците под водачеството на Александър Велики в Индия. - Именно от това основно чувство се разви прадревното свещено учение на посветените, което се явява като едно духовно копие на онова първично състояние на Земята, когато Земята още имаше в себе си слънчевите сили и висши Същества, към чиято възвишеност по-късно хората проявяваха копнеж. Ето защо това беше едно възвишено чувство на духовен живот, когато ученикът беше посветен, когато той можеше да направи да възкръсне в него това, което схващаше като Брахман. Това беше един извънреден процес на душата на ученика. Това беше едно издигане във висшите светове. Човек не можеше да бъде посветен по друг начин и да стигне до действително виждане, освен когато той се издигаше до най-висшите светове. Светът, който е около нас, е физическият свят; *около него и в него се вълнува астралният свят.* Още по-високо стои Деваканът, светът на Боговете, и ученикът трябваше да бъде отнесен в най-висшите области на Девакана, когато трябваше да чувства в Макрокосмоса Брахман, първичното Себе. Тогава ученикът се намираще в най-висшия Девакан, в света на Боговете, от който произхожда най-благородното, което човекът има в себе си. Това беше едно царство на най-висшия, най-съвършения ред, в което беше отнесен ученикът, едно царство, което предлагаше на познанието още много неща; *защото това, което бе описано тук, не беше единственото.*

Обаче преди да опишем и други неща, трябва да се запознаем също с Учителите. Вие всички сте чували вече за свещените Риши, първоначалните основатели на прадревната свещена индийска култура, които са имали за Учител самия *Ману.* Кои бяха тези седем велики Учители на древна Индия? Трябва да си изясним малко природата на свещените Риши, доколкото това е възможно. За целта трябва отново да насочим поглед във великия свят. Трябва да бъдем наясно, че онова, което можем да възприемаме с физическите сетива, с очите и т.н., е едно последствие на духовното. Ако си представим одухотворен целия заобикалящ ни свят, който виждаме, ние можем да го сравним приблизително с една етерна мъгла. След това тази мъгла по степенно се е сгъстявала; *тя е слязла до състоянието на материята и от нея са се образували различните небесни тела: Слънцето, Земята, Луната са се отделили.*

Но защо са се отделили другите планети? Защото с времето са се отделили и другите планети: *откъсна ли са се Сатурн, Юпитер, Марс, Венера, Меркурий.* Защо е станало това? Ние ще разберем това, кога то си кажем, че във великата Вселена става нещо подобно както това, което става също и в нашия обикновен, тривиален живот. Не само в гимназията остават ученици да повтарят същия клас, но и във великия Космос има същества, които остават назад в тяхното развитие и не могат да вървят в крак с нормалното развитие. Нека това ни стане напълно ясно. Имаше една група висши същества, които не можаха да спазват темпото на развитие на Земята, които отделиха най-тънките вещества и образуваха с тях

Слънцето за тяхното обиталище. Това бяха най-висшите Същества, които бяха свързани с нашата еволюция. Но те също са минали през едно развитие. Имаше следователно същества, които тогава бяха на път да станат слънчеви духове и такива, които бяха изостанали, които стояха по-ниско от слънчевите Същества, но по-високо от човека. Тези същества не можаха да вървят в крак с развитието на слънчевите Същества, защото не бяха така узрели както тези последните. Те не можаха да излязат заедно със Слънцето; *Слънцето би ги обгорило*. Но те бяха също много благородни за Земята, поради което отделиха от общата маса особени вещества, които по финност стояха между тези на Слънцето и Земята, които вещества отговаряха на тяхната природа и си образуваха от тях обиталища между Слънцето и Земята. Така се отделиха Венера и Меркурий. Тук ние имаме две групи същества, които не бяха се развили така високо както слънчевите Духове, но бяха по-високо развити от човека. Те станаха духове на Венера и духове на Меркурий. Тези същества са причината за възникването на тези две планети. Освен това още по-рано се бяха образували Марс, Юпитер и Сатурн поради други причини. Тези планети отново станаха местожителство на определени Същества. Така ние виждаме, че духове са причините за раждането на планетите. Но ние не трябва да вярваме, че тези Същества, които обитават различните небесни тела на нашата слънчева система, че нямат връзка с жителите на Земята. Трябва да разберем, че физическите граници не са действителните граници, че и вън от тези граници съществуват много възможности за Съществата на другите небесни тела да упражняват магически действия върху Земята. Така действията на Духовете на Слънцето, Марс, Юпитер, Сатурн, Венера, Меркурий и т.н. се простират вътре в Земята. Последните две планети са по-близо до Земята; *когато Слънцето беше се отделило, те помогнаха на човека да приготви Земята такава, каквато я имаме сега пред нас*.

Тук бих искал да вмъкна нещо, понеже са се промъкнали погрешни разбирания, които се отнасят за наименованията на планетите. Във всички окултни наименования това, което днес астрономически е наречено "Меркурий", се нарича "Венера" и обратно: *това, което астрономически носи името "Венера", е наречено "Меркурий"*. Официалните астрономи не знаят, че на основата на това стоят тайни, поради това, че знаещите не са искали да издадат дълбоки езотерични наименования. Това е станало, за да бъдат прикрити определени неща.

Всички тези Духове на другите планети действуват върху Земята. От всички планети изхождат действия върху човека. Тези действия трябваше да бъдат опосредствувани за човека и това стана чрез факта, че 7-те Риши бяха посветени от великия Ману, че всеки отделен Риши разбираше тайните на една от тези планети в нейното действие; *и понеже се брояха седем планети, тези седем Риши в тяхната общност бяха онава, което представляваха една седмчленна ложа, която можеше да предаде на нейните ученици ученията за тайните на нашата слънчева система*. Ето защо върху това намираме някои указания в някои стари окултни писания. Например в тези писания е записано: *има тайни, които трябва да се търсят отвъд седемте, това са онези тайни, които самият Ману съхраняваше, тайни отнасящи се за времето преди отделиването на планетите*.

Това, което планетите съхраняваха като сили, беше нещо, което беше скрито в тайните на седемте Риши. И така този хор от седемте Риши действуваше

задружно, в пълно единство с Ману, в чудесната мъдрост, която те предаваха на учениците. Ако бихме искали да охарактеризираме това, би трябвало да кажем: *това първично учение съдържаше приблизително онова, с което днес се запознаваме като еволюция на човечеството през планетарните състояния Сатурн, Слънце, Луна, Земя, Юпитер, Венера, Вулкан.* Тайните на еволюцията бяха тайнствено вложени в седемте члена на ложата, всеки един от които означаваше една степен в напредващото развитие на човечеството.

Това виждаше ученикът, - той не само го виждаше, а даже го чуваше, - когато се издигаше в Девакана, в деваканическия свят: *защото този свят е един свят на звученето.* Там той чуваше звученето на сферите на седемте планети. В астралния свят виждаше образа; *в деваканическия свят той чуваше звука и в най-горния, в най-висшия от световите той изживяваше Словото.* Следователно, когато индийския ученик се издигаше във висшия Девакан, той възприемаше чрез музиката на сферите и чрез Словото на сферите, как първичния Дух Брахма се разделя чрез еволюцията в седемчленната верига на планетите, и той чуваше това от първичното слово *Вха.* Това беше наименованието на първичния тон на сътворението, който ученикът чуваше: *в него той чуваше цялото развитие.* Разделеното на седем части Слово, първичното Слово на сътворението, то действуваше в душата на ученика, първичното Слово, което той описваше на непосветените приблизително така, както днес бихме описали нашата еволюция на света. Това, което той възприемаше, е елементарно описано в моята книга "Теософия". И ние отново намираме това описание в прадревната свещена религия на Индийците, в това, което се наричаше "Веда" или преведено на наш език "Слово". Този е действителния смисъл на Ведите /Свещените книги на индийците, които са пет наброй, както ние имаме четирите Евангелия. Бележка на преводача./ И това, което е било написано по-късно, е последният спомен за прадревното свещено учение за Словото. Самото Слово е предавано от уста на уста, защото чрез записването е уязвена първичната традиция. Само от Ведите можем още да почувствуваме нещо от това, което в онова време се вля в тази култура. Когато ученикът изживяваше това в своя спомен, той можеше да си каже: *това, което изживявам в моята душа като Брахман, то съществуваше вече на Стария Сатурн; на Сатурн прозвуча вече първото дихание на словото Веда.*

Но развитието продължи чрез Слънцето и Луната до Земята; *Словото все повече се съгъсти, то прие по-съгъстени форми и образът на човека в първичното семе на земята беше вече едно съгъстяване на състоянието, в което първичното слово беше на Сатурн.* Какво беше станало?

Словото Божие, първичният човек се беше облякъл във все нови обвивки, във нови тела, и важно беше, какви обвивки, какви тела прие Словото сред развитието на Земята. Ученикът знаеше, че във Вселената ни що не се повтаря напълно и че всяка планета има своята мисия. Това, което той виждаше да се оформя на старото Слънце като живот, това, което на старата Луна бе внедрено като мъдрост в основата на всички нещо, бе последвано на Земята от това, което беше мисия на Земята: *да развие любовта.* Любовта не съществуваше още на старата Луна. Така онова, което на предишната планета съществуваше в една много по-духовна форма, обаче също в една много по-студена форма, първообразът на човека, се обляче в една топла астрална обвивка. Онова, което трябваше да стане човек, бе об-

лечено в астрална обвивка, в астрално тяло и тази част на човешкото същество прави на Земята вътрешния човешки живот способен да развие любов от най-нисшата до най-висшата форма.

За индийския ученик човешката форма, първообразът на човешката форма беше ясно възприеман във висшия Девакан. След това тази човешка форма се облече в нисшия Девакан с една астрална обвивка, която имаше в себе си силите да развие любов. Любовта, епосът, беше наречена *Кама*. Така *Кама* добива смисъл за Земното развитие. Божественото Слово, Брахман, се облече в *Кама* и през *Кама* за индийския ученик звучеше първичното Слово. Дрехата на любовта беше кама, дрехата на първичното Слово "Вха", което стои на основата на латинската дума "Vox". И така ученикът чувствуваше в най-дълбокото същество, че Словото Божие се облече в една астрална дреха на любовта, и сега той си казва: *ше: човекът, който днес се състои от четири члена: от физическо тяло, етерно тяло, астрално тяло и аз, този човек има като свой най-висш член своя аз*. И този аз слезе долу в дрехата на любовта и се образува Кама-Манас. Това беше най-вътрешното същество на човека, това беше Кама, в която се облече Манас: *това беше азът*. Но ние знаем също, че това най-вътрешно същество ще развие три члена, които са по-висши; *те преобразяват по-нисшите членове и както Манас се развива от астралната обвивка, както на една по-висока степен на Кама отговаря Буда, така физическото тяло, когато то бъде напълно одухотворено, ще бъде Аتما*. Обаче всичко това вече заложено като зародиш във "Вха" и едно изречение от Ведите припомня за това, как ученикът довеждаше до израз тайната на най-вътрешното същество. - Ние знаем, че физическото тяло се е родило на стария Сатурн, етерното на старото Слънце, астралното тяло на старата Луна и азът на Земята; *обаче истинската, първичната заложба на човека, първичното слово "Вха" имаше вече също в себе си следващите три члена*. Човекът трябва да очаква развитието в него на още три по-висши членове, едва тогава той ще бъде едно вярно копие на творещото Слово, на първичното Слово. И на ученика трябваше да се обърне вниманието върху това, че истинската природа на физическото, етерното и астралното тяло можеше да бъде ясна само на посветения. Днес човекът е самият той само тогава, когато изговаря своето "аз съм", кога то обгърне с поглед това, което е негово собствено същество: *само тогава той е пълен човек*. Обаче и другите членове също се изявяват, но в тях той е несъзнателен. Обаче в четвъртия член се изявява "Вха" /Вах/. - *"в четвъртото говори човекът"*. Това изречение се намира във Ведите. Когато прозвучава думата аз, тогава прозвучава четвъртата част на "Вха". Във Ведите се намира изречението: *"четири части на "Вха" са явни, три са първо видими, три са днес скрити, в четвъртия говори човекът"*

Тук ние. Имаме едно чудесно описание на това, което толкова често сме слушали. Това стоеше пред духовния поглед на ученика. Неговият поглед беше насочен в миналото върху онова състояние, когато още нищо не беше разделено, когато още съществуваше една първична Земя, когато говореше пълната "Вха". Това изразява едно друго изречение на Ведите: *по-рано аз не знаех, що е това "аз съм", само когато първородената на Земята дойде над мене, духът ми бе изпълнен със светлина и аз имах дял в свещената "Вха" /Мъдростта/*". В това е предадено едно виждане, което посветеният имаше.

С това ние посочихме само малко от преживяванията на древните ученици на Ришите, от чудесните учения, които се вляха в Индийската култура и които бяха предадени на следващите епохи, но които бяха преобразени съобразно жизнените нужди на другите народи. Но всички тези народи бяха разбрали това, първичното Слово "Вха".

Ние ще разберем по-добре някои неща, когато поставим пред нашия поглед една тайна в цялата нейна връзка. Трябва да си представим, че в онези далечни времена действието на учителя върху ученика беше свършено различно от днешното. Днес едно такова действие е някак възможно само когато ученикът е бил доведен вече до определена степен на посвещението. В онези времена силите на учителя, които преминаваха в ученика, бяха много по-мощни. Можем да си съставим една представа за тези сили, когато казваме: *не само това, което учителят можеше да предаде чрез словото или чрез написаното, действуваше*. Всичко това действуваше всъщност само върху Разсъдъчната душа, обаче освен това от учителя действуваша върху ученика магически, тайнствени сили, и всъщност силите на учителя бяха тези, които бяха в състояние да изпълнят с яснота и жива сила образите, които учителят поставяше пред душата на ученика. Това особено действие се изгуби едвам в 4-та следатлантска културна епоха, в Гръцко-римската. Силите се изменят. Когато един стар египтянин стоеше пред един младеж, това беше нещо свършено раз лично от положението, когато днес един учител стои пред един ученик. Свършено други сили действуват от възрастния върху ученика. Това трябва да знае онзи, който иска да разбере това, което е описано при древните гърци. Фактически Сократ е притежавал телепатически сили, които той е правел да преминават в неговите ученици, когато ги поучаваше. Подобно нещо не може да стане в нашето време. За такива неща се загатва в съчиненията на Платон. Но това, което е било напълно оправдано в миналото, днес то самопонятно би представлявало една осъдителна практика. В човечеството стават постоянно промени: *никой няма право да копира днес това*. Днес някои прояви искат да се позовават на това, обаче това е нещо осъдително.

Тогава, в древни времена от учителя преминаваха сили в ученика. Още в древен Египет имаше голям брой хора, които бяха способни да приемат сили по един такъв начин. Когато един човек беше особено възприемчив и стоеше срещу един друг, който беше се научил да усилва своите мисли, тогава една силна мисъл действуваше така, че в душата на възприемчивия възникваше тази мисъл като образ. Следователно в древен Египет едно такова телепатическо действие беше възможно до висока степен и пренасянето на мислите съществуваше в голям размер. Когато една силна волева натура стоеше пред една по-слаба, това ставаше много често. Така в древен Египет един човек можеше да направлява и ръководи един друг в такъв размер, какъвто днес съвсем не можем да си представим. Разбира се днес хората биха злоупотребили твърде много с такива сили. Всъщност в древен Египет посвещенията почиваха именно на такива сили. Това беше възможно също и в древна Индия и в древна Персия. Тези сили още повече подсилваха метода, който, ако бихме искали да се изрази екзотеричното, бихме могли да го наречем медицински. С това естествено не трябва да разбираме днешната официална медицина. Египетският лекар би се смял над това, което днес хората наричат медицина. Древният египетски лекар знаеше едно нещо: *че*

онези състояния, които съществуваха първоначално в Атлантида, състояния, които можеха да се констатира при посвещението, можеха да бъдат събудени също и в негово време. Съзнанието, в което човекът живееше в Атлантида, беше едно тъпо съзнание на ясновидство. Имало е време, си казваше египетският посветен, когато духовните същества са упражнявали много по-голяма сила върху човека. Днес, когато човекът спи, той не знае нищо за по-висшите светове; обаче човекът на Атлантида още живееше в тези светове с Боговете в едно сумрачно ясновидско съзнание. И така както днес много по-добре действа отколкото всички морални учения, когато днешният човек може да се издигне до един идеален човек, така в миналото египетският посветен действуваше чрез сили и образи на по-висши процеси върху ученика. Това действуваше не само външно, а дълбоко вътрешно: то действуваше така, че се получаваше един напълно определен процес.

Да си представим един болен човек, който е болен затова, защото определени процеси в неговия организъм не протичат правилно. Откъде идва това? Онзи, който е школуван окултно, знае, че когато физическото тяло не функционира правилно, това не идва от вън; *а всичко, което съществува като болести и не идва от вън, трябва да се приписва на това, че етерното тяло не е в ред.* Но етерното тяло е болно, защото астралното тяло не е в ред. Когато при атлантския човек съществуваше опасност, в разпределението на соковете да настъпи някакво безредие, тогава много скоро се полагаха грижи, щото редът да бъде отново възстановен. В състоянието на сън човекът получаваше от духовните светове такава сила, че чрез съня нарушените сили биваха отново възстановени, човекът отново оздравяваше. Чрез заспиването той отново възстановяваше така да се каже своите здрави сили. Древните египетски посветени употребяваха нещо подобно. Те приспиваха изкуствено съзнанието на пациента и го довеждаха до един вид хипнотичен сън и в това състояние те бяха господари над образите на душевния свят, които се раждаха около пациента. И те насочваха тези образи така, че тези образи имаха сили да въздействуват обратно върху физическото тяло и да го оздравят. Този беше смисълът на спането в храма, което се използваше за вътрешни болести. На болния не се даваше никакво лекарство, а един такъв човек биваше накаран да спи в храма. Неговото съзнание беше приведено в сумрачно състояние и му позволяваха по този начин да вижда в духовните светове. Жреците насочваха неговите астрални изживявания така, че те имаха сили да влеят отново здраве в тялото. Това не е никакво суеверие; *това е една тайна, която посветените познаваха: да внесат духовното в изживяванията на болния.* В медицината, която поради това ние намираме така тясно свързана с принципа на посвещението, изкуствено се установяваше отново състоянието на атлантския човек. И благодарение на това, че човекът не се противопоставяше чрез своето дневно съзнание, благодарение на това действуваша силите, които бяха необходими за оздравяването. Така действуваше сънят в храма.

В Египетската култура още действуваше също принципът, който царуваше в Индия при мъдрите Риши, които сами ръководеха нещата, те самите бяха посредници на планетните сили, тези ученици на Ману, на великия Учител на първата възвишена култура. В първата култура на Следатлантската епоха Ришите бяха тези, които донесоха онова възвишено учение, което водеше човека във висши,

възвишени духовни същества, до висшия свят на Девакана. Това, което беше виждано там, бе пре несено в следващите културни епохи надолу до физическото поле. До 4-та следатлантска културна епоха се потопи в физическото поле съществото, с което се запознахме като Брахман на Индийската културна епоха, същество, което ние познаваме като *Христос*, което вече няма нужда да посредничи за духовното, а самото то стана човек, за да излъчва върху всички хора пълната с тайнственост сила на първичното Слово.

Така първичното Слово слезе, за да изведе отново човека нагоре. И човекът трябва да разбере, как е станало това, за да създаде от себе си един инструмент, чрез който да може да действа в бъдещето. Ние трябва да се научим да познаваме това, което е действувало преди нас, за да можем самите ние да сътрудничим за по-високото изграждане на това, което е за нас около нас.

Ние трябва да създадем в бъдеще един духовен свят. За това е необходимо да разберем първо Космоса.

Развитието на троичността състояща се от слънце, луна и земя. Озирис и Тифон.

До сега в тези сказки ние се опитвахме да си съставим един образ за нашето Земно развитие във връзка с развитието на човека, защото трябваше да обясним, как миналото на Земята, как фактите на нашето Земно развитие се отразяват в познанието на отделните културни периоди в следатлантското време. Ние можахме именно да охарактеризираме най-дълбоките изживявания на ученика на Ришите и да покажем, как тези вътрешни изживявания на един подлагаш се на посвещение човек се представяха като вътрешни, ясновидски образи на онези отношения и процеси, които са станали в нашата първична Земя, когато тя още съдържаше в себе си Слънцето и Луната. Ние видяхме, каква висока степен на посвещение трябваше да постигне един такъв ученик на Древно-индийската култура, за да може да си създаде един такъв светогледен образ, който стои като едно повторение на това, което се е разиграло в прадалечното минало. Видяхме също, какво са мислели гърците, когато в походите на Александър Велики са се запознали с това, което един индийски окултен ученик е изживявал в своето посвещение, в душата на който е израствал образът на божествено - духовната, творческата Сила, която започва да се изразява в първичната мъглявина, когато Слънцето и Луната още бяха съединени със Земята. Този образ, Брахман на индийците, който по-късно бе наречен Брахма-Аз /Ахам Брахма/, който на гърците се явяваше като Херкулес, този образ се опитахме ние да доведем пред нашите души като едно повторение на фактите, които действително са станали в миналото. Ние подчертахме вече също, че редуващите се един след друг периоди на развитието на Земята са се отразили в Персийската и Египетската културни епохи. Следователно това, което стана в голямата 2-ра епоха, когато Слънцето се отдели от Земята, това беше изявено образно при посветените на Персия. И това, което стана, когато също и Луната се отдели постепенно, това стана светоглед и принцип на посвещението при египтяните, халдейците, вавилонците, асирийците.

А сега, за да можем да проникнем с поглед в душата на древния египтянин - защото това е за нас най-важното, а персийското посвещение ще разгледаме като една подготовка, ние ще трябва още веднъж да разгледаме по-точно, какво всъщ-

ност е станало с нашата Земя през времената, когато Слънцето и Луната се отделиха от Земята.

Сега искаме да скицираме един образ на самата Земя, образ, който постепенно се получи, когато Слънцето се отдели, а по-късно и Луната. Ще оставим настрана великите космически събития и ще разгледаме това, което става на самата Земя. Когато още веднъж насочим поглед в миналото върху Земята в нейното първично състояние, когато тя още беше съединена със Слънцето и Луната, ние ще намерим на нея нашите жи- вотни, нашите растения и не ще намерим никакви минерали. Това, от което Земята беше първоначално устроена, беше първо само човекът, бяха само зародишите на хората. Вярно е, че на старото Слънце и на старата Луна бяха заложени също и зародишите на растенията и на животните, че и те се съдържаха вече в първичното състояние на Земята, обаче това бяха така да се каже още спящи зародиши, не бяха никакви зародиши, за които да може да се помисли, че те действително ще произведат нещо. Едва когато Слънцето започва да се отделя, тогава зародишите се раздвижеха, онези зародиши, които по-късно станаха животни. И едва когато Слънцето се беше отделило напълно от Земята и Земята и Луната бяха останали заедно, започнаха да се развиват онези зародиши, които по-късно станаха растения. И едва когато Луната започна да се отделя, се образуваха постепенно минералните зародиши. Това трябва следователно да запомним.

Сега обаче искаме да разгледаме самата Земя. Когато още беше съединена със Слънцето и Луната, Земята беше само един вид голяма етерна мъглявина заемаша огромно пространство и вътре в нея бяха човешките зародиши проявяващи стремеж към развитие, а зародишите на другите същества, на животните, растенията и минералите се намираха в спящо състояние. Понеже там се намираха само човешките зародиши, но още не съществуваха никакви очи, никакво око не можеше също да вижда външно процесите; *така щото даденото тук описание може да стане видимо само за ясновиждащия човек, който насочва своя духовен поглед в миналото.* Това описание е направено при хипотетичното предположение, че някой би виждал това, ако той би застанал в една точка на мировото пространство и би могъл да наблюдава всичко. Също и на стария Сатурн едно физическо око не би забелязало нищо. Тогава в първичното състояние Земята беше само една етерна мъглявина, която би могла да бъде чувствувана само като топлина. От тази маса, от тази първично-етерна мъглявина постепенно се отдели едно светещо парообразно кълбо, което би могло вече да бъде виждано, ако тогава би съществувало някакво око. И ако някой би могъл така да се каже да проникне там с едно осезателно чувство, това кълбо би му се явило като едно затоплено пространство: *то би се представило някакси като вътрешност на една пещ.* Обаче много скоро тази мъглива маса стана светеща. И това парообразно кълбо, което се беше образувало, съдържаеше в себе си всички зародиши, за които току що говорихме.

Трябва да ни бъде ясно че тази мъглявина не представляваше нещо като една днешна мъглявина или като една днешна облачна форма, а в нея се съдържаха в разтворено състояние всички вещества, които днес са станали твърди или течни. Всички метали, всички минерали се намираха в парообразна и мъглива форма, в една много прозрачна форма, в една проникната от светлината парообразна форма. Това беше проникната от светлина пара, проникната от светлина и

топлина. Представете си, че се намирате вътре в тази парообразна форма. Това, което се беше получило от етерната мъглявина, беше газообразна форма проникнатата от светлина. И тази форма се проявяваше все повече и повече, и именно чрез съгъстяването на газовете светлината стана по-силна, така че в действителност тази парообразна мъглявина се яви като едно голямо Слънце, което светеше навън в мировото пространство. Този момент е съществувал напълно някога, когато Земята още имаше Слънцето в себе си, когато тя беше озарена от светлината и проникната от светлинните лъчи и изпращаше в пространството нейната светлина. Но тази светлина направи възможно, щото в Земята да живее не само човекът в онази първоначална заложба, а в пълнотата на тази светлина живееха всички други по-висши Същества, които не приеха едно физическо тяло, но бяха свързани с развитието на човека: *Ангели, Архангели, първичните сили /Архав/*. Но там се намираха не само тези Същества; *в пълнотата на светлината живееха също още по-висши същества: Власти или Екзусиави или Духове на Формата, сили или Динамис или Духове на Движението, Господства или Кириотетес или Духове на Мъдростта и онези духове, които са наричани Престоли или Духове на Волята и най-после в една по-слаба връзка с пълнотата на светлината Херувимите и Серафимите*. Земята беше тогава едно небесно тяло населено от цяла йерархия по-нисши и най-висши, най-възвишени Същества. И това, което се излъчваше като светлина в мировото пространство, с което беше проникнато тялото на Земята, то не беше само светлина, а също и това, което по-късно беше мисия на Земята: *това беше силата на Любовта*. Светлината съдържаеше в себе си това като нейна най-важна съставна част. Следователно трябва да си представим, че в мировото пространство се излъчваше не само светлина, не само физическа светлина, а тази светлина беше одушевена, одухотворена със силата на Любовта. Една съвременна душа трудно може да си представи това. Нали днешните хора описват Слънцето така, като че то би представлявало само едно газообразно кълбо, което просто излъчва светлина. Днес за Слънцето царува единствено само едно материално разбиране, една материална представа. Изключение от това правят само истинските окултисти. Който чете днес едно описание на Слънцето, така както то е предадено в популярните книги, в книги, които съставляват духовната храна на безброй хора, той не се е запознал със същността на Слънцето. Това, което се намира в тези книги, има по отношение на Слънцето точно толкова стойност, както когато някой описва като същност на човека един труп. Както трупят не е самият човек, така и това, което се описва в астрофизиката като Слънце, не е самото Слънце.

Също както този, който пропуска най-важното у човека, като описва мъртвия труп, така и физикът, който днес описва Слънцето, не описва неговата същност, когато с помощта на спектралния анализ вярва, че е от крил вътрешните съставни части на Слънцето: *това, което е описано, е само външното тяло на Слънцето*. Във всеки слънчев лъч се разлива надолу върху всички земни същества силата на по-висшите Същества, които обитават Слънцето, и със светлината на слънчевия лъч долу на Земята се разлива самата сила на Любовта, същата сила, която тук на Земята се разлива от човек на човек, от сърце на сърце. Никога Слънцето не може да изпраща на Земята само физическа светлина; *това, което е най-топлото чувство на любов, съществува невидимо в слънчевата светлина*. С нея на Земята

се разливат силите на Престолиите, на Херувимите, на Серафимите и на цялата йерархия по-висши Същества, които обитават на Слънцето и които нямат нужда да имат някакво друго тяло освен светлината. Но понеже всичко това, което днес съществува на Слънцето, беше свързано още в миналото със Земята, така също всички по-висши Същества бяха свързани със самата Земя. Те също и днес са свързани с развитието на Земята.

След това трябва да помислим, че човекът, който беше най-нисшата йерархия от най-висшите същества, съществуваше вече тогава като зародиш, като новото дете на Земята, носен и отглеждан от тези висши Същества, живееше в лоното на тези Същества. Човекът, който живееше в онова време, в което сега се намираме с нашите разглеждания на Земята еволюция, понеже още се намираше в лоното на тези Същества, трябваше също да има тогава едно много по-тънко тяло. И ясновидското съзнание констатира, че тялото на тогавашния човек се състоеше от една парообразна форма във фино състояние, от едно въздухообразно или газово тяло, напълно проникнато от лъчите на светлината, напълно пропито от светлината. Да си представим един правилно оформен облак, като една разширяваща се нагоре чашообразна форма и нека си представим тази чаша разгорена и просветлена от вътрешната светлина, и ще имаме тогавашните хора, които в това развитие на Земята едва започват едно тъпо съзнание, едно съзнание, което днес има растителния свят. Разбира се хората не бяха като растения в днешния смисъл, те бяха просветлени и протоплени облачни маси в чашообразна форма и без очертани граници, неразделени с очертани граници от общата земна маса.

Тази беше някога формата на човека, една форма, която беше едно физическо тяло от светлина, участващо още в силите на светлината. Ето защо, поради финността на тялото, в него можеха да се потопят не само едно собствено етерно тяло, едно собствено астрално тяло и един собствен Аз, а също и висшите духовни Същества, които бяха свързани със Земята. Тогава човекът се коренеше така да се каже нагоре в божествено-духовните Същества и тези Същества го проникваха. Действително не е лесно да бъде описано величие то на Земята в онова време и да се даде една представа за онова време. Трябва да си представим Земята като едно проникнато от светлина кълбо, обгърнато лъчезарно от носещи светлина облаци, произвеждащо чудни светлинни явления с чудесна игра на цветовете. Ако някой би могъл да пхне една чувствуваша ръка в тази Земя, той би почувствувал топлинни явления. Разгорените и просветлени маси се вълнуваха нагоре и надолу, а в тях всички днешни човешки същества, обтакани и обгърнати с вълните на всички духовни същества, които изпращат навън лъчезарна светлина във величествено разнообразие! Отвън космосът Земя в неговото велико разнообразие; *вътре обгърнатият в светлина човек, във връзка с божествено-духовните същества, изхождайки от тях и изпращайки лъчезарно потоци от светлина във външната сфера от светлина.* Човекът висеше на това цяло, беше свързан за него като за един произлизащ от Божественото пъп, висеше на лоното от светлина, на мировото лоно на нашата Земя. Това беше едно общо мирово лоно, в което живееше тогава светлинно растение-човек, чувствувайки се едно с мантията от светлина на Земята. Така в тази фина растителна парообразна форма висеше човекът като свързан чрез пъп с майката-Земя, закрилян и отглеждан от цялата майка Земя. Както в един по-груб смисъл детето е закриляно и отглеждано в майчиното тяло

като детски зародиш, така в онова време беше закрилян и отглеждан човешкият зародиш. Така живееше човекът в онази прадалечни времена на Земята.

След това Слънцето започна да се отделя, отделяйки със себе си по-тънките вещества. Имаше едно време, когато висшите слънчеви Същества напуснаха човека, тъй като всичко, което днес принадлежи на Слънце то, напусна нашата Земя и остави по-грубите вещества. И отделянето на Слънцето беше свързано с това, че парите се охладиха и се превърнаха в течност, във вода и докато имахме парообразната Земя, сега имаме вод- нотото, течното земно кълбо. В средата бяха първичните води, обаче незаобиколени от въздух; *бавно водите преминаха в гъсти, дебели мъгли, които постепенно се изфиниха.* Така ние имаме тогавашната Земя като водна, течна Земя; *следователно вътре също вещества в меко състояние, обгърнати от мъгла, които ставаха все по-фини чак нагоре до най-високите сфери, където мъглите се изфинваха напълно.* Така имаме ние пред нас някогашната Земя. Тя се измени по този начин и хората трябваше сега да потопят така да се каже предишната просветлена и разпалена газообразна форма в мътните води и да се въплътят там като оформени течни маси във водата, както по-рано въздухообразните форми бяха потопени във въздуха. Човекът се превърна в една водна, течна форма, обаче съвсем не изцяло. Никога човекът не е бил напълно потопен във водата. Това е един важен момент. Ние описахме, как в средата Земята беше една течна Земя, а човекът беше само частично едно водно същество; *той се издигаше в парообразната обвивка, така че беше едно полуводно, едно полупарообразно същество.* Долу във водата беше невъзможно човекът да бъде достигнат от Слънцето; *течната маса беше така гъста, че слънчевата светлина не можеше да проникне в нея.* Но в парообразната обвивка на Земята Слънцето можеше да проникне до известна степен, така щото човекът живееше отчасти в тъмнината, лишена от светлина вода и отчасти в разгорената от светлината пара. Но от нещо не беше лишена водата, нещо, което сега трябваше да опишем поточно. От самото начало Земята беше не само разгорена, светеща, но тя беше също звучаща, и звукът беше останал в Земята. Така щото когато светлината се отдели, водата стана наистина тъмна, но вътрешно тя беше проникната също от звука и звукът беше този, който даваше форма на водата, както можем да видим това при познатия експеримент на физиката. Ние виждаме, че звукът е нещо, което дава форма, една формираща сила, защото чрез звука частиците са съчетани и подредени. Звукът притежава една формираща сила. И тази сила беше онази, която формира тялото от водата. Това беше силата на звука, която още беше останала в Земята. Тонът, звукът е този, който прозвучава Земята, от който беше създадена човешката форма. Светлината можеше да достигне само до онази част на човека, която се издигаше вън от водата. Долу едно водно тяло, горе едно парообразно тяло, до което имаха достъп в светлината Съществата, които бяха излезли заедно със Слънцето. По-рано човекът се чувствуваше в тяхното лоно, когато Слънцето още беше съединено със Земята; *сега те светеха в светлината върху него долу и го проникваха лъчезарно с техните сили.*

Обаче ние не трябва да забравяме, че в това, което беше останало след отделянето на Слънцето, се съдържаха също силите, които Земята трябваше да отдели от себе си: *силите на Луната.*

Следователно имаше време, когато онзи човек-растение трябваше постепенно да се потопи във физическата течна Земя. Това е степента, която човекът беше достигнал тогава в неговото тяло, степен, която днес наблюдаваме в изродена форма в рибите. Когато днес виждаме водата пронизвана от движещи се в нея риби, тези риби са остатъци на онези чо-вечи, естествено в една изродена форма. Трябва да си представим приблизително една златна риба, във фантастични растителни форми, с голяма подвижност, обаче с чувство на тъга, защото светлината беше отнета на водата. У този праядо на човека се роди един дълбок, дълбок коп-неж. Светлината не беше вече там; *желанието за светлина предизвика копнежа*. Съществуваха един момент в развитието на Земята, когато Слънцето не беше още напълно излязло от Земята; *тогава формата на човека беше разпалена от светлината, в своята горна част човеците бяха още на слънчевата степен, а в тяхната долна част те имаха още формата, която бе запазена във формата на рибите*. Но чрез това, че с половината на своето същество човекът живееше в тъмнината, тази негова долна част беше от едно твърде ниско естество, защото с частта, с която беше потопен в течната маса той имаше в себе си лунните сили. Макар и веществото на Луната да не беше още превърнато, втвърдено в лава, както в днешната Луна, това бяха черни, тъмни сили. Там можеха да се потопят също само най-лошите части на астралното. Обаче отгоре беше една парообразна форма, така да се каже частта на главата, в която се вливаше със своите лъчи светлината идваща от върх и даваше форма, така щото човекът се състоеше от една долна и от една горна част. Той се движеше плувайки и носейки се висящо в тази парообразна атмосфера. Гъстата парообразна атмосфера на Земята не беше още въздух, тя се състоеше от пари; *следователно това не беше още въздух, през който светлината можеше да проникне*. Топлината можеше да проникне, обаче не и светлината. Слънчевите лъчи не можеха да целунат цялата Земя, а само горната повърхност; *земният океан оставаше тъмен*. Обаче в този океан се съдържаха силите, които по-късно се отделиха като Луна.

Чрез това, че Земята проникваша силите на светлината, в нея проникваша също Боговете: *така че долу имаме лишената от боговете, изоставената от Бога водна мантия, проникната само от силата на звука, а наоколо парите, в които се простират силите на Слънцето*. По този начин човекът в парообразното тяло, което се издигаше над повърхността на водата, все още беше един съгражданин на това, което проникваше до него като лъчи на светлината и на любовта от духовния свят. Но защо звучащият свят проникваше тъмната водна ядка?

Поради това, че един висш слънчев Дух беше останал на Земята, беше свързал своето съществуване със Земята. Това е същият онзи Дух, който познаваме като *Яхве* или *Йехова*. Само Яхве беше останал на Земята; *той се пожертвува; той беше този, чието вътрешно същество про-звучаваше течната Земя като формиращ тон*.

Но понеже най-лошите сили бяха останали като съставна част на течната Земя, понеже тези сили бяха ужасни елементи, парообразната част на човека потъна все по-надолу и от някогашната растителна форма се роди постепенно едно същество, което се намираще на степента на една амфибия, на едно земноводно същество. В легендите и митовете тази форма, която стои много по-ниско от по-късното човечество, е описана като *змей*, като човек-чудовище, като дракон. А

другата част на човека, която беше гражданин на светлината, е представена като едно същество, което не може да слезе долу, което води борба с нисшата природа, което е представено например като Архангел Михаел убиващ змея, като св. Георги борейки се със змея. Също и във фигурата на *Зигфрид* със змея имаме образа на това, което съществуваше в онези далечни времена като двуразделно състояние на човешката заложба, обаче в една изменена форма. В горната част на Земята следователно също и в горната част на физическия човек проникваше топлината и образуваше нещо като един огнен змей. Обаче над него се издигаше етерното тяло, в което беше запазена силата на Слънцето. Така ние имаме една форма, която Старият Завет е представил много добре като съблазняващата змия, която също е едно земноводно същество.

Но все повече дойде времето, когато най-нисшите сили бяха изхвърлени от Земята. Мощни катастрофи разтърсиха Земята и за окултиста базалтовите образувания се явяват като остатъци от онези пречистващи сили, които тогава разтърсиха тялото на Земята, когато Луната трябваше да се отдели от Земята. Обаче това беше също времето, когато течната ядка на Земята се сгъсти все повече и в което се роди твърдото, минерално ядро. От една страна чрез излизането на Луната Земята се сгъсти; *от друга страна обаче горните части на земята се освободиха от по-тежките, по-груби вещества, предавайки ги на по-долните части и горе се роди все повече и повече това, което наистина все още беше пропито от вода, но което постепенно стана подобно на въздух.* Така Земята получи постепенно в средата едно твърдо ядро и около него бяха водните маси. Отначало мъглата беше още непроницаема за слънчевите лъчи, обаче благодарение на това, че мъглата се освободи от някои вещества, тя ставаше все по-тънка и по-тънка. По-късно, едва много по-късно от нея се получи въздухът и постепенно слънчевите лъчи, които по-рано не можеха да достигат самата Земя, можаха сега да проникнат в нея.

Сега бе постигната една степен на нашата Земя, която искаме добре да поставим пред погледа на нашата душа. По-рано човекът беше потопен във водата, като само с горната част се издигаше в мъглата; *сега чрез сгъстяването на Земята човекът постепенно получава възможността /водният човек/ да сгъсти своята форма, да получи една твърда кост- на система.* Човекът се втвърди в себе си. Чрез това горната част на човека се преобрази така, че той стана годен за настъпилите нови условия. Настъпилите нови условия, които по-рано бяха невъзможни, това беше дишането на въздуха. Сега ние намираме една първа заложба на белите дробове. По-рано в горната част беше това, което приемаше светлината, която обаче не можеше да проникне по-нататък. Сега човекът отново чувствуваше светлината в своето тъпо съзнание. Той можеше да чувствава това, което лъчезареше надолу, като божествени сили, които се вливаха в него. При този преход той чувствуваше това, което го огряваше със своите лъчи, като разделящо се на две части: *самият въздух проникваше в него, диханието на въздуха проникваше в него; по-рано до него проникваше само светлината: сега в него проникваше въздух.* Човекът, който чувствуваше това, трябваше да си каже: *по-рано аз чувствуваша силата, която ми даваше това, от което сега се нуждая за дишането.* За мене светлината беше дишане. Това, което сега се вливаше в него, беше за него като двама братя: *светлината и въздухът бяха за него двама братя.* Сега за него беше се получила една двойственост: *светлина и въздух. въздушното дихание на*

Земята, което се вливаше в човека, беше същевременно едно известие, че човекът трябваше да се научи да чувствава нещо съвършено ново. Докато светлината беше единствената, която проникваше в него, човекът не познаваше, що е раждане и смърт. По-рано разпаленият от светлината облак се преобразяваше, променяше своята форма и човекът чувствуваше това като едно сменяне на дреха: *той не чувствуваше, че се ражда, нито че умира*. Той се чувствуваше като едно вечно същество, раждането и смъртта за него бяха само като събития. С първото вдишване на въздуха в него се роди съзнанието за *раждане и смърт*: *"въздухът, въздушното дихание, което се отдели от своя брат, светлинния лъч, - така чувствуваше тогавашния човек, - който отдели също съществата, които по-рано се вливаха в него заедно със светлината, той ми донесе смъртта /въздухът/"*.

Кой беше този, който направи, щото съзнанието, което казваше на човека: *"наистина аз имам една тъмна форма, но въпреки това съм свързан с вечната същност, кой беше този, който прогони, уби това съзнание? Въздушното дихание, което се вливаше в човека, - Тифон*. Тифон значи въздушно дихание. И когато египетската душа изживяваше в себе си това, което беше станало по този начин, че общият по-рано лъч се разцепи на светлинен лъч и на въздушно дихание, това космическо събитие стана за душата един символичен образ, който се представяше като убиване на *Озирис* от *Тифон* или *Сет*, от полъха на вятъра.

В египетския мит, който изобразява, че Озирис е убит от Тифон, се крие едно велико космическо събитие. Египтянинът чувствуваше Бога, който идваше от Слънцето и се понасяше още със своя брат, като Озирис. Тифон беше въздухът на дишането, който донесе на човека смъртността. Тук ние виждаме при един от най-съдържателните и изразителни при-мери, как фактите на развитието на света се повтарят във вътрешното познание на човека.

Така протече развитието на троичността Слънце, Земя и Луна. Всичко това беше предадено на египетския ученик, в дълбоки, дълбоки, съзнателно изградени образи.

Действието на Озирис и Изис /Изида/.

Факти на окултната анатомия и физиология.

Може би някой от Вас при размишление върху изнесените факти през последните дни относно развитието на нашата Земя, а също в по-широк смисъл върху развитието на слънчевата система във връзка с човека се е натъкнал на едно странно изглеждащо противоречие с много предпочитани представи на живота. Той си е казал може би: *вчера ние чухме, че най-лошите сили в еволюцията са свързани с Луната и че едва в момента, когато Луната се отдели от Земята, от тази последната излязоха най-лошите сили и чрез това се получи едно такова състояние на Земята, позволяващо на човека да продължи своето развитие*. Ние чухме всичко това, но къде остава тогава цялата романтика на Луната? Къде остана цялата онази поезия, която се е родила все пак от истинските чувства, която е свързана с всички чудни действия на Луната върху човека? Това противоречие е само привидно и то изчезва, когато не разглеждаме фактите едностранчиво, а когато поставим пред нашата душа целия сбор от факти. Във всеки случай, ако днес бихме проверили Луната по отношение на нейната физическа маса, ако бихме изследвали тази физическа маса, бихме открили, че тя би

била неподходяща да има върху нея един такъв живот, какъвто имаме сега на Земята. Обаче същевременно трябва също да кажем, че също и всичко това, което е свързано като етерно естество с Луната и с нейните физически вещества, е в голяма част също от такова естество, че представлява нещо твърде малоценно, упадъчно в сравнение с това, което като етерно естество се намира в нашето собствено тяло. И едва когато бихме разгледали ясновидски онова, което представява астралното естество на отделните лунни същества - за които можем напълно да говорим - , бихме могли да се убедим, че в сравнение с най-лошото, което съществува на нашата Земя като нисши чувства, на Луната съществува нещо неизмеримо по-лошо и по-малоценно. Така следователно по отношение на астралното както също и на етерното и физическото естество на Луната можем да говорим за същества, за елементи, които трябваше да бъдат изхвърлени, за да може нашата Земя да следва своя път на развитие свободна от вредни влияния.

Обаче сега трябва да осъзнаем и един друг факт. Не трябва да изпускаме изпредвид, че не бива да спираме навсякъде при лошото, при злото. Защото всичко, което в еволюцията е нисше, зло, всичко това е подчинено на един пълен със значение факт. Доколкото е възможно, всичко, което е слязло дълбоко в ниските сфери, трябва да бъде пречистено чрез други по-съвършени същества, да бъде повдигнато, така че да бъде отново използвано в икономията на Вселената. Когато намерим някъде във Вселената едно място, където се намират особено нисши същества, ние можем да бъдем сигурни, че с тези нисши същества са свързани други, които са по-висши и които притежават голяма сила на доброто, красивото, възвишеното, че те са способни да насочат към доброто и най-нисшите сили. Ето защо вярно е, че всичко нисше е свързано с лунното съществуване; *от друга страна обаче с него са свързани висши, най-висши същества*. Ние знаем вече, че на Луната обитава например висшето, много висшето духовно Същество *Яхве*; *обаче едно такова висше същество, с такава сила и величие има подчинени в неговата дейност големи, големи отряди служещи същества от добро естество*. Така щото трябва да си представим, че без съмнение най-нисшето е излязло от Земята заедно с Луната, но че същевременно с Луната са останали свързани онези Същества, които са способни да превърнат злото в добро, грозното в красиво. Те не можеха да сторят това, ако биха оставили на Земята грозното; *те трябваше да го отделят от нея*. Но защо въобще трябва да се роди това, което съществува като грозно, като зло? То трябваше да се роди, *защото без действието на грозното и на злото би било невъзможно да се роди нещо друго: никога човекът не би могъл да стане едно оформено в себе си, завършено същество*. Нека си припомним предишното разглеждане; *там ние видяхме, как нисшата природа на човека се коренеше във водата, как половината от неговото същество беше потопено във водата*. Тогава то нямаше кости, не притежаваше една твърда човешка форма. Това беше една преобразяваща се форма, растителна, подобна на цвете; *тази форма непрестанно се променяше*. Човекът би останал такъв, ако силите биха се развили така, както те бяха отделени с Луната. Ако Земята би останала изложена само на Слънцето, тогава подвижността на човешкото същество би се развила до най-висока степен; *Земята би се развила в едно невъзможно за човешкото същество темпо; човекът не би могъл да се роди в неговата днешна форма*. Ако напротив биха действували само лунните

сили, човекът скоро би се втвърдил, би се вкаменил; *неговата форма би се втвърдила в момента на раждането; той би се превърнал в мумия и би останал вечно в тази форма.* Човекът се развива днес между тези две крайности: *между неограничената подвижност и вдървената форма.* Понеже в Луната се намират формиращите сили, физическата Луна също се е превърнала в сгурия, в шлага. В тези форми могат да действуват само висшите, силни Същества, които са свързани с Луната. Така върху Земята действуват два вида сили: *слънчевите сили и лунните сили, едните движещи напред, другите мумифициращи.* Представете си, че някакъв огромен великан би отнесъл Слънцето: *в същия миг ние всички бихме се втвърдили и станали мумии и то до такава степен, че не бихме могли вече да изгубим тази форма.* Но нека си представим, че някакъв великан би отнесъл Луната; *тогава всички красиви, отмерени, закръглени движения, които днес имаме, биха станали трепкаци, нервни.* Ние бихме станали вътрешно напълно подвижни; *бихме видели нашите ръце да се удължават до великански размери и отново да се свиват.* Силата на преобразяването би нараснала до исполинска степен. Но сега човекът е включен между тези два вида сили.

Но в този Космос, не само във формите и веществата, а и в отношенията на нещата едни към други съществува също едно пълно с мъдрост устройство. И сега, за да можем да си представим, каква безкрайна мъдрост съществува в Космоса, ще разгледаме едно отношение, като свържем нещата с образа на Озирис.

Египтянинът виждаше в образа на Озирис действието на Слънцето върху нашата Земя във времето, когато около Земята се вълнуваха мъгли от пари, когато нямаше още никакъв въздух. Той виждаше, че когато при човека започна дишането на въздуха, в този момент единното същество, Озирис-Сет, се раздели. Сет или Тифон прави въздухът да влиза в нас; *Тифон, въздушното дихание се отдели от светлината на Слънцето, а Озирис действува само като светлина на Слънцето.* Обаче това е същият онзи момент, когато в съществото на човека прониква раждането и смъртта. В това, което е формиращо и разформиращо, което до тогава беше така, като че ние обличаме и събличаме една дреха, настъпи една голяма промяна. Ако във времето, когато действията изхождащи от Слънцето не бяха още напуснали Земята, човекът би могъл да чувства действията, които изхождаха от онези възвишени Същества, които по-късно излязоха заедно със Слънцето, той би гледал с благодарност нагоре към тези Същества на Слънцето. Обаче когато Слънцето се отдели все повече и повече от Земята, когато това, което беше паробразна сфера - която обаче тогава беше за човека царството на неговата повисша природа, се префини, човекът, който все по-малко можеше да възприема прякото действие на Слънцето, доби съзнанието за това, което бяха силите в неговата нисша природа: *и той стигна до там, да долавя там своя Аз.* Когато се потопяваше в своята нисша природа, едва тогава добиваше той съзнание за своето себе.

Но защо съществото, което познаваме като същество на Озирис, бе затъмнено? Светлината престана да действува с излизането на Слънцето от Земята, обаче Яхве остана отначало на Земята, докато Луната също се отдели. Озирис беше Духът, който съдържаше в себе си силата на слънчевата светлина така, че по-късно, когато Луната се отдели, той отиде заедно с Луната и получи задачата да

направлява от Луната на Земята слънчевата светлина. Ние видяхме, че първо се отдели Слънцето; *Яхве остана заедно със своите отряди и с Озирис на Земята.* Човекът се научава да диша. Обаче същевременно се отдели Луната; *Озирис излиза заедно с Луната и получава задачата да отразява от Луната на Земята слънчевата светлина.* Озирис е поставен в един ковчег, т. е. той се оттегля заедно с Луната. По-рано човекът приемаше действието на Озирис от Слънцето; *сега той получи впечатлението, че това, което по-рано му идваше от Слънцето, сега се вливаше от Луната в него.* Когато Луната изпращаше своите лъчи надолу, човекът си казваше: *"Озирис, ти си този, който ми изпраща слънчевата светлина от Луната, светлина, която принадлежи на твоето съществуване"*.

Обаче всеки ден тази слънчева светлина е отразявана в една друга форма. Когато Луната стои на небето като слаб сърп, имаме първата форма; *когато на втория ден тя е нараснала, втората и така в течение на 14 дни ние имаме 14 форми до пълната Луна.* Озирис се обръща към Земята в течение в течение на 14 дни в 14 форми на осветения диск на Луната. Има дълбоко значение, че тези 14 форми, 14 фази на нарастването, са приети от Луната, т. е. от Озирис, за да отразява към нас светлината на Слънцето. Това, което Луната върши тук, е свързано в Космоса същевременно с това, че човекът се е научил да диша. Едва когато това явление беше по своя род пълно на небето, тогава човекът можа да диша и с това той бе свързан с физическия свят и в човешкото съществуване можа да се роди първият зародиш на Аза.

По-късното египетско познание е чувствувало всичко това, което бе описано тук, и го разказвало така: *по-рано Озирис царуваше на Земята, след това обаче се яви Тифон, вятърът.* Това е времето, когато водите паднаха толкова ниско надолу, че се яви въздухът, благодарение на което човекът стана едно същество дишащо въздух. Тифон победи Озирисовото съзнание /съзнанието на човека за Озирис/, той уби Озириса, постави го в един ковчег и го пусна в морето. Как би могло да бъде по-добре изразено образно космическото събитие? Първо царува слънчевият бог Озирис, след това бива изгонен на Луната. Луната е ковчегът, който е пуснат във в морето на мировото пространство; *от сега нататък Озирис се намира в мировото пространство.*

Но сега ние си спомняме също за това, че в легендата се казва: *когато Озирис бе отново намерен, когато той се появи в мировото пространство, той се яви в 14 форми.* Легендата разказва: *Озирис бе разкъсан на 14 части и погребан в 14 гроба.* Тук в тази дълбока легенда ние имаме едно чудесно указание за космическия процес. 14-те форми на Луната, 14-те фази на Луната, са 14-те части на разкъсания Озирис. Целият Озирис е пълният лунен диск, пълнолунието.

Това изглежда сега първо така, като че всичко това би било само един символ. Обаче ние виждаме вече, че това е имало своето действително значение. И сега стигаме до нещо, без което никога тайната на Космоса не могат да ни станат ясни. Ако не би настъпила една такава констелация на Слънцето, Луната и Земята, ако Луната не би се явила в 14 форми, тогава не би настъпило нещо друго, защото тези 14 форми са произвели нещо твърде особено. Всяка една от тези форми е имала едно голямо, мощно влияние върху човека в неговото развитие на Земята. А сега трябва да ви кажа нещо странно; *обаче то е вярно.* По времето, когато всичко това не беше още станало, когато Озирис не беше още напуснал

Земята, човекът нямаше даже и в своята заложба нещо, което днес е от най-голямо значение. Ние знаем, че гръбначният мозък е много важен за човека; *от него изхождат нерви*. Тези нерви не съществуваха даже като заложба във времето, когато Луната не беше още излязла от Земята. Тези 14 форми на Луната, в ред, в който те следват една след друга, бяха причината в гръбначния мозък да израснат 14 нервни снопа при човека. Космическите сили действаха така, че на 14-те фази или форми на Луната отговарят тези 14 нервни снопа. Това е последствие то на действието на Озирис. Но на развитието на Луната отговаря още нещо друго; *тези 14 фази са само половината от явленията на Луната*. През време на 14-те дни, които водят до новолунието, не съществува никакво действие на Озирис. Тогава Луната е така осветена от Слънце- то, че тя постепенно обръща към Земята своята неосветена повърхност. Тези 14 фази от пълнолунието до новолунието имат също тяхното действие и това действие за египетското съзнание е постигнато чрез Изис /Изида/. Тези 14 фази са управлявани от Изис. Чрез действието на Изис от гръбначния мозък израстват други 14 нервни снопа. Това дава всичко 28 нервни снопа, които отговарят на различните фази на Луната. Тук ние виждаме произхода на напълно определени членове на човешкия организъм от космическите събития. Сега някой ще каже: *но това не са всички нервни снопове, които излизат от гръбначния мозък, те са само 28*. Те биха били само 28, ако лунната година би съвпаднала със Слънчевата година. Обаче слънчевата година е по-дълга и разликата на слънчевата година спрямо лунната година е произвела допълнителните нервни снопове. Така на човека бе присъединено в неговия организъм от Луната действието на Изис и действието на Озирис. Но с това е свързано още нещо друго.

До момента, когато Луната започна да действа от вън, не съществуваше още никаква двуполовост, човечеството не беше разделено на два пола. До тогава съществуваше само един човек, който съставляваше така да се каже и двете, мъжкото и женското. Разделянето на два пола се получи едва чрез сменящото се действие на Изис и Озирис от Луната и според това, дали върху организма на човека упражняваха особено действие нервите произведени чрез Озирис или тези произведени чрез Изис, според това човекът стана мъж и жена. Един организъм, в който царува предимно действието на Изис, става мъжки, едно тяло, в което царува предимно действието на Озирис, става женско. Естествено във всеки мъж и във всяка жена действуват и двата вида сили, Изис и Озирис, но така, че при мъжа етерното тяло е женско, а при жената етерното тяло е мъжко. Тук имаме нещо от чудесната връзка, която ни показва, как отделното същество е свързано с положението в Космоса.

Но ние намерихме, че върху човека стават действия не само чрез силите, а също и чрез констелациите на небесните тела. Под влиянието на тези 28 нервни снопа, които излизат от гръбначния мозък, се образува всичко, което принадлежи на мъжкия и на женския организъм. Сега трябва да изнесем нещо, с което ще хвърлим далече светлина в космоса и във връзките с развитието на човека. Тези сили образуват формата на човека, но човекът не се втвърдява в тази форма; *създава се едно положение на равновесие между действието на Слънцето и действието на Луната*. При това, което ще следва, не трябва да мислим, че имаме работа само с някакъв символизъм; *ние имаме работа с действителни факти*.

Що е първоначалният Озирис, неразкъсаният Озирис? Що е разкъсаният Озирис? Това, което беше по-рано в човека едно единство, сега е разкъсано на 28 нерви. Ние видяхме, как той се намира разкъсан в самите нас Без това никога не би могло да се постигне, да се роди човешката форма. Но кое се образува първо под влиянието на Слънцето и на Луната? Първо чрез съвместното действие на всички нервни снопчета на гръб-начния мозък се роди не само външно мъжкото и женското, а също във вътрешността на човека се роди нещо чрез влиянието на мъжкия и женския принцип. Родил се вътрешното действие на Изис, и това вътрешно действие на Изис са - белите дробове. Белите дробове са регулаторът на влиянията на Тифон или Сет. И това, което действа като възбужда женското действие, по мъжки начин така, че белите дробове са направени продуктивни чрез дишането. Чрез действията, които изхождат от Слънцето и Луната, се регулира мъжкият и женският принцип: *във всеки женски принцип един мъжки принцип - гръкляна /ларинксът/; във всеки мъжки принцип един женски принцип - белите дробове.*

Вътрешно Озирис и Изис действуват във всеки човек по отношение на неговата по-висша природа. Така всеки човек е двуполов, защото всеки човек има ларинкс и бели дробове. Всеки човек, дали той е мъж или жена, има еднакъв брой нерви. И сега, след като Изис и Озирис са се откъснали по този начин от нисшата природа, те са родили сина, творецът на бъдещия земен човек. Двата са произвели *Хорус*. Изис и Озирис родиха детето, закриляно и отглеждано от Изис: *човешкото сърце, закриляно и подържано от крилата на белите дробове на Майката Изис*. Тук ние имаме в египетската представа нещо, което ни показва, че в тези древни мистериини школи това, което е станало висша природа на човешката ера, беше считано като мъжко-женско: *това, което индиецът познава - ше като Брахма*. На индийския ученик беше показано още в първичния човек това, което по-късно ще се яви като онази по-висша форма. Показан му бе Хорус, детето, и му беше казано: *всичко това се роди чрез първичното слово, чрез Вах, чрез първичния звук, който се диференцира в много звуци, в много гласове*. И това, което индийският ученик изживяваше, то ни е запазено в един чуден стих на Ригведа. Там има едно място, което гласи: *"и над човека идват седемте от долу, седемте от горе, деветте отзад, десетте от основите на скалистия свод и десетте от вътрешността, докато майката се грижи за бозаещото дете"*.

Това е едно чудно място. Нека си представим тази Изис, която аз описах като бели дробове, този Озирис, който описах като дихателен апарат, и нека обмислим всичко това: *как в това действува звукът, диференцирайки се в звуците на ларинкса, в ларинксови звуци, в белодробни звуци, както се диференцира в буквите*. Тези букви идват от различни страни: *седем идват от долу от гръкляна... и т.н.* Особеното действие на всичко, което е свързано с дихателния апарат, е вложено в това. Там, където звукът се диференцира и разчленява, там е висшата майка, която се грижи за детето: *майката - белите дробове; детето - образуваното под всички влияния човешко сърце, от което идват импулсите за одушевяне на гласа*.

Така на подлагания се на посвещението се показваше пълното с тайнственост действие и тъкане във вътрешността на Космоса, така се изграждаше то в те-

чение на времето. И ние ще видим, как в тази тъкан са се вградили другите органи на човека. Така в това египетско тайно учение ние имаме също една глава на окултната анатомия, както тя е била развивана в една окултна школа, доколкото са били познавани космическите сили, космическите същества и тяхната връзка с физическото тяло на човека.

Процесите на развитие в човешкия организъм до излизането на Луната.

Озирис и Изис като творци на горната човешка форма.

В миналите сказки ние прекарахме пред нашите души редица факти, които се отнасят за еволюцията на Земята и на цялата слънчева система във връзка с природата на човека. Особено в последните две разглеждания се постаряхме да изтъкнем онези факти на развитието на Слънцето, Земята и Луната, които намериха своето възкресение в египетските мистерии, с които се запознаваше както ученикът на мистериите така също и целият египетски народ. Действително в своето ясновидско виждане ученикът се запознаваше с всички неща, които изнесохме и които ще допълним с нашето днешно разглеждане. По-голямата част на народата, която не можеше да се издигне до ясновиджане, се запознаваше от- носно това, за което се касаеше, в един пълен със значение образ. Този образ, който беше представен като един от най-важните образи на египетския светоглед, за него вече често говорихме. Ние всички познаваме този образ, за който всъщност никой човек, който знае нещо, не вярва, че той съдържа нещо без значение. Този образ, който беше поставен пред египетския човек, не беше за него само един образ, и това, което легендата за Изис /Изида/ съдържа, е разказвано приблизително както следва:

В миналите времена на Земята още дълго царуваше за благодатта на хората Озирис. Той царуваше до определен момент, който по-късно е охарактеризиран в това, че Слънцето стоеше в зодиакалния знак на Скорпион. Тогава братът на Озирис Тифон или Сет уби Озириса. Той го уби като го подмами да легне в един ковчег, който затвори и след това го хвърли в морето. Изис, сестрата и съпругата на Озирис, търси своя брат и съпруг и когато го намери, донесе го в Египет. Но тогава Тифон отново търсеше да унищожи Озириса; *той го разкъса на парчета*. Изис събра отделните части и ги погребва на различни места. /И днес още в Египет се показват различните гробове на Озирис. /След това Изис роди Хорус и Хорус отмъсти на Тифона за своя баща Озирис. Озирис бе отново приет в света на божествено-духовните Същества и действително не действа вече на Земята, но там той действа за хората, когато те пребивават в духовния свят между смъртта и едно ново раждане. Ето защо в Египет си представяха пътя на умрелите като път на Озирис. 9 Тази е легендата, която принадлежи към най-старите съставни части на египетското схващане на живота. С времето някои неща в тази легенда бяха изменени или други прибавени, но тя преминаваше през всички култове на египетската страна до тогава, докато въобще живееха египетските религиозни възгледи.

След като прекарахме пред нашия поглед тази легенда, в която бе вложено онова, което ученикът виждаше като едно действително събитие в свещените тайни на мистериите школи, ние отново трябва да обърнем нашия поглед към това, за което още вчера започнахме да си съставяме една по-точна представа за това,

което беше предизвикано в човека чрез влиянието на различните форми на Луната. Ние говорихме за 28-те нервни сночета, които виждаме да излизат от гръбначния мозък, които произхождат от констелациите на Луната през време на 28-те дни, от които Луната се нуждае, за да се върне до своята първоначална съща форма. Ние изследвахме тайната, която ни показва, как в човека са били образувани тези 28 чифта нерви чрез космическите сили. А сега моля да обърнете добре внимание на това, което следва. Сега - доколкото е възможно в едно кратко загатване - трябва да опишем с възможно най-голяма точност това, което египетският ученик учеше относно развитието на човека в един още по-широк смисъл. Някои, които силно са болезнено привързани към модерната анатомия, ще кажат за това описани: *от днешна гледна точка това е чисто безсмислие*. Нека тези хора казват това. Те трябва да имат само съзнанието, че това е учението, което посвещаващият се египетски ученик не само изучаваше, но той виждаше по ясновидски начин неговото съдържание. Сега аз говоря за онези, които могат да ме следват с техните чувства. За египтяните това учение е не само резултат на древно виждане в мистериите, но то важи като истина и се представя като такава също и за модерния окултист.

Искаме да повторим това, за което вече говорихме в последните сказки, че, когато Земята се намирал в началото на нейното развитие, тя се състоеше така да се каже изцяло от чисто човешки зародиши, които образуваха първичната земна мъглявина. Както индийският така и египетският ясновидец можеше да види, как от този човешки духовен зародиш израстваше духовно цялата по-късна човешка форма. Всичко, което по-късно се разви от този човешки зародиш, можеше също да виждат в миналото също и това, което се роди от този човешки зародиш, когато Слънцето още дълго време беше съединено със Земята, беше действително един вид растение, което разтваряше своята чаша един вид нагоре. Тези форми изпълваха така да се каже цялата Земя, като се образуваха от онази първична мъгла. Обаче в най-първо време, когато се роди това разтварящо се като една корона от цветя нагоре в мировото пространство, в най-първо време тази корона беше едва видима; *човек /днешния човек/ би могъл да я възприема само като идвайки близо до нея би доловил нещо като един вид чашообразно тяло от топлина*. Следователно тя съществуваше отначало като едно от тяло от топлина. Още докато Слънцето беше съединено със Земята, вътрешността на тази човешка форма започна да свети и изпращаше светлинни лъчи в мировото пространство. Ако един човек надарен с днешните очи би се приближил до една такава светеща форма, той би видял нещо като една искряща, светеща топка, като едно блещукащо слънце, което святкаше в мировото пространство в искрящи лъчи, в правилна форма. Едва ли днес някой би могъл да си състави един ясен образ за това, което беше тогава. Той би могъл да стори това само, ако би помислил, че нашата Земя би била изпълнена при напълно чист въздух от чисти светулки и би виждал тези светулки изпращащи тяхната светлина в мировото пространство. Така би светил в мировото пространство първият зачатък на човека, когато Земята още беше съединена със Слънцето. И не само това съществува, а същевременно около тази чашообразна форма отвън се присъединяваше един вид газообразно тяло. В него бяха разтворени много вещества, както и днес в тялото на животните и на човека се намират течни и твърди вещества, които обаче тогава бяха въздухообразни.

Но скоро след възникването на това газообразно тяло, от общата земна маса изникнаха също и други зародиши, зародиши, които бяха първата заложба на нашето днешно животинско царство. Следователно човешкото царство беше първото, след него възникнаха зародишите, които станаха заложба на животинското царство. Естествено цялата Земя се състоеше още от една въздухообразна маса, от светещи и изпращащи навън светлина тела, които светеха в мировото пространство. Сред тази въздухообразна маса възникнаха също първата заложба на безполовите животни, които тогава стояха на най-ниската степен на днешното животинско царство, и ние ще видим, че тези животни, които се раждат в тяхната първа заложба, бяха добили също определено значение за човека.

Следователно родиха се първите зародишни заложби на животните, и за нас е важно преди всичко, че тези животни, които се родиха тогава, съставляваха най-гъстите газообразни маси, бяха като газообразни включения. Тези животни се развиха до определена висота минавайки през най-различните форми; *и когато Слънцето току що беше излязло от Земята, най-висшата животинска форма беше формата на риба, обаче не днешната форма на риба.* Формата на тогавашните животни беше съвършено различна от тази на днешните риби, но тя се намираще на съответната степен на рибите. Днешните риби са запазили в себе си това, което можа да се получи, когато Слънцето още беше свързано със Земята. Земята се сгъсти сега до степента на течното състояние и най-гъстите форми, животните, плуваха в тази водна /течна/ Земя. Сега се случи нещо твърде особено. Някои от тези форми на първичните риби останаха животни и не искаха да знаят, така да се каже, за напредъка на развитието. Но имаше други, които добиха определено отношение към човешките форми, а именно следното отношение.

В момента, когато Слънцето беше излязло от Земята, Земята също започна да се върти около своята ос, така че веднъж тя беше огряна от Слънцето от едната страна, веднъж тази част оставаше неогряна от Слънцето, така че се роди денят и нощта. Обаче тогава дните и нощите бяха съществено по-дълги от днешните. Във времето, когато Луната не беше още се отделила, винаги, когато една такава човешка форма, която тогава беше значително сгъстена, винаги когато една такава човешка форма се намираще на слънчевата страна, присъединяваше към тази своя газообразна маса нещо от една такава животинска форма долу в течната Земя. Човешката форма се съединяваше, свързваше с животинска форма: *така че отгоре имаме човешката форма, отдолу животинската форма; следователно така, че горната част се издигаше навън към Слънцето.* Тази горна част ставаше все по-слаба надолу и към нея се присъединяваше животинското тяло. Следователно имаме това издигане навън на горната част над течната Земя; *и благодарение на това, че действието на Слънцето проникваше през човешкото тяло, той действуваше върху вътрешните земни и лунни сили.* Понеже тук към човешкото тяло беше присъединена една животинска форма, която се намираще на висотата на степента на риба, казваше се, че Слънцето, което огряваше човешкото тяло, се намира в знака на рибите. И действително първият зачатък на това образуване съвпадна с това, че на небесния свод Слънцето се намираще в знака на рибите но то още често минаваше през това съзвездие, докато се образува следващото. Обаче изходната точка на това образуване беше моментът, в който на небето Слънцето също стоеше в зодиакалното съзвездие на рибите. И от това, че

съществата на степента на рибите се присъединиха тогава към човека, съзвездие-то получи името си.

Сега, както знаем, развитието стана така, че Луната и Земята образуват едно тяло. При отделянето на Слънцето Яхве остана при Земята с лунните сили и към неговите служители принадлежеше онзи Бог, когото египтяните са наричали Озирис. Докато Луната излезе от Земята, развитието протече при твърде особен начин.

Ние знаем, Земята беше една течна Земя и формата на водата/течността/ добиваше една все по-ниска степен във времето, преди Луната да се отдели. Когато Луната се отдели, човекът се намираше по отношение на неговата нисша природа на висотата приблизително на един голям сала- мандър. Това е, което Библията нарича Змията, което се нарича Дракон или Змей. През времето, когато Луната се отдели от Земята, в долна та човешка форма все повече се разви нещо от животинската царство. Когато Луната излезе, човекът имаше в своята долна част една животинска, грозна форма, обаче отгоре бяха последните остатъци на една форма от светлина, в която от вън се вливаха силите на Слънцето. Това беше останало на човещите, че Съществата на светлината действуваха в тях. Човекът, който оставяше тази особена форма от светлина да се издига вън от течната Земя, се движеше висящо, плуващо в първичното море. Що беше тази форма от светлина? Междувременно тя се беше преобразила в един обширен, мощен сетивен орган. Когато Луната излезе, превръщането беше завършено. Това беше така, че когато човекът плуваше в първичното море, той можеше да възприема с този орган, когато в близост се намираше някое опасно същество. Той възприемаше с него топлина и студенина. По-късно този орган се сви. Днес той е *епифизната /шишарковидната/ жлеза* в човешкия мозък. В онова време човекът се движеше висящо, плуващо в земната маса и си служеше с този орган като с един вид фенер. При съвсем малки деца ние още можем да намерим една мека част на главата; *това място показва, къде трябва да търсим частта на първичния човек, от която този орган се простираше навън в миро- вото пространство.*

Човекът приемаше в себе си все по-висши животински форми; *и в един момент на човешкото развитие това, което беше се получило между- временно от рибите, се наричаше водният човек /Водолей/, понеже живееше във водата и понеже съдържаше в себе си зародиша на по-късния човек.* Една друга форма, която се получи по-нататък, беше това, което можеше да се нарече див козел /Козирог/. Но особеното е, че действително това, което отговаря на човека в неговите долни органи, даде действително името на съответното зодиакално съзвездие. Нозете са фактически първичните риби; *подбедрицата е водния човек /Водолей/, това, което дълго време правеше човека способен да си дава посока при плуването; коленете на човека ние намираме във връзка със съзвездие то Козирог.* Животинското се разви все повече и онова, което беше станало бедро, се назоваваше Стрелец. Бихме стигнали твърде далече, ако бих искал да Ви обясня израза. Искаме да дадем една картина за това, как изглеждаше човекът, когато животинското в него отговаряше на стрелеца. Тогава човекът беше едно животно, което за първи път можеше да се движи върху островите, които се образуваха от водата. Нагоре човекът ставаше все по-финен, най-отгоре остана фактически цветната форма. Формата остана осветлена отгоре от един орган, който човекът

носеше като един вид фенер на главата си. Бихме си представили правилно тогавашната форма на човека, ако бихме си я представили горе като етерна, долу като подобна на животното. В по-стари изображения на зодиака виждаме още знака на Стрелеца изобразен в долната част като животинска форма, а в горната част на човешка форма. Тези знаци са не-що, което предава висотата на развитието, на която се намираще човекът, също както Кентавърът предава една действителна степен на развитието на човека, долу кон, горе човек. Ни не трябва да вземаме коня буквално, а като представител на животинското. Този беше принципът на изкуството в предишните времена; *художниците, които искаха да създадат художествени форми, се оставяха да им опишат това ясновидните или изобразяваха това, което сами виждаха.* Самите художници бяха също посветени. Казва се, че Омир бил сляп виец, т.е. че той бил ясновидец. Той можел да вижда в миналото в Акашовата Летопис. Следният виец Омир беше много по-виждащ в духовен смисъл отколкото останалите гърци. Следователно Кентавърът е една действителна човешка форма от миналото. Когато човекът изглеждаше така, Луната не беше излязла още от Земята; *силата на Луната се намираще още в Земята.* В човека още съществуваше това, което се беше образувало по-рано през време на Слънцето: *светещата епифизна жлеза, която той носеше тогава като един вид фенер на главата си.* Когато след това Луната се отдели от Земята, появи се половостта. Човекът-кентавър още беше безполов. Половостта се яви, когато Слънцето се намираще в съзвездието на Скорпиона, ето защо половостта в човека се поставя във връзка със съзвездието на Скорпиона. Скорпионът е това, което при животинството отговаряше на онази степен на развитието, когато човекът се беше развил до половостта. В своята горна половина човекът беше обърнат към космическите сили, обаче долната половина той съществуваше като едно двуполово същество. Човекът беше станал полово същество. Когато ясновиждащият ученик на египетските мистерии насоча своя поглед върху това време на Земяното развитие, той виждаше тогава Земята населена от човеци, които в тяхната долна половина показваха една съгъстяваща се форма на тялото, отговаряща на тяхната нисша природа, а в горната половина една светла човешка форма.

След това започна времето, когато чрез силите на Луната по продължение на онази област, която съставлява гръбначния стълб, се развиха нервните снопчета. Образоването на гръбначния стълб, днешната област на главата, беше също се съгъстила и беше се превърнала в човешкия мозък: *това беше напълно преобразеният светящ орган.* Към него се присъедини гръбначния стълб, от който изхождаха нервните снопчета и към гръбначния стълб се присъедини долният човек, така, както той бе описан. Това се показваше на египетския ученик и на него му ставаше ясно, че, което и същество да иска да се въплъти на Земята, то трябваше да приеме съответната човешка форма. Озирис често е посещавал Земята като Дух и се е въплъщавал като човек. Хората са чувствували това: *"Един Бог е слязъл долу", но тогава той имаше човешка форма.* Всяко висше Същество, което посещаваше Земята, беше във формата, която човекът имаше в дадения момент. Тогава човешката форма беше така устроена, че още се виждаше онова светещо тяло, онова чудно украшение на главата, онзи фенер на Озирис, който образно е означен като чудното око на Полифем. Това е онзи орган, онзи фенер,

който отначало беше въвн от човешкото тяло, а след това се превърна в един вътрешен орган в мозъка. Всичко в първоначалното изкуство е символ за действително форми.

Когато гръцките посветени се запознаваха с тези тайни на египтяните, те бяха научили вече също нещо: *общо взето същото както египетския посветен*. Само че го наименуваха различно на техния език. Посветени- те на Египет имаха развити ясновидски дарби до висока степен, така че много от техните ученици в онези далечни прадревни времена можеха да виждат ясновидски в миналото. Египетският посветен имаше една първоначална връзка с онези тайни; *ето защо ставаше така, че гръцки- те жреци изглеждаха на египетския посветен като пелтечещи деца*. Ето защо знаменателни са думите, които веднъж един египетски жрец, който се среща със Солон, изговори, като каза: *"О, Солоне, Солоне, вие гърците оставате все пак винаги деца, у вас не съществува едно старо ясновидство! Вие всички сте духовно млади, защото духовно нямате никакъв стар възглед основан на едно многогодишно предание, нито пък някакво посивяло във времето знание"*. /Платон: "Тимей" и "Критиас". /Така египтянинът обръщаше вниманието на това, че египетската мъдрост стоеше високо над това, което може да бъде изпитано материално. Само посветените в Елевзинските мистерии бяха така далече, но в тях участваха много малко хора. Обаче това, което египетският посветен виждаше за онзи период на Земяното развитие: *че Богът Аполон-Озирис се беше отделил от Слънцето и беше отишъл на Луната, като от там отразяваше слънчевата светлина - това, което вършеше този Бог, то беше свещено също за гърците*. Те също знаеха, че този Бог Озирис е онзи, който образуваха 28-те форми на Луната и чрез това залага 28-те нервни снопчета в човека. Чрез Озирис е образувана нервната система по гръбначния мозък надолу и чрез това е формиран целият човек в горната част на неговото тяло. Защото това, което се ражда като мускули, може да получи своята форма благодарение само на това, че нервите са ваятелите. Всичко, което съществува като мускули, хрущяли като други органи, каквито са сърцето и белите дробове, всички те са получили своята форма чрез нервите. Така чрез предишната дейност на Слънцето се е родило това, което се е образувало като главен мозък и гръбначен мозък и върху този гръбначен мозък работят от въвн 28-те форми на Озирис и Изис. Следователно Озирис и Изис са творците, ваятелите и мозъкът изпращайки своите чувствителни нишки надолу в гръбначния мозък, Озирис обработва този гръбначен мозък. Това чувствуваша също и гърците и, когато се запознаха с египетските мистерии, те узнаха, че Озирис беше същият този Бог, който те познаваха под името Аполон. Те казваха, египетският Озирис е Аполон и както Озирис работеше върху нервите, за да бъде произведен във вътрешността на човека душевният живот, това върши също и нашият Аполон.

А сега нека вземем схематично това оформяне на човешките органи. Да си представим мозъка схематично нарисуван *как* той се продължава в гръбначния мозък, там се намесват с тяхната дейност 28-те ръце на Озирис в това, което се простира от мозъка надолу като гръбначен мозък, работят като върху една лира. Гърците даваха за това един пълен със значение образ: *това е лирата на Аполон*. Трябва да си представим това обратно. Мозъкът е лирата, нервите струните, които ръцете на Аполон докосват. Аполон свири на мировата лира, на великото произ-

ведение на изкуството, което Космосът е образувал, и прави да прозвучат тоновете в човека, тонове, които съставляват неговия душевен живот. Това беше за елевзинските посветени същото нещо, което египтяните дадоха в техните образи. От един такъв образ можем да видим, че тези образи не трябва да се тълкуват схематично, иначе бихме внесли в тях нещо от нашата фантазия; *защото по правило ще почувствуваме, че в действителност образите са много по-дълбоки от това, което може да изфантазираме по някакъв начин чрез ума.* Когато гръцкият ясновидец говореше за Аполон, той имаше пред себе си тайната на Озирис-Аполон и на инструмента на човечеството. Озирис стоеше пред египетския ученик, когато той биваше посветен в тайните на Земяното съществуване. Така ние трябва да си кажем, че тези символи, че тези образи, които характеризират това, което е взето от първичните тайни, че всички изрази на първичните тайни означават нещо много повече от това, което можем да тълкуваме с ума. Тази лира беше виждана, виждани бяха ръцете на Аполон. И фактът, че ние приписваме всеки символ на някакво действително виждане, това е важното, това е същественото. Защото не съществува никакъв символ, никаква легенда, които да не са били виждани.

Подлагацият се на посвещение египетски ученик можеше да проникне до таква тайни след дълго, дълго време. Ученикът беше подготвен първо чрез едно напълно определено учение, подобно на това, което е нашата елементарна Теософия. Едвам след това той беше допуснат до същинските упражнения. Тогава той изживяваше състояния на един вид екстаз, който не беше още никакво същинско ясновиждане, но беше по вече от едно съновидение. В него той виждаше това, което по-късно трябваше да види в образ. Наистина това отделяне на Луната от Земята и заедно с нея отделянето на Озирис, тази работа на Озирис от Луната долу върху Земята, това виждаше ученикът като едно мощно живо видение. Той сънуваше фактически легендата на Озирис и Изис. Всеки ученик имаше този сън за Озирис-Изис. Той трябваше да го сънува. Ако не би го сънувал, той не би стигнал до виждането на истинските факти. Ученикът трябваше да мине през образа, през имагинацията. Легендата за Озирис и Изис е преживяна вътрешно. Това екстазно състояние на душата беше един вид предварителна степен към истинското виждане, една прелюдия за виждането на това, което става в духовния свят. Ученикът можеше да чете в Акашовата Летопис това, което бе описано днес, само тогава, когато беше посветен в такава висока степен, за каквата загатнахме днес и за която искаме да говорим по-нататък утре. След това искаме да говорим също и за другите образи на зодиака и за тяхното значение.

Степенуваното развитие на човешката форми. Отхвърлянето на животинските същества. Четирите човешки типове.

Ние се запознахме вече с пълни със значения процеси на развитието на човешкия организъм. Проследихме този организъм от неговото раждане до момента, в който Луната се отдели от Земята. Когато казваме "момент", това естествено е изразено в неточен смисъл, защото тези процеси заемат много дълги периоди. От първия момент, когато Луната започна да дава признак, че се отделя, до последния, когато тя се беше отделила вече напълно, изтекоха дълги периоди и през това време още станаха някои неща в развитието. Но ние разгледахме човека

приблизително до отделянето на Луната. Ние разбрахме тази форма на човека, формата, която надолу, започвайки приблизително от половината, от средата на човешкото тяло, до височината на хълбоците, показваше вече една форма, която не беше съвсем неподобна на днешната. С днешните очи бихме могли вече да виждаме това тяло, макар и притежаващо меки части, докато горните части биха могли да бъдат виждани само за едно ясновидско съзнание. Ние обърнахме вече вниманието върху това, как легендите, религията и изкуството са запазили нещо от тогавашната човешка природа в Кентавъра. И в отделните части на тялото се запознахме с органи на човека, които са се развили постепенно до днешните нозе, подбедреници, колена, бедра, които тогава представляваха животинските форми на нашата Земя, такива животински форми, които обаче са спрели с тяхното развитие на определена степен, над които човекът се е издигнал по-нататък. Сега искаме да се разберем съвсем точно върху този въпрос.

В прадревни времена, когато първо се отдели Слънцето, не бяха се родили още никакви животински форми. Когато Слънцето се беше отделило, най-висшата форма на тогавашните животни беше един вид животни, които се намираха на степената на днешните риби. Когато сега се казва, че човешките нозе отговаряха на тази рибена форма и когато разгледахме човешките нозе във връзка с рибите, що значи това всъщност? Това значи, че тогава бяха изостанали в тяхното развитие такива форми, които са плували като рибите във водна та Земя, че в това време от човека бяха физически видими само нозете. Останалата част на човешкото тяло съществуваше само в тънка етерна форма. Това, което бе описано като чашообразна форма или като цветна форма, светещият орган, беше изцяло една етерна, просветлена въздухообразна форма и само най-долната част на човека беше такава, че тя действително пронизваше водната Земя, както са изостанали. След това имаше по-висши животни, за които е запазено знанието чрез това, че образно се говори за "водния човек" /Водолей/, за човека, който имаше вече тяло видимо до подбедреницата нагоре. Следователно човекът се беше образувал така, че на всяка степен на неговото съществуване той изостави назад определени животински форми, над които се издигна постепенно. И когато Луната започна да се отдалечава, човекът беше стигнал до там, че беше образувал вече физически долната половина, нисшата природа, обаче неговата горна природа беше в себе си напълно способна да се преобразува. След това ние видяхме, как от Луната се намери със своето действие това, с което в действието на лунната светлина се запознахме във формата, която египтяните нарекоха Озирис, което може да действа върху човека чрез различните фази на Луната, и как от Луната бе присъединено това, което е най-важната формация на горното тяло, нервите снопчета, кои то са причинители на днешната горна част на тялото. Нервите, които изхождат от гръбначния мозък, те образуваха горната част на човешкото тяло. Тук чрез онези тонове, които Озирис-Аполон произвеждаха върху човешката лира, е създадена първо средната част на човека, хълбочната среда. Всичко онова, което трябваше да изостане на тази точка на развитието, над която човекът се разви по-нататък, то изостана в своето по-нататъшно развитие на степената на земноводните животни, при формата на земноводните животни. Докато Луната още беше съединена със Земята, тя понижи повече или по-малко развитието на човека. Формата на риба още стоеше във връзка със Слънцето, от което идват именно днешните

чувства на здравия човек спрямо рибите. Нека помислим, каква радост може да изпита човек, когато вижда едно красиво, лъскаво рибено тяло, когато вижда светещи водни животни, как могат да го радват тези форми, и нека помислим, как човекът изпитва едно чувство на антипатия, когато вижда това, което наистина стои по-високо от рибата, което пълзи и се увива като земноводно животно, като жаба, като крастава жаба, като змия. Вярно е, че днешни те земноводни животни са напълно изродени форми на далечното минало време, но такива форми имаше някога човекът в долната половина на неговото тяло. Докато човекът имаше само един вид дракон, едва по-късно преобрази той тази долна половина на своето тяло действайки от горната половина на тялото, когато тя се беше оформила вече физически по-втвърдено. Можем да кажем: *формата на рибата предава онази форма, на висотата на която се намираше човекът чрез онези сили, които още получаваше, когато Слънцето още беше съединено със Земята; дотогава, когато Слънцето се отдели, човекът се намираше на степенята на рибите.*

Сега великите Същества, ръководителите на развитието, излязоха, като образуваха Слънцето, за да се съединят отново със Земята едва по-късно време. И един от Духовете, който излезе заедно с тях, най-висшият от ръководещите слънчеви Духове, е: *Христос*. Тук ние стоим пред едно събитие, по отношение на което изпитваме едно дълбоко чувство на благоговение, когато научаваме, че до тогава човекът е бил свързан със Съществуването, което някога излезе от Земята като най-благороден Дух заедно със Слънцето. Хората са чувствували, че с формата на рибата можели да охарактеризират времето на отделянето на Слънцето от Земята и след това оформянето чрез самия *Христос*. По-рано човекът беше съединен в Земята със Слънцето и когато Слънцето се отдели, той виждаше формата, която дължеше на слънчевите Духове, запазена във формата на рибата. Когато напредна по-нататък в своето развитие, слънчевите Духове не бяха вече при него. *Христос* напусна Земята тогава, когато човекът имаше формата на риба. Тази форма е запазена от посветените на първото развитие на Християнството. В римските катакомби този символ на рибата съществуваше като символ на *Христа* и той трябваше да напомня за великото събитие на развитието във времето, когато с тях още беше свързан *Христос* в Земята. Човекът беше напреднал до формата на рибата, когато Слънцето се отдели от Земята: *първите християни чувстваха като нещо извънредно дълбоко, че символът на рибата сочеше към образа на хората свързани с Христа*. Колко далече е един такъв важен знак, който виждаме като символ на една космическа епоха на развитието, колко далече е той от повърхностните тълкувания, които често пъти се правят. Истинските символи бяха такива, които се отнасят към духовните, висши действителности. За първите християни те не само "означаваха" нещо. Един такъв символ е "един образ" на това или онова, което може действително да се види в духовния свят и никой символ не е правилно тълкуван, преди да може да се посочи това, което може да се види за него в духовния свят. Всяка спекулация има най-много една подготвителна цел; *изразът "означава" не е още подходящ, и ние познаваме символа действително едва тогава, когато покажем, че в него е отбелязано едно духовно състояние на нещата.*

А сега искаме да отидем по-нататък в развитието на човечеството. Човекът е приел най-различните форми и когато се беше развил до височината на

хълбоците, той беше най-грозен в неговата физическа форма. Тази форма, която човекът имаше тогава, е запазена в една изродена форма в змията. Времето, когато човекът беше стигнал в своето развитие до формата на земноводно същество, когато Луната още беше съединена със Земята, това е времето на позора, на покварата в развитието на човечеството. Ако тогава Луната не би излязла от Земята, тогава човешкия род би изпаднал в една ужасна съдба, той все повече би приел формата на ужасното, на злото. Ето защо чувството, което наивната, непокварена душа има спрямо змията, която е запазила в изродено състояние онази форма, когато човекът стоеше най-ниско, това чувство на антипатия е нещо, което е напълно оправдано. Именно непокварената душа, която не казва, че в природата няма нищо грозно, изпитва отвращение пред змията затова, защото тя е документът на човешкия позор. Това не се разбира в морален смисъл, а показва най-ниската точка на развитието на човечеството.

Сега човекът трябваше да излезе от това ниско положение. Той можа да постигне това, като изостави животинската форма и като започна също да съгъстява и своята духовна горна половина на тялото. Ние видяхме, че всички по-благородни форми можаха да се развият чрез действието на силите на Изис и Озирис. За да могат силите на Озирис да действуват в него, за да може благородната част да се развие, касаеше се първо за нещо много важно: *касаеше се за това, горната част на човека да намери възможността да приведе гръбначния мозък от хоризонтално във вертикалното положение.* Всичко това стана чрез влиянието на Изис и Озирис. Човекът беше воден от степен на степен от Слънцето и Луната, кои то си държаха равновесие. Когато човекът доби физическата форма до половината, тогава Слънцето и Луната си държаха равновесие; *ето защо средата на хълбоците е наречена Везна.* Тогава Слънцето беше същевременно в съзвездието Везни.

Сега не трябва да си представяме, - това трябва да си има изрично предвид, - че след като Слънцето се беше намирало в съзвездието на Скорпиона и след това в съзвездието на Везните, веднага след това се разви ли хълбоците /кръстът/. Тогава ние бихме си представили развитието като протичащо прекалено бързо. Слънцето изминава целия зодиакален кръг за едно време от 25,920 години. Някога Слънцето изгръвяше в съзвездието Телец. Точката на пролетта се измества все по-нататък; *Слънцето измина с неговата пролет на точка съзвездието Телец и т. н.* Около 747 година пр.Р.Хр. Слънцето отново влезе в съзвездието Овен; *в нашата епоха Слънцето изгръвя в началото на пролетта в съзвездието Риби.* Времето, в което Слънцето изминава едно зодиакално съзвездие, означава вече нещо, по един такъв период не би бил достатъчен /2160 години/ да произведе онова изменение, което трябваше да стане, за да може човекът да премине от половостта под знака на Скорпиона до височината на развитието на хълбоците под знака на Везните. Ние бихме имали една погрешна представа, ако бихме мислили, че това става само с едно минаване на Слънцето. Слънцето обикаля веднъж напълно зодиакалния кръг, и едва след тази пълна обиколка се получава напредъка. В по-стари времена то трябваше да обикаля още по-често, докато се получи един напредък. Ето защо не трябва да прилагаме за по-старите епохи онези летоброения, които познаваме за Следатлантската епоха. Слънцето трябваше да обиколи веднъж напълно зодиакалния кръг, а в по-стари времена даже няколко пъти, преди разви-

тието да напредне с една стъпка нагоре. За онези членове на човешкото тяло, които изискваха едно по-силно развитие, времето траеше именно по-дълго. Чрез това развитие човекът се издига все по-високо. Следващата степен, при която се образува това, което наричаме долни органи на човешкото туловище, е обозначено със съзвездието *Дева*.

Ние ще разберем по-добре развитието, ако сме наясно върху това, че, през времето, когато човекът става все повече подобен на днешния човек, там отново са изостанали назад определени животински същества. Така ние веднъж вече казахме, че човекът разви също белите дробове, сърцето и ларинкса под действието на лунните сили. Аз показах също, доколко в това участваха Озирис и Изис. Сега трябва да ни бъде ясно, че по-висшите органи на човека, като сърце, бели дробове, ларинкс и т. н., че всички тези органи можаха да се развият чрез това, че по-висшите членове на човешкото същество: *етерно тяло, астрално тяло и също Аз, съдействаха вече като същински духовни членове на човека за неговото развитие*. Много повече отколкото в предишните епохи, в момента, който бе достигнат във Везните, действаха тези по-висши членове. Ето защо можаха да се родят най-разнообразните форми. Имаше случай, например, където етерното тяло действуваше особено силно, или астралното тяло или даже Азът. Даже имаше случаи, където физическото тяло имаше надмощие върху трите други членове. Чрез това се образуваха 4 човешки типове. Развиха се от определен брой такива човеци, които имаха особено силно развито физическо тяло; *след това имахме човеци, които бяха получили главния отпечатък на етерното тяло, също човеци, при които преобладаваше астралната природа*. Имаше също азиви човеци, изразени азиви човеци. Следователно във всеки човек се представяше това, което преобладаваше в него. Във времената, когато се родиха тези 4 форми, бихме срещнали гротескни форми и ясновидецът открива тогава това, което съществуваше в различните типове. Има изображения, които са по-малко познати на обикновените хора, в които е запазен споменът за това. Например при хората, при които беше особено силна физическа природа и тя беше действувала върху горните части на тялото, при тях това се изразяваше в тяхната горна част. Тогава се развиваше нещо, което беше напълно приспособено към нисшето развитие, и чрез това, което действуваше тук, се получаваше формата, която имаме запазена в образа на бика от Апокалипсиса /Откровението на Йоана/. Това не е образът на днешния бик, защото той е една изродена форма на първообразния бик. Това, което в определено време беше определено предимно от физическото тяло, е изостанало от степената на бика. То има следователно своя представител в бика и във всичко онова, което принадлежи на този животински вид: *крави, говеда* и пр. Групата човеци, при които физическото тяло не беше така силно изразено, а етерното тяло, при тях стана особено силно това, което бихме могли да наречем части на туловището наклонени повече към сърцето, тази степен човеци е запазена също в животинското царство. Тази степен, над която човекът се издигна по-нататък, е запазена в лъва. Лъвът е запазил в себе си типа, който се беше образувал от групата човеци, при които етерното тяло беше интензивно действуващо. Онези човешка степен, при която астралното тяло преобладаваше над физическото и етерното тяло, тази група ни е запазена - естествено в изродена форма - в рода на птиците и в Апокалипсиса е представена в образа на Орела. Тук е изразена преобладаващата

астралност: *тя се издига над Земята като битие на птиците*. И там, където Азът беше силен, там се разви едно същество, което фактически може да бъде наречено едно съединение на трите други природи, защото Азът хармонизираше всичките три члена. При тази група ясновидецът има действително пред себе си това, което е запазено в образа на Сфинкса, където Сфинксът има особено изразено лъвското тяло, след това крилето на Орела, но също нещо от вида на бика, - а при по-старите изображения на Сфинкса даже съществуваше опашката на влечугите, която загатва за старата форма на влечугите, - и отпред имаме човешката форма, която хармонизира другите части.

Тези са четирите типа, в които обаче през Атлантската епоха надделява човешкото, като постепенно се образува до все по-голямо единство от орловото естество, от лъвското единство и от битовото естество човешката форма, която хармонизираше в себе си тази природи. Те се преобразиха в онази форма, която съществуваше в средата на Атлантида. Но чрез всички тези процеси стана още нещо. Ние си представяме, че така да се каже преминаха хармонично в едно единство четири различни елемента, четири форми в човека. Едната е във физическото тяло, в природата на бика /Телеца/: *това са преобладаващите сили, които се развиха до еволюционната епоха на везните; след това имаме в етерното тяло природата на лъва; после в астралното тяло, в преобладаващите сили на астралното, природата на орела или на картала, и най-после преобладаващите сили на Аза, същинската природа на човека*. Някои от тези сили, които се развиха до еволюционната епоха на Везните; *след това имаме в етерното тяло природата на лъва; после в астралното тяло, в преобладаващите сили на астралното, природата на орела или на картала, и най-после преобладаващите сили на Аза, същинската при рода на човека*. Някои от тези четири члена на човешкото същество е получил надмощие в отделните същества. Чрез това се родиха 4-те типа. Но можеха да срещнат и други комбинации: *така например у някои същества физическото тяло, астралното тяло и Азът еднакво царуват и имат надмощие над етерното тяло: това е един особен тип на човечеството*. След това имаше същества, при които преобладаваха етерното тяло, астралното тяло и Азът докато физическото тяло беше по-слабо образувано, така че имаме такива човеци, при които над физическото тяло преобладават по-висшите членове. Онези човеци, при които надмощие имат физическото тяло, астралното тяло и Азът, това са физическите прадеди на днешните мъже, а онези човеци, при които надмощие имат етерното тяло, астралното тяло и Азът, са физическите прадеди на днешните жени. Други типове изчезнаха все повече и повече; *останаха само тези двата и се развиха създавайки днешната мъжка и женска човешки форми*.

Чрез какво беше възможно това, че постепенно се образуваха именно тези две форми? Това стана отново чрез различния начин на действие на силите на Изис и Озирис.

Видяхме, че във фазите на новолунието, след това, когато Луната е тъмна, за нас е охарактеризиран принципът на Изис, но че Озирис е охарактеризиран в светещите фази на пълнолунието. Изис и Озирис са духовни Същества на Луната, но ние намираме техните дела на Земята. Ние ги намираме на Земята, защото чрез тези дела човешката раса се раздели на два пола. Женските прадеди на човека се об-

разуваха чрез действието на Озирис; *прадедите на мъжа се образуваха чрез дейст- вието на Изис*. Действието на Озирис и Изис върху човечеството става чрез нервните нишки, чрез развитието на които човечеството е образувано в една мъжка и една женска част. Това е представено в легендата чрез факта, че Изис търси Озирис; *мъжският и женският принцип се търсят на Земята*. Ние постоянно виждаме отново, че в тази легенда са вложени тайнствено чудесни процеси на космическото развитие. Едва когато бяха преминали Везните, в горните органи на човека се образуваха постепенно различията, които назоваваме с мъжко и женско. Човекът е останал еднополов много по-дълго време отколкото животните. Това, което при останалите животни беше вече отдавна станало, при човека то настъпи едва сега. Имаше време, когато съществуваше една един на човешка форма, в която нямаше нищо от онзи начин на размножение, какъвто се разви по-късно. Тогава природата на човека представяше и двата пола в едно същество. "*И Бог създаде човека мъжко-женски*", така е писано в Библията, а не "мъж и жена". Той създаде и двете в едно същество. Това е най-лошият превод, който можем да си представим, когато се казва: "*Бог създаде един мъж и една жена*". Защото това няма никакъв смисъл по отношение на действителните факти.

Така ние поглеждаме в едно време, когато човешката природа беше още едно единство, когато всеки човек раждаше по девствен начин. Тази степен на развитието ни представя египетското предание от ясновиждането на посветения. Аз вече обърнах вниманието върху това, че по-старите изображения на Изис /Изида/ са следните: *Изис ражда Хорус, обаче зад нея стои една втора Изис с криле на картал, една Изис, която подава на Хорус кръста със завити като дръжка на съд краища, посочвайки с това, че човекът произхожда от едно време, когато тези типове бяха още разделени, така че по-късно в човека бе потопена също и другата астрална същност*. Тази втора Изис показва, как някога преобладаваше астралният елемент. Това, което по-късно бе съединено с човешката форма, ни е представено тук зад майката, като астрална форма, която би имали крила, ако би следвала само астралното естество. Обаче времето, когато етерното тяло имаше надмощие, е представено по-отзад, в една трета Изис с глава на лъв. Тази троична Изис ни е представена така от едно дълбоко ясновиждане.

Обаче от тази гледна точка ние ще разберем също и нещо друго: *а именно, че от единството на половете до тяхното разделяне трябва да е имало едно преходно време, че действително е могло да съществува едно междинно време между онова девствено размножение, при което оплождането е ставало вследствие на живеещите в земята сили, които същевременно бяха оплождащите вещества, и другия вид размножение, двуполовото размножение*. Това двуполово размножение настъпи едва към средата на Атлантската епоха. При това е съществувала една междинна степен. В тази междинна степен в определено време е ставала една промяна на съзнанието в много по-продължително време. Това беше едно време, през което съзнанието беше особено силно, при което през време на нощта човекът живееше като духовно същество между духовни другари. Напротив дневното съзнание беше слабо. Това положение на съзнанието се сменяше с един друг период, когато съзнанието ставаше силно, съзнание, което човекът имаше през нощта, когато се намираще вън от своето физическо тяло, а през деня, когато той беше във физическото тяло, душевният живот отслабваше.

Имаше времена в развитието на човечеството, в които трябва да виждаме една преходна степен.

Тогава съзнанието за физическия свят беше още понижено. И в това понижено състояние на съзнанието ставаше оплождането. Във времената на пониженото съзнание, когато човекът преминаваше от физическия свят в духовния, тогава ставаше оплождането и човекът забелязваше това оплождане чрез един символичен акт на съновидение. Той чувствуваше, че през време на съня е настъпило оплождането по един нежен, благороден начин и в неговото съзнание имаше само един нежен, чуден сън, в който му се показваше, как например човекът хвърляше един камак, който падаше в земята и след това от земята се раждаше едно цвете.

В това време трябва особено да представлява интерес фактът, че се вземаха предвид също и онези, които бяха постигнали по-рано една по-късна степен. Когато казваме, че определени същества са останали на степената на бика, други на степената на лъва, други на степената на орела и т. н. що значи това? Това значи, че ако съществата биха могли да изчакат и биха развили тяхната пълна любов към физическия свят много по-късно, те биха станали човеци. Ако лъвът не би проявил воля да влезе преждевременно във физическия свят, в земната сфера, той би станал човек. По същия начин и другите отделили се от човека животни. Нека още веднъж кажем това така: *всичко това, което човекът беше по времето, когато се образуваше лъвът, си казваше едно от двете неща: или - не, аз не искам да приема в себе си още по-нисшите същества, не искам още да сляза във физическия свят, или - аз искам да сляза, искам да стане това, което е развито, да приема физическа форма.* Следователно представяме си две същества: *едното остава горе в царството на въздушния етер и достига на Земята само в неговите земни части; другото се стреми да слезе напълно на Земята.* Това последното ставаше може би лъв; *първото ставаше човек.* Както животните изостават назад в развитието, така останаха назад също и някои човеци. Това не бяха най-добрите човеци, които преждевременно станаха земни човеци; *по-добрите можеха да изчакат; те продължително време не слизаха на земята, където можеха да извършат съзнателно акта на оплождането; те останаха при онова състояние, при което актът на оплождането стихаше до съзнанието под формата на съновидение.*

Тези човеци живеяха, както се казва, в рая. А онези хора, които преждевременно слизоха на Земята, развиха особено силни тела, с груб, брутален израз на лицето, докато човеците, които искаха първо да развият благо родните части на тяхното същество, тези хора ние бихме намерили в една много по-човешка форма. Това, което бе описано сега, се е запазило в една чудесна легенда в един ритуал. Известен е ритуалът, за който Тацит споменава: *легендата за богинята Нертус /Херта/, която всяка година е потопявана с един кораб в морските вълни.* Обаче онези, които теглели кораба с богинята, трябвало да бъдат убити. Хората от по-ново време са схващали богинята Нертус така, както те обикновено схващат подобни неща, схващали са я като един изграден от фантазията признак, като някаква богиня, на която е бил издигнат един култ на някакъв остров. Те считат, че центърът на този култ на богинята Нертус в езерото Херта върху Рюген. Там смятат те, че се намира мястото, където е бил потопяван корабът на Нертус. Това е една странна фантазия. Името море на Херта е едно съвършено нова измислица.

По-рано то се наричаше черно езеро, поради неговия черен цвят, и никому не беше хрумвало да го нарича езеро на Херта и до го свързва с богинята. В действителност в тази легенда се крият много по-дълбоки неща. Нертус е преходната степен от девственото оплождане към по-късното размножение на човека. Нертус, която се потопява в едно сумрачно съзнание, възприема това оплождане, когато е потопена в морето на страстта, само като един нежен, символичен акт; *тя възприема само едно отражение на акта на оплождането*. Обаче онези, които бяха слезли вече във физическия свят през времето, когато по-висшето човечество още чувствуваше по гореописания начин, те бяха изгубили вече първоначалната наивност: *те виждаха вече този акт на оплождането, поради което бяха изгубени за по-висшето съзнание на човечеството*. Ето защо те заслужаваха смъртта. Споменът за това събитие на прадревните времена е бил запазен в много области на Европа под формата на ритуал. В определени времена при възпоменателни празници те изпълняваха една церемония. Това беше колата с образа на Нертус, която се потопяваше в морето на страстта. И беше възприет даже жестокият обичай, че онези, които трябваше да служат, които трябваше да теглят колата с богинята, които можеха да виждат това, - те трябваше да бъдат роби, бяха убити при ритуала, в знак, че това беше смъртното човечество, което виждаше този акт. Само жреците, които бяха посветени, можаха да присъствуват невредими на церемонията. Така ние виждаме от този пример, че в онова време, когато хората от определени области познаваха това, което бе разказано тук, бяха устроили в тези области култа на богинята Нертус. В тези области съществуваше съзнанието, което създаде тази легенда и ритуала.

Така се разви човечеството, минавайки през най-различните форми, и така е представено в образи това, което са действителни факти. Ние вече казахме, че такива образи не са, не трябва да се считат за алегии, но че по съдържание те стоят във връзка с действителни факти. Такива образи се явяват като сънищни образи. Така също и легендата за Озирис бе първо сънувана, преди ученикът да види действително факта на развитието на човечеството. И само онова, което подготвя за едно действително виждане, то е в окултен смисъл един символ. Един символ е едно описание на действителните процеси в образи. И какво беше въздействието на тези описания, ще видим в следващата сказка.

Действие на слънчевите и лунните духове, на силите на Озирис и Изис. Смяната в състоянията на съзнанието. Завладяването на физическото поле.

В нашите последни разглеждания ние прекарахме пред погледа на нашите души редица факти на развитието на човечеството по отделно. Аз се опитах да покажа, как се развива човекът в онзи период на Земяното развитие, който се простира приблизително от момента, когато Слънцето излезе от Земята, до времето, когато също и Луната напусна Земята. Ще трябва да прибавим още някои неща към тези факти, които можем да наречем "Факти на окултната анатомия и физиология". Но за да обхванем всичко по правилен начин, днес трябва да хвърлим светлина върху някои други факти на духовния живот; *защото не трябва да забравяме, че всъщност трябва да бъде показано, какво отношение съществува между египетските митове и мистерии, въобще между цялата културна епоха*

на Египет и нашето днешно време. Ето защо необходимо е да ни стане напълно ясно, как напредва въобще развитието през различните епохи.

Нека обгърнем още веднъж с поглед това, което бе описано като действие на слънчевите и на лунните Духове, а именно на Озирис и Изис с техните сили, чрез действието на които се е родило и е било изградено човешкото тяло. Нека имаме предвид, че това е станало в едно прадалечно минало, когато нашата Земя едва ли беше изкристализирала от водната /течната/ Земя, и че една голяма част от описаното е станало всъщност в тази водна Земя. Тогава съществуваше едно състояние на човека, което трябва ясно да си представим на душата, за да получим едно ясно понятие за това, как са изглеждали нещата също за човешкото виждане при напредването на човека в Земното развитие. Аз описвах, как се родиха долните крайници на човешкото същество, нозете, подбедреницата, колената и пр. така да се каже като физическа форма още от момента, когато Слънцето се готвеше да се отдели от Земята. Трябва обаче добре да си спомним, че постоянно бе казва но: *всичко това би могло да се вижда така, ако би съществувало едно човешко око, което да може да вижда това.* Но такова око не съществуваше тогава. Човешкото око се е родило много по-късно. През време когато човекът още се намираше в течната Земя, той възприемаше неща изключително с органа, който бе описан като предшественик на епифизната жлеза. Възприятието с физическото око възникна едва тогава, когато се беше образувала средата на хълбоците. Можем следователно да кажем, че долната част на човешката форма съществуваше вече при човека, но при него не съществуваше още нещо, което би могло да види човешкото тяло /човекът нямаше още развити очи. Бележка на преводача./. Тогава човекът не можеше още да вижда своето същество едва в момента, когато неговото тяло, образуващо се отдолу, беше преминало средата на хълбоците /кръста/. Когато той беше развит до знака на Везните, едва тогава човешкото око се отвори; *тогава той започна да вижда себе си мъгливо.* Тогава се разви виждането на предметите. Така щото до развитието на средата на хълбоците цялото човешко възприятие, цялото виждане беше ясновидско, то беше едно астрално-етерно виждане. Тогава човекът не можеше още да вижда нещо физическо, защото човешкото съзнание беше тъпо, сумрачно, обаче в замяна на това ясновиждащо, сънищно-ясновидско.

И след това човекът премина към състоянието на съзнанието, при което сънят и будността се сменяха. Тогава при будността човекът виждаше тъпо онова, което беше физическо, но като обгърнато в мъгла, заобиколено като от една аура от светлина. Обаче през време на съня човекът се издигаше в духовните светове и при божествено-духовните Същества. Неговото състояние на съзнанието се менеше между едно ясновидско съзнание, което ставаше все по-слабо и по-слабо, и дневното съзнание, все по-ясно и по-ясно ставащото предметно съзнание, което днес е главното съзнание. Тогава постепенно се изгуби способността на ясновиждащо възприятие, изгуби се също така все повече способността човек да вижда Боговете. И в същия размер се яви яснотата на дневното съзнание, а с това все по-силно ставаше себесъзнанието, чувството на Аза, възприятието на Аза.

Когато насочим поглед назад в Лемурийската епоха, в епохата, във времето преди, през време и след излизането на Луната, ние намираме първо едно ясновидско съзнание на човека, при което човекът не предчувствуваше още нещо от

това, което днес наричаме смърт: *защото когато в онези времена човекът излизаше от своето физическо тяло, безразлично дали чрез съня или чрез смъртта, когато напускаше своето тяло, с това негово съзнание не се изгубваше, а той добиваше даже едно по-висше, едно в известно отношение по-духовно съзнание, отколкото когато се намираще в своето физическо тяло.* Тогава човекът никога не си казваше: *"сега аз умирам"*, или *"изпадам в безсъзнание"*; *това не съществуваше в онези времена.* Човекът не градеше още на своето собствено самочувствие, а се чувствуваше безсмъртен в лоното на бога, и знаеше всичко това като познат факт, всичко това, което днес описваме. Нека си представим следното: *да си представим, че си лягаме да спим, че астралното тяло се излъчва от физическото тяло и че всичко това става при пълнолуние.* Следователно ни е имало физическото тяло и етерното тяло лежащи в леглото, а астралното тяло висящо над тях, и това при пълнолуние. Но положението не е такова, че тук за ясновидеца е видим просто един астрален облак, а в действителност ясновидецът вижда, как от астралното тяло се вливат във физическото тяло течения и тези течения са силите, които през нощта премахват умората и възстановяват във физическото тяло изразходваните през деня сили, така че то е ободрено и освежено. Но същевременно бихме видели течения изхождащи от Луната и тези течения да проникват астралните същества. Бихме видели как в действителност от Луната изхождат духовни действия, които проникват в астралното тяло, укрепват го и повлияват неговата дейност върху физическото тяло. Да предположим, че бихме били човечеци на древната Лемурийска епоха. Тогава астралното тяло би възприемало това вливане на духовните сили, би поглеждало нагоре и би казвало: *"Това е Озирис, който ме укрепва, който работи върху мене; аз виждам, как неговото действие минава през мене"*. И ние бихме се почувствували през време на нощта в лоното на Озирис, бихме живели така да се каже с нашия Аз в Озирис. *"Аз и Озирис сме едно"*, бихме чувствували ние. Ако тогава бихме могли да облечем в думи това, което бихме го охарактеризирали така: *"сега аз отново трябва да сляза във физическото тяло, което ме чака там долу; това е времето, когато аз се потопявам в моята по-нисша природа"*. И ние бихме се радвали за времето, когато отново можем да напуснем физическото тяло и да възлезем и почиваме в лоното на Озирис, или в лоното на Изис, когато нашият Аз отново можеше да се съедини с Озирис.

Но колкото повече се развиваше физическото тяло, колкото повече то се оформяше от долу и колкото повече след развитието на горните органи човекът можеше да вижда също физически, колкото повече той можеше да възприема предметите във физическия свят около него, толкова повече трябваше той да пребивава потопен във физическото тяло, толкова повече добиваше се затъмняваше неговото съзнание за духовния свят, толкова по-ясно ставаше съзнанието във физическото тяло. Той все повече отвикваше от духовния свят. Така животът на човека се развиваше все повече във физическия свят и в състоянията, които протичаха между смъртта и едно ново раждане съзнанието се затъмняваше все повече и повече. Човекът изгуби все повече онова чувство за родината при Боговете и когато премина великата Атлантска катастрофа, една голяма част от хората бяха изгубили вече напълно естествената способност да виждат през време на нощта в духовния свят. Обаче в замяна на това те добиха способността да виждат все по-

рязко външно: така че предметите около тях постепенно се явиха в по-ясни очертания. Ние вече обърнахме вниманието върху това, че при хората, които бяха изостанали в тяхното развитие, дарбата на ясновидството все още се беше запазила, когато се развиха следатлантските култури. Чак до времето, когато бе основано Християнството, имаше хора запазили това ясновидство, а и днес още съществуват, макар и рядко хора, които са си запазили това ясновидство, което обаче е съвършено различно от ясновидството добито чрез езотерично обучение.

Следователно през времето на Атлантида нощта стана за хората постепенно тъмна, докато дневното съзна ние започна да се прояснява. Хора- та изгубиха старото съзнание през нощта през време на първата следатлантска култура, която се опитахме да охарактеризираме в цялото нейно величие, в цялата нейна духовност, която дойде чрез свещените Риши, която поставихме пред погледа на нашите души в предишните ска- зки и която сега трябва да охарактеризираме още от една друга страна.

Нека се пренесем в душите на учениците на свещените Риши, в душите на хората от индийската култура въобще, да речем във времето, когато бяха изчезнали последните следи на великата Атлантска водна катастрофа. В душите на индийските хора живееше още като един вид спомен - един спомен за стария свят, когато хората бяха живели и виждали Боговете, които работеха върху тяхното тяло, както действаха върху него Озирис и Изис! Сега човекът се намираше във от този свят, във от лоното на Боговете. По-рано за него съществуваше всичко това, което за нас съществува днес физическият свят. Като спомен преминаваше през душата на индийския човек всичко това, през душата на индийския човек, който принадлежеше на първата следатлантска културна епоха, комуто Ришите още можеха да кажат, как това беше в действителност: *защото той знаеше, че Ришите и техните ученици можеха да виждат в духовния свят; но той знаеше също, че за нормалния човек, за принадлежащия на индийската култура, бяха минали вече времената, когато те можеха да виждат в духовния свят.*

През душите на древния индиец преминаваше като един спомен, като един болезнен спомен за стария свят на истинската родина, когато се виждаше поставен във физическия свят, който не е друго, освен външната черупка на духовния свят, и той копнееше да излезе във от този свят. И той чувствуваше: *неистинни са долините и планините, неистинни са облаците във въздуха, неистинно е даже звездното небе: всичко това е само като една външна обвивка, като една физиономия на същността.* А истинното, което се намира зад този свят, Боговете и истинския образ на човека, ние не можем да виждаме. Това, което виждаме е *Майя*, неистинно: *истинното е забулено.* И все по-живо ставаше това настроение, че човекът е произлязъл от Истината, че неговото отечество е в духовния свят; *че физическият свят е неистинен, Майя, свят на сетивата, който го обгръща в тъмнината.* Който чувства така силно противоположността на духовното и на неистинното физическо, за него религиозното настроение се насочва натам, да чувства малко интерес към физическия свят и все повече да насочва своя дух към това, което посветените виждат и за което могат да съобщат свещените Риши. Ин- диецът копнееше да излезе във от тази действителност, от твърдата действителност, която за него не беше още нищо друго освен една илюзия. Защото истинното не е това, което сетивата възприемат, той чувствуваше истинното зад

възприемания от сетивата свят; и първата следатлантска културна епоха проявяваше малко интерес към това, което ставаше външно на физическото поле.

Не така беше вече във втората културна епоха, при древните персийци, от която след това произлезе Заратустра, великият ученик на Ману. Ако искаме да охарактеризираме с няколко черти, в какво се състоеше преминаването от Древноперсийската културна епоха, можем да кажем: *принадлежащият на персийската култура чувствуваше физическото не само като нещо случайно, той го чувствуваше като една задача.* Вярно е, че той също още виждаше и гледаше нагоре в областите на светлината; *той виждаше в духовните светове, но обръщаше отново погледа си назад във физическия свят и пред неговата душа стоеше, как всичко се разпадаше в силите на светлината и в силите на тъмнината.* Физическият свят стана за него поле за работа. Персиецът си казваше: *съществува добрата пълнота на светлината, божеството Аура-Маздао или Ормузд, и съществуват тъмните същества, под ръководството на Анграманниуш или Ариман.* От Аура Маздао иде благото, спасението на хората, от Ариман физическия свят. Ние трябва да преобразим това, което иде от Ариман, трябва да се съединим с добрите Богове, за да победим Ариман, злия бог в материята, като обработваме земята, като станем такива същества, че да можем да обработим Земята. Побеждавайки по този начин Ариман, ние превръщаме Земята в едно средство за доброто. Първата стъпка за освобождението, за спасението на Земята направиха принадлежащите на Персийската култура и те имаха надеждата, че някога Земята също ще стане една добра планета, че тя ще бъде спасена и ще настъпи едно прославяне на Аура-Маздао, на най-висшето Същество.

Така чувствуваше онзи, който не гледаше във величествените висини както индиеца, който обаче стъпваше здраво на този физически свят. Но не така мислеше принадлежащият на Индийската култура, който губеше почвата под краката си.

И завладяването на физическото поле продължи по-нататък в третата културна епоха, Египто-вавилоно-асиро-халдейската. Тук едва ли съществуваше вече нещо от неохотата, с която физическия свят беше чувствуван като майя, илюзия. Халдейците поглеждаха нагоре към звездното небе и блясъкът на светлината беше за тях не само майя, илюзия, а това бяха за тях писменни знаци, които Боговете бяха отпечатали във физическото поле. И по пътищата на звездите халдейският жрец-мъдрец проследяваше пътя в миналото в духовните светове, и когато беше посетен, когато се научаваше да познава всички същества, които обитават на планетите, звездите, той повдигаше очите си нагоре и си казваше: *това, което виждам с очите си, когато насочвам поглед нагоре към звездното небе, то е външният израз на това, което окултното виждане, посвещението ми дава.* Когато посвещаващият жрец ми дарява милостта да виждам Бога, тогава аз виждам Бога. Но всичко външно, което виждам, не е само илюзия; *в него аз виждам писмеността на Боговете.*

Един такъв посветен се чувствуваше така, както ние се чувствуваме, когато стоим пред един приятел, после дълго време сме били разделени от него и след това получаваме едно писмо от него и виждаме пред нас писменните знаци на приятеля. Ние виждаме, че това е била негова та ръка, която е дала форма на тези

писменни знаци, възприемаме чувствата, които са изразени в тях. Така чувствуваше приблизително халдейският и египетският посветен, който беше посветен в свещените тайнства, който, през време, когато се намираше в храма на тайнствата, виждаше със своите духовни очи духовните същества, които са свързани с нашата Земя. И когато виждаше всичко това и след това излизаше от храма и насочваше поглед към света на звездите, това му се явяваше като едно послание на духовните светове. Той долавяше една писменост на Боговете. Когато мълниците проблясваха, когато гръмотевицата проехтяваше, в бурята той долавяше едно откровение на Боговете. За него Боговете се проявяваха във всичко, което той виждаше външно. Така както ние чувствуваме по отношение на писмото на приятеля, така чувствуваше той, когато виждаше света на елементите, света на растенията, на животните, на планините, света на облаците, света на звездите. Всичко това беше разчетено като една писменост на Боговете.

И когато египтяните уповаваха на законите, които човекът можеше да намери във физическия свят, чрез които човекът можеше да намери във физическия свят, чрез които човекът може да владее материята, тогава се роди геометрията, математиката. С тяхната помощ човекът можеше да властвува над елементите, защото то се доверяваше на това, което неговият дух можеше да намери, защото вярваше, че духът можеше да бъде отпечатан в материята. Тогава той можа да създаде пирамидите, храмовете и сфинкса. Това беше една мощ на крачка в завладяването на физическото поле, която бе направена в тази трета следатлантска културна епоха. С това човекът стигна до там, да почита въобще правилно физическото поле; *едва сега за него физическото поле, физическият свят беше станало нещо*. Но какви учители беше използвал той по-рано?

Човекът беше ползвал по-рано учители; *посветените също бяха ползвали учители, да речем в древната индийска епоха*. Какви учители са имали посветените? Необходимо беше посветеният да бъде доведен изкуствено до това, да вижда отново в състоянията на посвещение това, което по-рано човекът можеше да вижда в своето тъпо ясновидско съзнание. Посвещаваният трябваше да бъде доведен обратно; *той трябва да бъде отново издигнат в духовния свят, в предишната духовна родина, за да може да предаде на другите това, което можеше да научи чрез своите изживявания*. За целта той се нуждаеше от учители. Така учениците на Ришите се нуждаеха от учители, които им показваха, какво е станало в древна Лемурия, какво беше станало в древната Атлантида, когато човекът още беше надарен с ясновиждане. И така беше също още при персийците. Другояче беше това при халдейците, другояче особено при египтяните. О, там също имаше такива учители, които довеждаха ученика до там, да развие своите сили, да прогледне чрез духовното виждане в духовния свят, зад физическия свят. Това бяха Инициаторите, които показваха това, което се намира зад физическото. Обаче в Египет беше необходимо едно ново учение, един свършено нов метод. В древна Индия малко искаха да знаят за това, как онова, което става в духовния свят, е записано във физическото поле, за кореспонденцията между Боговете и човеците. Обаче в Египет беше необходимо нещо друго: *необходимо беше не само ученикът да види чрез посвещението Боговете, а също, как тези богове движеха ръцете си, за да произведат звездната писменост, как са били образувани всички физически форми*. Древните египтяни

имаха школи, напълно по образа на индийците, но те учеха още в добавка, как духовните сили съответствуват с физическия свят. Сега те имаха един нов учебен материал. В Индия ученикът беше насочван към духовните сили чрез ясновиждането; *към това в Египет се прибавяше, че се показваше, какво във физическия свят съответствува на духовните дела.* За всеки орган на физическото тяло беше показано, на каква духовна работа отговаряше той; *как например сърцето отговаря на една духовна работа, това беше учено.* И основателят на школата, чрез която беше показано не само духовното, а също една работа на духовното върху физическото, основателят на тази школа беше великият Инициатор: *Хермес Трисмегистос.* Така в негово лице ние имаме трижды великия Тот, първият, който показва на хората целия физически свят като една писменост на Боговете. Така ние виждаме, как нашите следатлантски култури изпълняват част по част техните импулси на развитието на човечеството. Хермес се яви на египтяните като един пратеник на Боговете. Той им даде това, което трябваше да бъде разчетено като дело на Боговете във физическия свят.

С това ние охарактеризирахме малко трите културни епохи на следатлантско време. Хората се бяха научили да ценят физическото поле.

Четвъртата културна епоха, Гръцко-латинската, е епохата, в която човекът идва още повече в допир с физическото поле. В това време човекът стигна до там, не само да вижда писмеността на Боговете във физическия свят, а също да отпечата *своето себе, своята* духовна индивидуалност в обективния свят. Такива творения на изкуството като в Гърция не е имало по-рано. Че човекът изрази, отпечата себе си в скулптората, че той създаде в нея нещо като своето физическо себе, това бе постигнато в 4-та културна епоха.

Ние виждаме, как в това време вътрешността, духовното на човека, слезе от човека във физическото поле и се вля в материята. Ние виждаме този процес на брака между духа и материята в неговата най-чиста форма в гръцкия храм. За всеки, който може да го обгърне с поглед в миналото, този храм е едно чудесно произведение. Гръцката архитектура е една първична архитектура. Всяко изкуство има някъде своята върхова точка. Скулптората, живописата също са достигнали някъде тяхната върхова точка. Въпреки гигантската пирамида, в гръцкия храм е било създадено най-чудесното в архитектурата. Защото, какво е постигнато в този храм? Един слаб отзвук може да почувствува онзи, който има едно художествено чувство за пространство, т.е. който чувства, как една линия, която е хоризонтална, се отнася към една линия, която отива вертикално. И в душата оживява цял сбор от космически истини, в онази душа която може да почувствува, как колоната носи онова, което стои, което лежи върху нея. Трябва да можем да чувствуваме, че всички линии се намират вече предварително в пространството. Гръцкият човек на изкуството виждаше така да се каже духовно колоната и прибавяше само материя в това, което виждаше. Той виждаше пространството като нещо живо: *виждаше го проникнато от живи сили.* Как може днешният човек да почувствува до някъде, каква жизненост имаше това чувство за пространство? Един слаб отзвук можем да видим при старите живописци. Там още можем да видим изображения, където например виждаме ангели висящи във въздуха, и ние имаме чувството, че ангелите се поддържат взаимно. Днес съществува вече малко чувство за пространство. Аз не искам да възразя нищо против Бюклиновото из-

куство на боите, но на него му липсва всякакво окултно чувство за пространство. Такова едно същество, което се намира над неговата "Пиетос", човек не знае, дали това е ангел или някое друго същество, трябва безусловно да събуди у зрителя чувството, че то всеки момент трябва да падне върху групата под него. Това трябва да подчертаем, когато искаме да обърнем вниманието върху нещо, за което днес едва ли може да се предизвика една представа: *върху чувството за пространство на гърците, за което изрично трябва да подчертаем, че то е от окултно естество*. Един гръцки храм беше нещо, което правеше впечатлението, като че пространството само е родило себе си от своите линии. Последствието от това беше, че божествените Същества, които гъркът познаваше като ясновидец и за които беше издигнат храмът, действително се накланяха надолу в храма, действително се чувствуваха добре в него. И истина е: *Паласатина, Зевс и т.н. бяха действително в храмовете; те имаха своите тела, своите материални тела в тези храмове*. Защото, понеже такива Същества могат да се въплътят само най-много в едно етерно тяло, те намираха в тези храмове едно истинско жилище във физическия свят. Един такъв храм можеше да стане тяхно физическо тяло, в което тяхното етерно тяло се чувствуваше добре. Който разбира гръцкия храм, той знае, че такъв храм да различава съществено от една готическа катедрала. Това не трябва да се счита като една критика против готическото строително изкуство, защото готическата катедрала също е едно висше произведение на изкуството. Обаче онзи, който прониква с поглед в нещата, може добре да си представи за един гръцки храм, че макар и този храм да стои самотен, когато там е само храмът, той стои там като едно цяло. Един гръцки храм е нещо цялостно, даже ако вътре в него не се моли никакъв човек. Той не е лишен от душа, не е празен, защото богът е в него, богът обитава в него.

Обаче една готическа катедрала е нещо половинчато, не е нещо цялостно, ако в нея няма никакви вярващи, никакви молеци се хора. Който разбира това, не може да си представи готическата катедрала така, че тя е нещо цялостно без вярващото множество в нея. И всички готически форми и украшения принадлежат на това, което изхожда от нея. При готическата катедрала няма никакъв бог, никакво духовно същество, когато в нея не се намират молитвите на вярващите. Едва когато молещото се множество е събрано, тогава катедралата е изпълнена от Божествено-то. Това е изразено в самата дума: *"dom"*, *защото тази дума е сродна със сричката "tum" в думите "deutschtum" /германичина/, "volkstum" /народност, народен бит/ и т.н., които винаги имат нещо събирателно в себе си, даже руската "дума" има нещо сродно с нея*. /Немската дума "dom" означава Катедрала, съборна църква/. Гръцкият храм не е никакъв дом на вярващите: *той е оформен като един дом, в който обитава самия бог; той може да стои сам*. Обаче в готическата катедрала човек се чувствува у дома си само тогава, когато го изпълва вярващото множество, когато през цветните стъкла на прозорците свети светлината на Слънцето и цветовете се разделят в една пращинка, и след това, както често се случва, проповедникът казва от авмона: *"също както светлината се разделя на много цветове, така и единната духовна светлина, божествената сила, се разделя сред множеството души и в множеството сили на физическото поле"*. Често пъти проповедникът казваше нещо подобно.

Когато виждането и духовното изживяване се сливаха по този начин, тогава катедралата беше нещо цялостно.

Каквото беше положението с големите храмови сгради, такова беше то и във всичко художествено при гърците. Мраморът на техните скулптори приемаше изгледа на нещо живо: *гъркът изразяваше във физическото това, което живееше в неговото духовно естество; при гърците съществуаше един брак между духовното и физическото.* Обаче римлянинът беше стигнал една крачка по-нататък в завладяването на физическото поле. Гъркът имаше способността да възплъти душевно-духовното в своите творби на изкуството; *обаче той се чувствуваше още като член на едно цяло, на "полис", на "града-държава"; той не се чувствуваше още като личност.* Така беше също и при по-предните култури: *египтянинът не се чувствуваше като отделен човек; той се чувствуваше като египтянин, като член на народа.* Така ние намираме също и в Гърция, как човекът не предаваше стойност на това, да се чувствува като човек, а, като негова най-висша гордост беше да бъде един спартанец, един атинянин. Да бъде човек една личност, да бъде сам нещо в света, това бе почувствувано за първи път от римляните. Че една личност е нещо за себе си, това стана истина за римляните. Римлянинът изнамери понятието "гражданин", ето защо за това при него се роди основата, Юриспруденцията, Правото, което с право се счита за едно откритие на римляните. Само днешни юристи, които нямат никакво предчувствие за тези факти, са имали безвкусието да говорят за това, че още по-рано е съществувало едно право в този смисъл. Хората, които говорят за източните създатели на правото, като например за Хамураби, казват безмислици. По-рано не е имало само *божествени заповеди.* Би трябвало да казваме твърди думи, ако бихме искали да говорим обективно върху науката; *ако бихме искали да бъдем справедливи, би трябвало да говорим страшно твърди думи, и всяка критика е само едно състрадателна критика.*

Понятието "гражданин" бе чувствувано за първи път в древен Рим. Там човекът беше довел до своята собствена индивидуалност духовното във физическия свят. В древен Рим бе измислено за първи път завещанието; *там волята на отделния човек беше станала толкова силна, че тя можеше да определя и отвъд смъртта, какво трябва да стане с нейния имот, с нейната собственост.* Сега отделният, личният човек трябваше да бъде меродавен. С това човекът доведе в своята индивидуалност духовното чак долу до физическото поле. Това беше най-ниската точка на развитието. Най-високо стоеше човекът в Индийската култура; *индийците се носеше още в духовните висини, на най-високата точка.* Във 2-та културна епоха, Древно-персийската, човекът слезе вече долу. В 3-та културна епоха, Египетската, той слезе още повече. В 4-та културна епоха, Гръцко-латинската, човекът слезе напълно долу на физическото поле, в материята. Там имаше една точка, където човекът стоеше на разделния път: *той или можеше да слезе по-дълбоко и по-дълбоко или на най-дълбоката точка трябваше да намери възможността, отново да се издигне нагоре, отново да се върне в духовния свят.* Обаче за целта на физическото поле трябваше да дойде един духовен импулс, един мощен тласък, който можеше да заведе човека обратно в духовния свят. Този мощен тласък бе даден обаче чрез явяването на *Христа Исуса* на Земята. Божествено-духовният *Христос* трябваше да дойде при хората в

едно физическо тяло, трябваше да мине през физическото явление във физическия свят. Сега, когато човекът се намираше напълно във физическия свят, Богът трябваше да слезе при него, за да намери той обратно пътя в духовния свят. Това не би било възможно по-рано.

Ние проследихме днес развитието на култури на следатлантското време на неговата най-дълбока точка; *видяхме, как духовния импулс дойде чрез Христа в най-дълбоката точка.* Сега човекът трябва отново да възлезе, одухотворен и проникнат от Христовия Принцип. Ние ще видим, как например Египетската култура отново се появява в нашата епоха, обаче проникната от Христовия Принцип.

Старите легенди като образи на космически факти. Затъмнението на духовното съзнание на човека. Принципът на развитието на мистериите.

Съществуват много митове и легенди на древните египтяни, които бяха добре познати в духовнонаучен светоглед и отново са познавани, които обаче не са предадени във външната, историческа традиция, която съобщава за египтяните. Някои от тези митове са ни запазени след това исторически в онази форма, в която те бяха станали притежание на Гърция, защото по-голямата част от легендите на гърците, които не се отнасят за Зевс и неговото семейство, са дошли от Египет. И днес ние ще се занимаем с всякакви легенди, от които се нуждаем, макар една днешна история на културата да твърди, че всъщност в гръцката митология се съдържа малко нещо за хората.

Защо трябваше да разглеждаме така да се каже другата страна на човешкото развитие, т.е. духовната страна? Всичко, което виждаме на физическото поле, остава винаги събитие, факт на физическото поле. Обаче в Духовната Наука ни интересува не само това, което става в духовните светове. От това, което сме слушали в сказките на Духовната Наука, ние знаем, какво става с човека между смъртта и едно ново раждане. Доста-тъчно е само да си спомним, че след смъртта човекът преминава в състоянието на съзнанието, което наричаме Кама-лока, където човекът, макар и да е станал едно духовно същество, е задържан чрез астралното тяло. Това е времето, когато човекът още желае нещо от физическия свят, където той страда поради това, че е лишен от нещо чрез факта, че не се намира вече във физическия свят. След това идва времето, когато човекът трябва да се подготви за един нов живот: *състоянието на съзнанието на Девакана, когато човекът не е вече свързан с физическия свят, с това, което са физически впечатления.* Ако искаме да си представим, как животът в Кама-лока се различава от живота в Девакана, можем да разгледаме два примера. Знаем, че човекът, когато той умира, не изгубва веднага със смъртта своите желания. Да предположим, че в живота на човекът е един чревоугодник, че в живота е изпитвал голяма наслада при консумира нето на вкусни яденета. Когато умира, тази страст към удоволствието при яденето не изчезва веднага. Човекът има тези желания не във физическото тяло, а в астралното тяло. Ето защо, понеже след смъртта човекът запазва своето астрално тяло, той запазва също желанието, обаче му липсва органът, за да задоволи тези желания; *физическото тяло.* Желанието за яденето не зависи от физическото тяло, а от астралното тяло, и тогава след смъртта настъпва една истинска изгаряща жажда в човека за онова, което най-много го е задоволявало в земния живот. Ето защо след смъртта човекът страда до тогава, докато отвикне от желанието за

наслада, докато е отхвърлил от себе си всичко, което е задоволявало горещите му желаниа чрез физическите органи. До тогава човекът се намира след смъртта в Кама-лока. След това започва времето, когато човекът не проявява вече претенции от този род, които могат да бъдат задоволени само чрез физическите органи. Тогава той преминава в Девакана.

В същия размер, в който човекът престава да бъде прикован към физическия свят, в същия размер той започва да добива една съзнание за света на Девакана. Този свят просветва все повече и повече. Но там той няма днес никакво азово съзнание както в този живот. Там той не е още самостоятелен. При живота в Девакана човекът се чувства като един член, като един орган на духовния свят. Така както ръката би се чувствувала само като един член на физическия организъм, ако тя би имала съзнание, така се чувства човекът в своето съзнание в Девакана: *аз съм един член на духовния свят, един член също на по-висшите същест- ва*. Той тепърва ще добие своята самостоятелност в духовния свят. Но още сега той сътрудничи също на Макрокосмоса, сътрудничи в работата върху растителното царство от духовния свят. Човекът сътрудничи на всичко, не по собствена инициатива, а като служещ орган на духовния свят.

Но ако сега ние описваме по този начин това, което човекът изживява между смъртта и едно ново раждане, не трябва да си представяме, че светът на Девакана не подлежи на една промяна. Хората тайно държат в своето съзнание, че наистина нашата Земя е променяема, но че там в другия свят, отвъд смъртта, всичко остава едно и също. Това съвсем не е така. Ако днес описваме по този начин пребиваването в Девакана, това означава, че приблизително такова е състоянието на днешния Девакан.

Обаче нека си спомним, какво е било това състояние, когато нашите души бяха възплътени в Египетската епоха. Тогава ние сме гледали огромните пирамиди и другите велики строежи. В предишни времена тази страна, физическата страна на света, изглеждаше съвършено различна от днешната. Нека помислим, как от тогава насам лицето на Земята се е изменило твърде, твърде много. Достатъчно е само да проследим материалистичната наука и ще открием, как например преди помалко от хилядолетие в Европа имаше съвършено други животни, как цяла Европа е изглеждала различно. Лицето на Земята непрестанно се изменя, ето защо става така, че идвайки на Земята човекът винаги навлиза в нови условия на съществуването. Това изглежда съвършено ясно за всекиго. Обаче, когато описваме отношенията на духовния свят, хората лесно са склонни да вярват, че онова, което е станало в духовния свят, когато те са умрели например преди около 1000 години пр.Р.Хр., че това, което е станало там, е било точно същото, както онова, което днес става, когато днес се става, когато днес се ражда отново и отново умират. Точно както физическият свят се изменя, така се изменят също и отношенията в другия свят. Пребиваването в Девакана в миналите времена беше съвършено различно от това, което е днес, то беше съвършено различно, когато душите влизаха там от египетския живот или от гръцкия живот. Там също става една еволюция. Естествено е, че сега ние описваме настоящите отношения на Девакана; *обаче отношенията са се изменили*. Ние можем да предположим вече това, когато насочим поглед върху онова, което ни дадоха последните сказки и техните описания.

Ние видяхме, как човекът, когато отидем по-далече в миналото, до Атлантската епоха, живееше повече в духовния свят, как през време на съня той общуваше в духовния свят с духовните същества. Обаче когато отидем достатъчно далече в миналото, ние намираме, че тогава човекът живееше въобще само в духовния свят. В древни времена разликата между съня и смъртта не беше такава голяма; *в прадалечното минало хората спяха по-продължително време*. Това съвпаднаше приблизително с епохата, с периода от време, който днес изминава в течение на едно въплъщение и в течение на живота между смъртта и едно ново раждане. Чрез това, че човекът слезе на физическото поле, той все повече бе заплетен в това физическо поле. Ние показахме, как индиецът насочваше поглед в един висш свят, как в Персия човекът се опитваше да завладее вече физическото поле. Човекът слезе все повече надолу и един брак между духа и материята, между духовните светове и физическото поле беше настъпил в Гръцко-латинската епоха. Колкото човекът се вживяваше повече в средата на тази последна епоха, толкова повече той се научи да обича този физически свят и да проявява интерес към него. С това обаче се измени също всичко, което наричаме изживявания между смъртта и едно ново раждане.

Когато се върнем в миналото в първото време на Следатлантската епоха, ние намираме там, че хората проявяваха малък интерес към физическото поле. Посветените на тогавашната време можеха да бъдат отнесени във висшите светове, в световите на Девакана, и след това съобщаваха техните изживявания на другите хора. В човека, който се чувствуваше отнесен с всички мисли, с всички чувства нагоре в истинския свят, в истинската родина, това произвеждаше, имаше за ефект, че той проявяваше малък интерес към физическото поле. Когато обаче се издигаше в Девакана, след като едва се беше свързал с физическия свят, той притежаваше в Девакана едно относително ясно съзнание. Когато след това един такъв човек се въплъщаваше отново в Персийската културна епоха, той се чувствуваше тогава повече сраснал с физическата материя, ставаше тогава така, че изгубваше от яснотата на съзнанието, което имаше в Девакана след смъртта. В Египто-халдейската епоха, когато човекът започна да обича физическия свят, беше така, че след смъртта той имаше в Девакана вече едно много помътено, сянкаобразно съзнание. Наистина по своето естество това съзнание все още беше по-високо отколкото съзнанието във физическия свят, но по степен до все повече се понижаваше и все повече се затъмняваше до Гръцко-латинската епоха.

В това време съзнанието в Девакана стана все по-тъмно и по-сянкообразно. Това не беше едно сънищно съзнание; *то никога не е било такава*. Това беше едно съзнание, при което можеше да се забележи, че то все още беше едно съзнание, което човекът осъзнаваше. Следователно с напредването на развитието стана едно затъмнение на това съзнание.

Мистериите съществуваха главно за това, да дадат на човека възможност, да има в духовния свят не само едно сянкаобразно съзнание, а съзнанието да бъде отново просветлено. Да си представим, че не биха съществували никакви мистерии, че не биха съществували никакви посветени. Тогава човекът би имал в духовните светове едно все по-сумрачно, едно все по-сянкообразно съзнание. Единствено благодарение на това, че успоредно със затъмнението на съзнанието в Девакана ставаше посвещението в мистериите и с това усвояване на определени

способности, с помощта на които избрани хора можеха вече да виждат с яснота в духовните светове; *единствено благодарение на това, че посветените можеха да разкажат за това на хората в митовете и легендите, в съзнанието на хората след смъртта в Девакана, между смъртта и едно ново раждане, бе внесено така да се каже известно проясняване, известно просветление.* Обаче при всичко онези, които се бяха настанили добре и се чувстваха добре във физическия свят, беше така, че те вече

почувствуваха това смрачаване на съзнанието в духовния свят, и не е никаква приказка, а самата истина, че посветеният в Елевзинските мистерии може да има една твърде особена опитност. Принципът на посвещението е, че още през време на земния живот човекът можеше да се издигне в духовните светове и да узнае, какво става там. Тогавашният посветен действително можеше да констатира непосредствено сянквидното състояние на съзнанието на душите в духовния свят. Това е действително едно изказване на един посветен, когато една обикновена душа от духовния свят му казва: *"По-добре просяк във физическия свят, отколкото цар в царството на сенките"*. Това изказване е взето от опитностите на посветените. Трябва да приемем задълбочено такива неща и ние ще ги разберем една тогава, когато познаваме фактите на духовния свят.

Сега искаме да приведем това, което вчера бе загатнато в една абстрактна форма, в една по-конкретна форма.

Ако не би настъпило нищо друго, освен слизането на човека във физическия свят, съзнанието между смъртта и едно ново раждане би ставало все по-тъмно. Накрая хората биха изгубили напълно връзката с духовния свят. Някому, който боледува макар и малко вътрешно от някаква форма на материализма, може да му се стори странно това, което сега ще кажа, но то отговаря на истината. Ако сега в развитието на човечеството не би настъпило нищо друго, тогава човечеството би изпаднало в духовна смърт. Но има една възможност за проясняване на съзнанието между смъртта и едно ново раждане и това проясняване може да бъде постигнато или чрез посвещението, или вече днес в една по-ниска степен чрез това, че още в този живот човекът вземе участие в духовния свят, че той има вече изживявания, които не умират с неговите тела, които остават свързани с него във вечната ядка на неговото същество също и в духовния свят. За това се грижиха мистериите, за това беше цялото духовно развитие; *за това се грижеха великите посветени преди Христа и преди всичко самото същество, което познаваме като Христос.* Всички други посветени бяха по определен начин предтечи на *Христа*; *това бяха предвестници, които обърнаха вниманието на човечеството върху явяването на Христос.*

Сега трябва да опишем явяването на образа на *Христа*. Да си представим един човек, който никога не е чувал за *Христа*, който никога не е могъл да приеме в себе си тайните на Йоановото Евангелие, който никога не би могъл да каже: *аз искам да подраждавам на Христа, който живее и действува, искам да приема неговите принципи в моето същество.* Да си представим следователно, че такъв един човек никога не се е приближавал до *Христа*, че той не би могъл да вземе със себе си онова съкровище в духовния свят, съкровище, което днес човек трябва да вземе със себе си, ако иска да избегне затъмнението на съзнанието. Онова, ко-

ето човекът взема със себе си като представи за *Христа*, то е една сила, която прояснява съзнанието след смъртта, която спасява човека от съдбата, която хората биха имали, ако *Христос* не би се явил на Земята, човешкото същество би се запазило наистина, обаче неговото съзнание не би могло да се проясни след смъртта. Това именно е, което дава истинското значение на явяването на *Христа*, че в ядката на човешкото същество се посажда нещо, което има едно широко значение. Събитието на Голгота предпазва човека от духовната смърт, когато той го откъсва със своето собствено същество.

Но ние не трябва да вярваме, че другите велики ръководители на човечеството нямат едно подобно значение. Не става дума за това, да вземем под внимание една изключителна догма за Християнството, спрямо истинското Християнство, защото онзи, който познава фактите, знае, че също и в древните мистерии се учеше Християнството. И такива думи, които е казал Августин, съдържат една дълбока истина: *"това, което днес се нарича християнска религия, е съществувало вече при древните хора и не е липсвало в началото на човешкия род, докато Христос се яви в плът, от когато истинската религия, която е съществувала и по-рано, прие името християнска"*. Важното не е това, че тя се нарича така, а това, че добре разбираме значението на Христовия Импулс. И както *Христос* беше Същество, което се яви на Земята в най-дълбоката точка на развитието, също при Буда, Хермес и другите велики същества беше така, че те имаха напълно пророческото съзнание, че *Христос* ще дойде, че той живееше в самите тях.

Ние можем да видим това особено тогава, когато изучаваме образа на Буда, и трябва да си изясним, що беше той. Що беше впрочем всъщност Буда? Тук трябва да засегнем нещо, което може да бъде казано само между ученици на Духовната Наука. Хората, също и теософите, си представят обикновено прераждането твърде просто. Ние не трябва да си представяме, че някоя душа, която днес е въплътена в нейните три тела, просто се е въплътила в едно предишно прераждане и след това отново в едно предишно прераждане, което след това е било предхождано от едно друго подобно прераждане, постоянно по същата схема. Тайните са много по-сложни. Въпреки че Х. П. Блаватска си даде много труд, да покаже на своите интимни ученици, колко сложни са тайните, днес това не се разбира още правилно. Хората си представят просто, че една душа постоянно се въплъщава в едно тяло. Работата не стои така просто. Често пъти ние не можем да доведем една историческа личност в една такава схема, ако искаме да я разберем добре. При това трябва да постъпим много по-сложно. Още в Атлантида намираме същества, които са около човека както днес неговите себеподобни са около него, които обаче човекът виждаше тогава и ги познаваше, когато беше излъчен от тялото и се намираше горе в духовния свят. Ние вече казахме, как той се запознаваше там с Тор, със Зевс, с Балдур като истински негови другари. През деня той живееше във физическия свят, но в другото състояние на съзнанието се запознаваше с духовните същества, които не минаваха през едно такова развитие както неговото. В първичните времена на Земята човекът още нямаше едно такова гъсто физическо тяло както днес; *в определено време не можеше и да става дума за една скелетна система*. Ние бихме могли да виждаме атлантското тяло само до определена степен с физическите очи. Обаче имаше същества, които слизаха само до толкова, че

се въплъщаваха само в етерно тяло. След това имаше същества, които тогава, когато въздухът още беше пропит с водни пари, още се въплъщаваха. Тогава, когато човекът още живееше във водно-мъгливата атмосфера, за тях още бяха възможни тези въплъщения. Едно такова същество беше например Вотан. Той си казваше: *"цом човекът се въплъщава в тази светлинно-течна материя, това мога също и аз да сторя"*. Такова едно същество приемаше човешката форма и ходеше из физическия свят. Но когато Земята се стъсти още повече и човекът също прие погъсти форми, тогава Вотан си каза: *"не аз не отивам в тази гъста материя"*. Той оставаше тогава в невидимите светове, в извънземните светове. Това беше така с божествено-духовните Същества. От тогава нататък обаче те можеха да правят нещо друго. За целта те можеха да се свържат по някакъв начин с човеците, които се отваряха за тях, които се развиваха отдолу нагоре. Нека си представим това така: *ходът на развитието на човека беше такъв, че той стигна до най-дълбоката точка на това развитие*. До тази точка Боговете вървяха заедно с човека. След това обаче те поеха един друг път, който беше невидим за хората на физическото поле. Обаче когато имаше хора, които водеха един живот според предписанията на посветените и чрез това пречистваха своите по-тънки тела, те се отваряха тогава така да се каже за Боговете, озоваваха се насреща им; *така щото човекът, който беше въплътен в плът, когато се пречистваше, можеше да стори това така, че беше в състояние да бъде осенен от едно такова същество, което не можеше да слезе до физическо тяло*. За един такъв човек настъпваше това, че астралното тяло и етерното тяло бяха проникнати от едно такова по-висше Същество, което обаче влизаше в едно друго същество и се проявяваше чрез едно друго същество.

Когато познаваме това явление, тогава ние не ще си представяме така просто въплъщението. Може напълно да съществува някой човек, който е превъплъщението на един предишен човек, който се е развил високо, който е пречистил своите три тела до такава степен, че сега в един създ за едно по-висше Същество. И така Буда стана създ на *Вотан*. Същото онова Същество, което в германските митове бе наречено *Вотан*, се появи отново. Буда и Вотан са даже езиково сродни.

Можем да кажем, че много от онова, което бяха тайните на атлантската епоха, премина по този начин върху това, което Буда може да проповядва. И с това е в съгласие, че онова, което Буда изживя, е нещо, което Боговете бяха изживели в онези духовни сфери, което също и хората бяха изживели, когато и самите те бяха в онези сфери. Когато учението на Вотан отново се яви по този начин, то беше едно учение, което вземаше малко под внимание физическото поле, което трябваше само да подчертава, че физическото поле е мястото на страданията и че спасението от него означава много нещо, защото в Буда говореше много нещо от Вотан. Ето защо най-дълбокото разбиране за ученията на Буда проявиха онези, които още бяха запазили нещо от настроението на атлантските жители, между народите населяващи Азия има такива изостанали, които даже като раси са изостанали на степената на Атлантида. Естествено външно те трябваше да вървят със Земяното развитие. В монголските народи има много нещо останало от Атлантида. Стационарната черта в монголското население е едно такова наследство от Атлантида. Ето защо ученията на Буда служат предимно на такива народи и Будизмът е направил голям прогрес сред тези народи.

Светът върви напред, той върви по своя път. Онзи, който може да проникне с поглед в развитието на човечеството, той не избира, не казва: *на мене ми харесва повече това или онова*. Той казва: *това са духовни необходимости, каква религия има даден народ*. И чрез това, че европейското население се вплете във физическия свят, чрез това на него му е невъзможно да се чувства добре в Будизма, да се отъждестви с най-вътрешното естество на учението на Буда. Будизмът не можеше никога да стане една религия на човечеството. За онзи, който иска да вижда, не съществува никаква симпатия или антипатия, а само едно разсъждение според фактите. Както би било погрешно някой да иска да разпространи Християнството от центъра на Азия, където живеят още други народи, също така Будизмът е нещо неподходящо за европейското население. Никой религиозен светоглед не е правилен, ако той не е създаден за най-вътрешните нужди на времето; *такъв един религиозен светоглед не може никога да бъде един културен импулс*. Това са неща, които хората трябва да разберат, ако искат действително да разберат връзката на нещата.

Обаче не трябва да се вярва, че историческото явление на Буда осъзнава всичко това, което беше вложено в неговото явление. Ако бих искал да обясня всичко това, биха били необходими повече часове. Ние не сме изчерпили още сложността на историческия Буда. В Буда живееше още нещо. Тук нямаме само едно Същество, което дойде от Атлантската епоха и се въплъти в този, който покрай другото беше също един човешки Буда; *освен това в него се съдържаха още нещо друго, нещо, за което той може да каже: "аз не мога да обхвана още това; това е нещо, което ме одушевява, но аз само участвам в него"*. Това е Христовото Същество. То одушевяваше вече великите пророци. То беше едно добре познато Същество в древните мистерии и навсякъде постоянно се обръщаше вниманието върху този, който ще дойде.

И той дойде! Но той дойде отново, като държеше сметка за историческите необходимости, които стоят на основата на развитието. Той не можеше да се въплъти направо в едно физическо тяло. Съществуваше още възможност той да може да се въплъти в един вид подсъзнание в Буда. Обаче ходещ по Земята той можеше да се въплъти само тогава, когато едно физическо тяло, едно етерно тяло и едно астрално тяло бяха подготвени по особен начин, *Христос* притежаваше най-голямата сила за действие, но той можеше да се въплъти само тогава, когато едно физическо тяло, едно етерно тяло и едно астрално тяло биха били свършено пречистени от едно друго същество. И въплъщението на *Христос* можа да стане само така, че се яви едно същество, което се беше развило така високо. Това беше *Исус* от *Назарет*. Той беше стигнал толкова високо в своето развитие, че беше в състояние през време на своя живот да пречисти така своето физическо, етерно и астрално тела, което му даде възможност в неговата 30-годишна възраст да напусне тези тела, но така, че те още бяха жизнеспособни, бяха още използвани за едно по-висше Същество. Често, когато изказвах това, че беше необходима една висока степен на развитието, за да може Исус да пожертвува своите тела, хората правеха едно твърде странно възражение: *но това не е никаква жертва, за една велика жертва, когато се касаеше за това, човек да изостави своите тела на едно по-висше същество*. Да, - това е също красиво и жертвата не би била велика, ако бихме я абстрахирали така, - всеки би искал да принесе жертва, но нека се опита да

стори това. Необходимо е човек да притежава неимоверни сили, за да пречисти своите тела така, че да може да ги изостави жизнеспособни. За да постигне човек тези сили, за това е необходима жертва. Този Исус от Назарет трябваше да бъде една извънредно висока индивидуалност, за да може да направи това. Евангелието на Йоана ни показва, къде Исус напусна своето физическо тяло, своето етерно тяло и своето астрално тяло и премина в духовния свят, и кога Христовото Същество влезе в троичната телесност. Това стана при кръщението извършено от Йоана в реката Йордан. Тогава стана нещо от голямо значение в телата на Исус от Назарет. Това, което ще кажа сега, отново ще бъде нещо ужасно за материалистично настроените хора. Стана нещо особено, даже във физическото тяло на Исуса от Назарет. Ако искаме да разберем това, което стана в момента на кръщението, когато *Христос* влезе в Исуса, трябва да си представим нещо, което ще изглежда твърде странно, но въпреки това е вярно.

В течение на развитието на човечеството постепенно са се развили отделните органи, развили са се все повече и повече. Ние видяхме, как, когато органите бяха стигнали в тяхното развитие до средата на хълбоците, в човека настъпиха определени структури и функции. В това все по-напреднало развитие на човешката индивидуалност до самостоятелност настъпи също едно втвърдяване на костната система. Колкото по-самостоятелен ставаше човекът, толкова повече се втвърдяваше също костната система, но толкова повече нарастваше също силата на смъртта. На това трябва да обърнем сега внимание, ако искаме да разберем правилно следващото. На какво се дължи въобще, че човекът трябва да умре, тялото му да се разложи напълно? Това се дължи на факта, че в човешкото тяло трябва да може да бъде изгорено нещо, чак до костите. Огънят има сила също върху веществото на човешките кости. Човекът няма никаква сила, поне никаква съзнателна сила върху своите кости. Тази сила е още във властта на човека. В момента, в който при кръщението в реката Йордан *Христос* влезе в тялото на Исуса от Назарет, в този момент костната система на това същество стана нещо различно отколкото при другите хора. Това беше един случай, който преди това не беше ставал никога и след това никога не е ставал до наши дни. Заедно с Христовото Същество е съществото на Исус влезе нещо, което имаше власт над силите, които изгарят костите. Днес човекът няма още власт да изгради костите според своята воля. Обаче тази сила се разпростря чак до костите. Съзнателната сила на Христовото Същество проникна чак до костите на Исуса от Назарет; *това принадлежи на смисъла на кръщението извършено от Йоана*. С това в Земята бе посадено нещо, което може да се нарече надвластие върху смъртта, защото смъртта дойде в света с развитието на костите. Чрез това, че властта над костите проникна в човешкото тяло, в света дойде побеждаването на смъртта. С това е изказана една много дълбока тайна, с това чрез *Христа* в костната система на Исус от Назарет проникна нещо много свещено, нещо до най-висока степен свещено. Ето защо тази костна система не трябваше да бъде засегната. Ето защо трябва да се изпълнят думите на писанието: *не трябва да му пречупите никаква кост*. Иначе в божествените сили би се вмъкнала човешката власт. Тук ние проглеждаме в една много дълбока тайна на развитието на човечеството.

И с това ние стигаме същевременно до едно пълно със значение понятие на езотеричното Християнство, което може да ни покаже, как това Християнство е

пропито с най-висшите истини. Ние стигаме до това, кое то освен това застава срещу нас още в кръщението. Чрез това, че Христо-вото Същество завладява три-ти тела, в които преди това живееше Азът на Исус, чрез това със Земята беше свързано едно Същество, което по-рано имаше своето обиталище на Слънцето. По-рано това Същество беше свързано със Земята до момента, когато Слънцето излезе от Земята. Тогава *Христос* излезе заедно със Слънцето и от тогава той можеше да развива своята сила върху Земята само от вън. В момента на кръщението висшият Христов Дух се съедини отново в пълния смисъл със Земята. По-рано той действуваше от вън, осеняше пророците и действуваше в мистериите. Сега той се въплъти на самата Земя в едно човешко физическо тяло. И ако едно същество би могло да гледа в течение на хилядолетия от една далечна точка на Вселената надолу към Земята, тогава едно такова същество, което би виждало не само физическата Земя, а също и нейните духовни течения, нейното етерно тяло, то би видяла да стават пълни със значение процеси в момента на кръщението на Исуса в реката Йордан и особено в момента, когато от раните на Христа изтече кръвта. Чрез това астралното тяло на Земята се промени основно. В Земята бе въплътена една нова Сила. Това, което по-рано действуваше от вън, отново бе съединено със Земята и чрез това силата на привличане между Слънцето и Земята ще стане толкова силна, че Слънцето и Земята отново ще могат да се съединят и човекът ще се съедини с Духовете на Слънцето. *Христос беше този, който дава възможността*, Земята да може отново да се съедини със Слънцето и да бъде тогава в лоното на Бога.

Този е процесът, който стана, и това е неговото велико значение.

Това трябваше да бъде казано предварително, за да направим разбираемо, какво пълна със значение Сила навлезе в Земята с *Христа*. И чрез това ние можем да разберем, как в действителност чрез съединението с *Христос* човекът може да приеме в себе си нещо, чрез което след смъртта неговото съзнание отново може да се проясни. Когато държим това пред нашия поглед, тогава ще можем също да разберем, че съществува една еволюция за времето между раждането и смъртта. Нека запитаме сега, заради кого стана всъщност всичко това?

Първоначално човекът живееше в лоното на Бога. След това той слезе долу на физическото поле. Ако би останал горе, той никога не би добил своето днешно себесъзнание. Той не би получил никога един Аз. Само във физическото тяло можеше той да развие себесъзнанието в неговата яснота. Срещу него трябваше да застанат външни предмети, той трябваше да може да се различава от предметите, трябваше да слезе във физическия свят. Само заради Аза на човека стана това, че човекът е слязъл долу в материалния свят. По отношение на своя Аз човекът произхожда от Боговете. Този Аз е слязъл от духовния свят и е бил *прикован* към физическото тяло, за да стане светъл и ясен. Именно това, което се яви като втвърдена материя на човешкото тяло, то даде на човека неговия себесъзнателен Аз, то му даде възможност да добива познание за себе си. Но това го прикова също към земната маса, към *масата на скалата*.

Преди да добие своя Аз, човекът имаше физическо тяло, етерно тяло и астрално тяло, тези три тела беше получил той. Когато в тези три тела се разви постепенно Азът, той преобрази тези три тела. При това трябва да ни бъде ясно, че над физическото тяло работят всичките по-висши членове на човешкото същество. Че

физическото тяло е такова, това зависи от факта, че етерното тяло, астралното тяло и Азът работят над него. Всички органи на физическото тяло зависят по определен начин от това, че по-висшите членове също са се изменили. Изостаналите назад същества са се превърнали в различните животински форми, например в птици чрез преобладаването на астралното тяло. Чрез това, че Азът стана все по-себесъзнателен, той измени също астралното тяло. Ние вече казахме, че човечи се отделиха. Онова, което наричаме апокалиптични животни, са типове, при което надмощие има този или онзи член на човешкото същества. Азът има надмощие при човечите-човек. Но всички органи са приспособени към по-висшите членове. Прониквайки в астралното тяло, Азът го пропи и в човека и животните, които се отделиха по-късно, се образуваха определени органи. Така например един определен орган произхожда от това, че Азът въобще дойде на Земята. На старата Луна никакъв Аз не беше свързан със същността на развитието на човечеството. Определени органи са свързани с развитието: *жлъчното мехурче, черният дроб*. Жлъчката е физически израз на астралното тяло. Тя не е свързана с Аза, обаче Азът действа върху астралното тяло и от астралното тяло действуват силите върху жлъчката. А сега нека обърнем с поглед цялата картина, която посветеният обясняваше на египтянина така: *азово-съзнателният човек е бил обвързан, прикован към земното тяло*. Представете си човека прикован към земните скали, така прикован към физическото тяло и в развитието се е развило нещо, което гризе неговото безсмъртие! Представи си функциите, които са произвели черния дроб: *те са се родили чрез това, че тялото е било приковано към скалите на Земята*. Астралното тяло гризе на него. Тази е картината, която в Египет беше дадена на ученика и която е била пренесена в Гърция като легенда за Прометей. Ние не трябва да пипаме такъв един мит с груби ръце. Не трябва да лишаваме една пеперуда от прашеца на нейните крила. Трябва да оставим прашеца на крилата, трябва да оставим росата върху цветето. Тези образи не трябва да бъдат дърпани и измъчвани. Ние не трябва да казваме: *Прометей означава това или онова; трябва да се стараем да изнесем истинските окултни факти и тогава да се опитаме да разберем образите, които са възникнали от окултните факти и са преминали в съзнанието на хората*.

Египетският посветен довеждаше своя ученик до степента, при която той можеше да разбере Азовото развитие на човека. Един такъв образ трябваше да оформи неговия дух. Обаче окултния ученик не трябваше да хваща фактите с груби юмруци, а образът трябваше да стои пред него светъл и жив и египетският посветен не искаше да изпресова банални, сухи понятия в истини, а да представи в образи нещо, което той можеше да даде. Поезията е прибавила много нещо към легендата за Прометей, украсила е тази легенда и ние не трябва да внасяме в нея повече от това, което са самите окултни факти и да оставим само на художествената работа нейните формиращи сили.

Сега искаме да посочим още нещо друго. Когато дойде на Земята, човекът не беше още надарен с Аз. Преди Азът да бъде внесен в астралното тяло, астралното тяло беше завладяно от други сили. След това светло - течното астрално тяло е било проникнато от Аза. Преди в него да проникне Азът, астралните сили бяха внедрени в човека от божествено-духовните Същества. Астралното тяло също съществуваше, но то беше вътрешно разгорено от божествено-духовни Същества.

Чисто и светло беше астралното тяло и обливаше това, което съществуваше като заложба на физическото и етерното тяло. То обливаше и проникваше тези две понисши тела. Обаче с внедряването на Аза дойде също егоизмът и астралното тяло бе затъмнено, из губен бе златният поток на астралното тяло; *той се изгубваше все повече, докато човекът слизаше до най-дълбоката точка на физическото поле в гръцко-латинската епоха.*

Тогава хората трябваше да помислят за това, да добият отново чистото течение, чистия поток на астралното тяло и в Елевзинските мистерии се роди онова, което се наричаше: *търсене на първоначалната чистота на астралното тяло.*

Да бъде астралното тяло отново възстановено в неговия първоначален чист поток, това искаха Елевзинските мистерии; *това искаха също египтяните.* Търсенето на *златното руно* беше едно от изпитанията на египетските посветения: *и това ни е запазено в чудесната легенда за търсенето на златното руно от Язон и аргонавтите.* Ние видяхме развитието: *когато долните органи още приличаха в тяхната форма на лодки, за които говорихме, астралното тяло в течната земя още имаше блясъка на златото.* Във водната /течната/ Земя астралното тяло на човека беше просветлено от една златна светилна. Търсенето на това астрално тяло е представено в похода на Аргонавтите. Ние трябва да свържем търсенето на Златното руно по един финен, субтилен начин с египетските митове.

Външни исторически факти са свързани с духовни факти. Не трябва да се вярва, че това е само символ. По ходът на аргонавтите действително е станал, също така, както е станала троянската война. Външните процеси са физиономии за вътрешни процеси; *всичко това са исторически процеси.* При гръцките посвещаващи се постоянно е ставал отново исторически факт: *походът за златното руно, добиването на чистото астрално тяло.*

Ето това е, което трябва да поставим пред нашата душа и изхождайки от тук ние се запознаваме още с някои неща от мистериите и ще намерим тогава, как египетските мистерии са свързани с днешния живот.

Науката за еволюцията и космическата наука за органите при древните египтяни и тяхното днешно материално загрубване.

Ние се опитахме да представим в различни точки на нашия цикъл от сказки фактите на следатлантското развитие и показахме, че в нашата епоха стана един вид повторение, един вид възкресение на изживяванията, които човечеството е имало през време на Египто-халдейската културна епоха. Сега искаме да покажем само схематично за тези две епохи това, което вече показахме за другите. Казахме, че Индийската културна епоха ще се повтори в 7-та следатлантска културна епоха, Персийската в 6-та културна епоха, а Египто-халдейската в нашата, 5та културна епоха, но че 4-та, Гръцко-латинската културна епоха стои така да се каже за себе си. Искаме да покажем само схематично, като свържем с една линия египетското и нашето време, как трябва да виждаме по този начин определено възкресение на външни и вътрешни изживявания, като поставим във връзка нашата епоха с Египетската епоха.

Ние видяхме, че в духовните светове съществуват пълни с тайнственост сили, на които съответствуват определени други сили във физическия свят, които правят да се получават повторения. Така се раждат възкресения на външни и вътрешни изживявания. Между тях по средата стои за себе си Гръцко-латинската културна епоха, в която *Христос* се яви на Земята и в която стана Тайната на Голгота. Ние обърнахме също вниманието върху това, че на физическото поле са се изменили не само външните отношения на развитието, но, че също и отношенията в духовния свят са станали други. Аз обърнах вниманието върху това, колко различна е била душата на човека в Египетската епоха, когато е гледала огромните пирамиди, и колко различна е била душата, когато е била отново преродена в Гръцко-латинската епоха, и най-после, колко различно чувства душата в нашата епоха. Видяхме, че не само това стана, но че също за периода между смъртта и едно ново раждане в Кама-лока и в Девакана става един вид напредък, един вид преобразуване; *така щото душата не изживява същото нещо, когато преминава от едно египетско тяло, или от едно гръцко тяло или от едно сегашно тяло в Кама-Лока или в Девакана.* Вън се изменя светът на физическото поле, но също и в духовното, в духовния свят става един напредък, също и там душа та изживява постоянно нещо различно. Сега ще разгледаме преди всичко също от гледна точка на отвъдния свят, ако искаме да го наречем така, мощното явление на *Христа* на Земята. Днес ще си поставим по един по-задълбочен начин въпроса: *какво значение има явяването на Христа на нашата Земя, какво значение има явяването на Христа за душите на умрелите, за живота от другата страна, от духовната страна на съществуването?* За целта трябва да разгледаме различни неща, които са станали отсам и отвъд физическото поле през време на Египетската епоха за душите.

От всичко, което проследихме относно миналите велики епохи на Земята, можем да видим, че Египто-халдейската епоха предложи едно отражение на познанието и на преживяванията за това, което е станало в Лемурийската епоха, което е станало на Земята през време и след излизането на Луната от Земята. Онова, което хората са преживявали тогава, те го преживяха като един спомен в това, което египетските по светени даваха на хората. Самият египетски посветен изживяваше през време на своето посвещение събития, които иначе човекът може да изживее само тогава, когато е минал през вратата на смъртта. Обаче египетският посветен изживяваше това по един друг начин, различно от както го изживява един обикновен умрял човек. Сега ще бъде добре, да покажем с няколко думи същността на египетското посвещение, което ще ни послужи като градивни камъни за тези разглеждания. Същността на това посвещение се различава от същността на посвещението по времето на *Христос*. Защото чрез идването на *Христос* посвещението се измени съществено.

Видяхме, че хората трябваше да слязат все повече и повече в материалния свят, да добият все по-голям интерес към физическия свят. Обаче в същия размер изживяванията между смъртта и едно ново раждане в духовния свят станаха по-сянкообразни, по-бледи. Колкото по-живо стана съзнанието на хората във физическия свят, колкото по-драговолно се чувстваха те там, колкото повече откриваха законите на физическото поле, толкова по-сянкообразно стана съзнанието в духовния свят. И до най-ниското състояние стигна съзнанието в духовния свят

през време на Гръцко-латинската епоха. Но преди човекът да беше слязъл толкова дълбоко в материята, на него му беше невъзможно да изживее във физическото тяло това, да изпита това, което човек трябва да изпита, когато в периода между раждането и смъртта иска да добие едно виждане в духовния свят. Процесът на посвещението може да бъде накратко охарактеризиран и това, което ще каже сега, се отнася както за посвещението преди идването на *Христа*, така и за това след неговото идване, само за-ключението е изменено. Посвещението не е нищо друго освен това, човекът да добие способността да развие зрителни органи в своите по-висши тела. Днес човекът вижда през нощта тъмнината, около него е тъмно. Това иде от там, че човекът няма в своето астрално тяло никакви възприемателни органи. Както очите и ушите са се развили като възприемателни органи за физическия свят, също така от по-висшите членове на човешкото същество трябва да бъдат развити свръхсетивните органи и да бъдат съединени с тези членове. Това се постига, като на ученика се дават определени упражнения за медитация и концентрация. Ученикът започва да прави тези упражнения, след като първо е добил един поглед за духовния свят. Това винаги се е прилагало: *учениците трябваше първо да научат онова, което днес наричаме елементарна теософия*. Учи-телите държаха много строго на това, учениците да могат да се запознаят по едно правилно степенуване с истините. Когато имаше вече налице достатъчна теоретическа подготовка и учениците бяха достатъчно узрели, даваше им се да правят упражнения. Тези упражнения имат напълно определена цел.

Когато през време на дневния живот човекът оставя впечатленията на сетивата да действуват върху него, тези впечатления са все пак такива, че те донасят плодове за обикновения живот на физическото поле. Тези впечатления се продължават по-нататък в астралното тяло на човека и след това те се пренесени в Аза. Обаче тези упражнения не са от такова естество, че човекът да бъде в състояние да ги задържи, когато през нощта излиза със своето астрално тяло и със своя Аз от физическото тяло. Това, което човек получава по този начин от физическото поле, не прониква така силно в него, че той да може да го запази като едно трайно впечатление. Обаче когато човек прави упражненията за медитация и концентрация, тези упражнения са така устроени въз основа на опитността в течение на хилядолетия, че астралното тяло не ги изгубва, а ги запазва, когато през нощта излиза от физическото тяло. Тогава благодарение на това астралното тяло получава пластични впечатления, които го подреждат и формират, както са били подредени физическите органи. Така се работи върху астралното тяло в течение на определено време. Чрез това свръхсетивните зрителни органи се отпечатват в астралното тяло. Но въпреки това човекът не би могъл още дълго време да употребява своите зрителни органи, когато те са били изработени само в астралното тяло. Трябва да стане нещо повече, за да може астралното тяло, когато то се връща отново в етерното тяло като печат в червен восък онова, което се е образувало в него. Едва когато в етерното тяло се отпечатва това, което се е образувало в астралното тяло, тогава настъпва *озарението*, което прави възможно човек да вижда духовния свят, както днес вижда физическия свят. Тук започваме да разбираме онова, което сме получили като един Импулс чрез идването на *Христа* на Земята. В древните посвещения беше така, че астралното тяло имаше сила да действува върху етерното тяло само тогава, когато етерното тяло беше излъчено

от физическото. Това ставаше поради факта, че когато етерното тяло беше свързано с физическото тяло, то противопоставяше много голяма съпротива и това, което беше изработено в астралното тяло, не можеше да бъде отпечатано в него. Ето защо при древните посвещения се практикуваше така, че в течение на 3 ½ дни посвещаваният беше поставен в едно състояние подобно на смъртта, при което етерното тяло беше излъчено от физическото тяло, беше освободено от него и се свързваше с астралното тяло. Тогава астралното тяло отпечатваше в етерното тяло онова, което упражненията са развили в него като органи. Когато след това йерофантът /посветителят/ отново събуждаше посвещавания, този последният беше един *озарен*, той знаеше вече, какво става в духовния свят, защото през време на трите дни и половина беше направил едно чудно пътуване. Той беше воден из полетата на духовния свят, беше видял, какво става там, чрез опит знаеше вече това, което един друг човек може да изпита само чрез откровение. Така щото един такъв човек, който е бил посветен, можеше да съобщи от своите собствени преживявания за съществата, които се намираха отвъд физическия свят в духовния свят.

Така човекът се запознаваше с онова, което се изживяваше в духовния свят, когато човекът не беше слязъл още толкова дълбоко на физическото поле. Тогава посвещаваният се запознаваше с истинския образ на Озирис, на Изис и на Хорус. Онова, което беше мит, посветеният го виждаше през време на обиколката в духовния свят. Това можеше той сега да каже на другите хора, като го обличаше в образите на митовите и легендите. Той виждаше всичко това: *виждаше, как особено се бяха оформили действията на Озирис, когато Луната се беше отделила от земята; виждаше раждането на Хорус от Изис и Озирис; виждаше човешките типове: типа на бика, типа на лъва, типа на орела и същинския тип на човека.* Той виждаше също съдбите на човека между смъртта и едно ново раждане. Сфинксът беше се изправил пред него като една действителна форма, той изживяваше тази форма. Така посветеният можеше да каже: *"О, аз видях сфинкса, човека, как той имаше още една форма подобна на животинската и само неговото етерно тяло, което имаше форма подобна на човешката, изпъкваше навън от тази форма подобна на животинската"*. Той чуваше също въпроса на Сфинкса с неговото загадъчно съдържание. Той виждаше как човешкото тяло се подготвяше от животинското, във време, когато главата беше заложена само етерно, етерната глава на сфинкса. Това беше една истина за посветения, обаче също така истина бяха за него старите форми на Боговете, които бяха поели така да се каже един друг път на развитието.

В предишното разглеждане казахме, че определени същества минават един друг път на развитието. Индивидуалността на Вотан, например, изминава един такъв път. Той върви до определена степен заедно с човека, но след това не слиза така дълбоко както него. Човекът слиза по-надолу в материалността и едва по-късно ще се съедини отново с тези Същества, които завършват тяхното развитие в Земната епоха. Ние видяхме, как по-късно Вотан не ходеше вече по нашата Земя. Такива същества обаче не бяха същества като Озирис и Изис. Това бяха същества, които бяха се отклонили още по-рано, които завършваха тяхното развитие в един още по-висок слой, в пълна невидимост. Тези същества имаха своите особени изживявания. Да хвърлим поглед в миналото в Лемурийската епоха: *там етерното не беше приело форма подобна на човешката; в своето етерно*

тяло човекът беше още подобен на животните и боговете, които слизаха тогава, трябваше да се нагаждат в същата подобна на животните форма, да се явяват в такава форма, в каквато човекът съществува на Земята. Когато едно същество иска да слезе на определено поле, то трябва да изпълнява условията на това поле. Божествените Същества, които бяха свързани със Земята през време на излизането на Слънцето и на Луната, които бяха тогава на Земята, трябваше да приемат една форма, която беше тогава възможна, една форма подобна на тази на животните. И понеже египетският религиозен възглед представлява едно повторение на Лемурийската епоха, египетският посветен гледаше нагоре към Боговете, например към Озирис и Изис, като към една форма подобна на тази на животните. Той виждаше Божествата с глава подобна на тези животни. Ето защо изхождайки от окултното виждане беше напълно оправдано, когато такива форми бяха представени според това, което посветените знаеха, с глава на сокол или на овен. Боговете бяха представени във форма, в които те ходеха по Земята. Външните изображения можеха да бъдат само подобни на това, което посветеният виждаше, но те бяха предадени много вярно. Тези различни божествени Същества се преобразиха даже твърде много. Други бяха формите в Лемурия, други в Атлантида. В онези времена съществата минаваха през много по-бързи промени отколкото сега. Тогава те бяха още одухотворени форми, и когато насочваме поглед в миналото върху тези форми, ние ги виждаме в техните три тела, обаче просветлени и озарени от астралното тяло и от етерното тяло, от светлината на тези тела. И това беше представено много точно във формите, в образите. Днешните хора лесно биха се смяли върху формите, които бяха изобразени, защото те не знаят, колко реалистични са тези форми.

Имаше една форма, която правеше особено услуги във времето на човешкото развитие, когато чрез космическо-земните Същества в човека бе внедрен комбиниращ ум. Тогава физическият мозък беше подготвен така, че по-късно човекът можа да развие интелигентността. Тази способност бе посадена в човека и беше приписана на бога Ману. С това беше свързано онова, което бе присъединено на хората като интелигентно ст. Когато днес разглеждаме един човек, в когото съществува една силно развита разсъдъчна и комбинираща способност, когато го разглеждаме днес по ясновидски начин, ние намираме един силен израз и едно отражение от това в едно зелено блещукане и светене на астралното тяло, на астралната аура. Комбиниращата способност се показва в зелени цветни включвания на аурата, особено при онези хора, които имат един силен, математически ум. Древните египетски посветени виждаха Бога, който посади в човека тази способност на интелигентността и го изобрази и нарисуваха зелен, защото виждаха неговата светеща астрална и етерна форма да блести зелено. Това е днес още светещият блещукащо ауричен цвят, когато човекът се движи в интелигентността. И в тези връзки може да се проучи много нещо, ако хората действително биха искали да проучат тази чудесна реалистика на египетските образи на Боговете. Чрез това, че тези изображения на образите на Боговете са толкова реалистични и никак произволни, те действуваха като магически средства и онзи, който би могъл да вижда по-дълбоко, би видял, как в цветовете на тези древни форми съществуват в голям размер тайни. Тук човек би могъл да проникне дълбоко в процесите на развитието на човечеството.

Ние видяхме, как в Сфинкса е запазено това, което посветените бяха виждали. Вярно е, че това не е запазено като фотография, но въпреки това реалистично. Обаче формите постоянно се изменяха отново. Фигурата на Сфинкса предава в образа, какъв е бил човекът някога. Човекът сам си е създал неговата днешна форма. Ние знаем, че в течение на развитието на Земята са били отделени различни животински форми. Що е въобще една животинска форма? Това е една форма, която е изостанала в своето развитие, докато човекът е вървял по-нататък в развитието. Ние виждаме в тях изостанали в развитието си степен от развитието на човечеството, доколкото тези степени са станали физическо. В духовното е станало нещо съвършено различно. Това, което в човекът е духовно, няма нищо общо с физическите прадеди. Само физическото има нещо общо с тях. *Обаче човекът не произхожда от животните, а животинските форми са изостанали в тяхното развитие на стари степени. Животните са преминали в упадък предишни човешки физически форми.* Не само физическите форми са изостанали в тяхното развитие, а също и заложбите за етерната и астралната форма. Също както лъвът, когато той в миналото се отцепи, изглеждаше различно от днес, така също определени душевно-духовни форми, които изостават на определена степен, се изменят в течение на времето, упадат. Съществува един закон на духовния свят, че онова, което изостава на духовната или душевната степен, все повече преминава в упадък.

Да речем например, че когато Сфинксът изостава, той упада след това, получава една форма, която представлява нещо като една карикатура на неговата първоначална форма. Ето защо и до днес Сфинксът е запазил на астралното поле своята стара форма, но изродена. Човекът, който се издига в духовните светове като посветен или по някой друг редовен начин, малко се интересува от такива упадъчни форми. Те са упадъчна та сбирщина на духовния свят. Обаче на онези, които проникват в изключителни случаи в астралния свят и са надарени с една ниска ясновидска способност, на тях им се явяват такива упадъчни форми.

На Едип се е явил истинският Сфинкс, но този Сфинкс и до днес съществува. Той и до днес не е умрял, само че се явява на хората в друга, особена форма. Когато хората, които са изостанали в тяхното развитие на определена степен, между селското население, почиват през лятото при горещо време на обед и при тях настъпва /намирайки се в полето/ нещо, което бихме могли да наречем скрит слънчев удар, следствие на което астралното им тяло и етерното тяло се излъчват частично от физическото тяло, те се пренасят в астралното поле и виждат тези упадъчни последни потомци на Сфинкса. Това явление е назовавано с различни имена. В някои местности го наричат "пладнешка жена". Някои хора от селата разказват, че ги е срещнала Пладнешката жена. Тя навсякъде съществува в най-различните области и под най-различните имена. Тя е един потомък на древния Сфинкс. И както древният Сфинкс задаваше въпроси на хората, които те преживяваха, така също и Пладнешката жена задава въпроси. Можем да чуем да се разказва, как на някои хора се е явила Пладнешката жена и им е задавала въпроси, които са нямали край. Това измъчване с въпроси е също едно упадъчно наследство на древния Сфинкс. Всичко това ни показва, как върви развитие то, също и развитието зад физическия свят, как цели родове духовни същества са преминали в упадък и накрая представляват само сенки но онова, което са били

първоначално. Тук ние отново виждаме една черта от формите на връзките на развитието. Това бе казано, за да се види, колко разнообразно е въобще развитието.

Обаче за да разберем правилно всичко, трябва да си спомним за това, че в течение на времето, към това, което човекът е донесъл със себе си в началото на Земното развитие като свое физическо тяло, етерно тяло и астрално тяло, той е присъединил четвъртия член, Аза. Аз показах, как този Аз прониква астралното тяло, така се ангажира с него, че упражнява над него властта, която по-рано са упражнявали висши духовни Същества. Това е дело на висшите Същества, че те са посадили този Аз в астралното тяло. Ако развитието би вървяло в смисъла на определени висши Същества, тогава би стигнало до едно развитие различно от това, до което действително се е стигнало. Обаче в миналото определени същества са изостанали назад в тяхното развитие. Те не можеха да добият способността да внедрят Аза в астралното тяло.

Когато стъпи на Земята, човекът се състоеше от физическо тяло, етерно тяло и астрално тяло и разви тези тела по-нататък. Определени възвишени Същества, които имаха предимно тяхното обиталище на Слънцето и на Луната, му дариха Азовостта. Тези Същества съдействаха така да се каже над Аза. Имаше обаче определени други същества, които през време на развитието на Сатурн, на Слънцето и на Луната не бяха се издигнали достатъчно в тяхното развитие, за да могат да съдействуват при внедряването на този Аз. Те можеха да вършат само това, което бяха научили на Луната. Тези същества трябваше да се ограничат да работят върху астралното тяло на човека, така че в астралното тяло на човека бе внедрено нещо, което не принадлежеше към неговите най-благородни сили, което не идваше от възвишените Същества, а от закъснелите, изостаналите натрапници. Ако тези същества биха сторили това на старата Луна, то би било нещо много възвишено. Но понеже го направиха на Земята като изостанали назад същества, те внесоха в астралното тяло на човека нещо, което го понижи, което го направи по-нисше отколкото то би станало иначе. Астрално то тяло бе надарено с инстинкти и страсти и с егоизъм. Това трябва да имаме предвид, че върху човека бе действувало от две страни, че той получи от своето астрално тяло също елементи, чрез които то стана по-нисше. Но нещо, подобно, което действува върху астралното тяло, то не се ограничава само в астралното тяло. В човешкото същество е така, че действието върху астралното тяло се продължава чрез това астрално тяло в етерното тяло, а това последното го предава и на физическото. Астралното тяло действува навсякъде и така гореспоменатите същества действуват чрез астралното тяло също върху етерното тяло и върху физическото тяло. Ако тези същества ни биха могли да упражняват такова действие, тогава в човешкия живот не би настъпило това, което дойде тогава в човека. Това е една повишена себичност на човека, едно повишено азово чувство. Въздействието върху етерното тяло беше онова, което се роди като размътване на разсъдъка, като възможност човекът да греши. А всичко онова, което бе произведено от астралното тяло върху физическото тяло, е основата на това, което се роди като болест. Тази е духовната причина на болестите на човека; *при животните заболяването е нещо по-различно*. Ние виждаме, как в човека е посадена болестта; *болестта е свързана с причините, които бяха посо- чени тук*. И понеже физическото тяло и етерното тяло са свързани с фактите

на наследствеността, принципът на болестта минава по линията на наследствеността. Тук още веднъж трябва да подчертаем, че трябва да правим разлика между това, което са вътрешни болести, и онова, което са външни наранявания. Когато един човек бива прегазен, този случай няма нищо общо с това. Също и определени вътрешни болести могат да бъдат свързани с външни причини: *когато човек яде нещо, което поврежда стомаха, това естествено е също нещо външно*. Преди в течение на развитието онези същества да добият влияние върху човека, той беше организиран така, че реагираше в много по-голям размер отколкото днес върху лошото, което действуваше отвън върху него. Обаче вследствие на тяхното влияние той изгуби това, което притежаваше като инстинкти за това, което не е правилно. По-рано човекът в цялата негова организация беше устроен така, че имаше тънки инстинкти за онова, което не беше правилно за него, така щото, когато би искал да внесе в стомаха си нещо, което днес остава там и произвежда увреждане, инстинктът му подсказваше да не го приема. Насочвайки поглед в миналото ние все повече стигаме до времената, когато човекът се намираше в една тънка връзка със силите на заобикалящия го свят и когато той реагираше по едни тънък начин на силите на заобикалящия го свят. Обаче човекът стана все повече несигурен и неспособен да избягва това, което не му е полезно

Но това е свързано с още нещо друго. То е свързано с това, че колкото по-вътрешен ставаше той, навън в света също ставаше нещо: *навън ставаше онова, раждаше се онова, което наричаме другите три природни царства*. Трите природни царства около нас са се родили само постепенно. Отначало съществуваше само човекът. След това към него се прибави животинското царство, после растителното царство и накрая минералното царство. Ако бихме насочили поглед върху първичната Земя, когато Слънцето още беше свързано с нея, ние бихме намерили един човек, в който всички вещества на физическия свят още влизаха в него и излизаха от него. Тогава човекът още живееше в лоното на Боговете; *той съдържаше така да се каже още всичко*. След това той трябваше да изостави онова, което бе отхвърлено като животинско царство. Ако беше взел това със себе си, човекът не би могъл тогава да се развие въобще по-високо. Той трябваше да отхвърли от себе си животинското царство, а по-късно също растенията. Това, което се намира навън в животните и растенията, не е нищо друго освен темпераменти, страсти, определени качества на човека, които той трябваше да отхвърли от себе си. И когато човекът образува своите кости, той изхвърли от себе си минералния свят. След известно време човекът можеше да насочи своя поглед в заобикалящия го свят и да каже: *по-рано аз можех да ви понасям, по-рано вие влизайте и излизайте от мене, както сега въздухът влиза и излиза*. Когато аз живея още в течната Земя, можех да ви понасям, преработвах ви. Сега вие сте вън от мене, аз не мога вече да ви понасям, не мога вече да ви преработвам. Когато кожата обви човека, когато той стана едно отделно индивидуално същество, той виждаше в същия размер около себе си царствата.

Да предположим, че тези Същества не биха действували върху човека. Тогава не би дошло нещо друго. До като човекът е здрав, той ще стои в едно нормално отношение към външния свят. Но когато има вътре в себе си нарушени сили, те трябва да бъдат отблъснати от силите, които човекът има. Ако неговите сили са

слаби за тази цел, тогава в него трябва да бъде влято нещо против това, на което той не може да окаже съпротивление, а трябва да взема срещу него нещо от вън. Тогава в него трябва да бъде внесено нещо, за да бъде предизвикано съпротивлението, което можеше да прояви, когато от вън още влизаха и излизаха от него силите. Може да бъде нужно, когато човекът заболява, в него да бъдат внесени силите на един метал. Ето за що оправдано е в човека да се влее нещо като лечебно средство, а именно метали, растения и други подобни, нещо, с което той по-рано се намираше във връзка.

Във времето когато египетските посветени можаха да виждат в миналото целия ход на развитието на света, те знаеха точно, как отделните органи на човешкото тяло съответствуваха с веществата на външния свят, кои растения, кои метали трябваше да бъдат внесени в човека, когато той е заболял, и някога човечеството ще открие едно огромно съкровище на мъдростта в областта на медицината, което човечеството е притежавало по-рано. Днес в областта на медицината не само се работи много лошо, но се правят също и големи грешки, когато се предписват на някой човек едностранно тези или онези лечебни средства. Истинският окултист не ще бъде никога едностранчив. Колко често се случва да се налага да бъдат отхвърлени някои стремежи, които искат да направят компромис с Духовната Наука. Духовната Наука не може да подкрепя един едностранчив метод, тя иска напротив да основе всестранността на изследването. Едностранчиво е да се казва: *настрана с всички отрови!* Хора, които казват това, не познават истинските лечебни средства. Естествено днес се вършат пакости, защото специалистите не познават всички връзки. И определена тирания в медицинската наука изключва това, което може да излезе от Окултизма. Ако не бяха се водили никакви военни походи против най-старите области на медицината, против използването на металите като лечебни средства, би могло да настъпи една реформа. С модерното експериментирание не се намира нищо, което действително да издържи по отношение на изпитаните стари лечебни средства, срещу които може да води борба само едно грубо неразбиране, както това често пъти се случва. Именно древните египетски посветени бяха велики в тези тайни. Те можеха да добият един разбиращ поглед в действителните връзки на развитието. И когато днес някои лекари говорят с определен пренебрежителен тон за египетската медицина, от този тон много скоро може да се забележи, че те не знаят именно нищо върху тази медицина. Тук ние засегнахме някои неща, които трябва да се знаят за египетското посвещение.

Това бяха неща, които преминаха в съзнанието на народа. Но сега ние трябва да помислим, че същите души, които днес се намират в нашите тела, са били също въплътени в онова старо време. Нека помислим, че същите души са видели всички изображения, които посветените бяха направили от онова, което знаеха чрез виждането в духовния свят. Ние знаем; *че онова, което душата приема от едно въплъщение в друго, винаги носи по някакъв начин плодове.* Макар и човек да не може да си спомня, въпреки това положение е такова, че онова, което днес живее в душата, живее в нея затова, защото е било по-рано вложено в нея. Душата е била оформена тук във физическия живот и в живота в духовния свят. Когато се намираще между раждането и смъртта, когато се намираше между смъртта и едно ново раждане, действувала ли са египетските представи: *поради това от тях са се родили днешните представи.* Днес опреледени представи се развиват от египетс-

ките представи. Не от външни причини се е родило това, което днес се нарича Дарвинизъм. Това са същите души, които в древен Египет са гледали образите на животинските форми на прадедите на човека. Всички онези древни възгледи са се пробудили отново, само че човекът е слязъл още по-дълбоко в материята, в материалния свят. Той си спомня за това, че му е било казано: *нашите прадеди бяха в животински форми...*, но не си спомня, че това бяха Боговете. Тази е психологическата причина, поради която е възникнал Дарвинизмът. Формите на Боговете се явяват в материалистична форма. И така съществува една вътрешна духовна връзка между старата и новата, между 3-та и 5-та културна епоха.

Но това не е единствената съдба на нашето време, че човекът вижда по материален начин това, което по-рано е виждал духовното. Тази би била съдбата, ако междувременно *Христовият Импулс* не би навлязъл в развитието на човечеството. Това е имало значение не само за живота на физическото поле. Днес искаме да поставим пред нашите души, какво значение са имали събитията на Палестина за другата страна на живота, макар и това да бяха след смъртта на старите египтяни. Тук на физическото поле е станало това, за което вече говорихме. Обаче трите години на дейността на *Христос*, както и събитието на Голгота и кръщението в реката Йордан са били от значение също и за душите, които бяха въплътени на Земята, а също и за тези, които се намираха в състоянието между смъртта и едно ново раждане.

Ние си спомняме за факта, че външният физически израз за Аза е кръвта. Онова, което действува физически в кръвта, в нейните сили, е физическият израз на Аза. Но в течение на развитието се получи един прекалено голям егоизъм в човешкото същество, т.е., Азовостта се отпечата прекалено силно в кръвта. И този "излишък" от егоизъм трябваше да бъде отново изхвърлен от човечеството, тъй като човечеството трябваше отново да бъде възвърнато към духовността. На Голгота бе даден импулсът за това изхвърляне на егоизма. И в същия момент, когато на Голгота кръвта изтече от раните на Спасителя, в същия момент в духовния свят станаха още и други процеси. Кръвта на Спасителя изтече в материалния свят; *обаче в духовния свят премина това, които беше в прекалено голям размер, излишъкът от егоизма*. Излишъкът от егоизъм трябваше да изчезне от света и за това бе даден импулсът на Голгота. На мястото на егоизма идва общата човешка любов в сегашното човечество.

Но що беше тава събитие на Голгота? Що беше това събитие на една траеща три дни и половина смърт на физическото поле? На физическото поле, на открито бе изнесено това, което изживяваше в духовното развитие също и онзи, който биваше посветен. Той се намираше в течение на 3 ½ дни в едно състояние подобно на смъртта. Онзи, който минаваше през тази символична смърт, можеше да каже но човечеството: *"съществува една победа над смъртта. Съществува нещо вечно в света"*. Смъртта биваше победена от посветените и те се чувстваха като победители над смъртта. Събитието на Голгота означава, че онова, което в древни времена е ставало често пъти в мистериите, стана едно историческо събитие: *побеждаването на смъртта чрез духа*. Че сега това бе изнесено навън на физическото поле в света.

Когато оставим да действа върху нашите души, ние ще доловим това, което стана с тайната на Голгота, новото - като един образ на старото посвещение. Ние ще доловим, че в свето се яви исторически единственото по рода си събитие.

И какво беше последствието от това? Какво можеше посветеният? Той можеше да каже на своите себеподобни от своите изживявания: *"Аз зная, че съществува един духовен свят, че човек може да живее в духовния свят. Аз живях в него три дни и половина и ви донасям от там известие. Донасям ви дарове на духовния свят"*. Тези дарове бяха за полза и спасение на човечеството. Обаче онзи, който минаваше през посвещението във физическия свят, не можеше да донесе нищо подобно на мъртвите. Той не можеше да каже на мъртвите в отвъдния свят: *"всичко онова, което става на физическото поле, е такова, че човекът трябва да бъде спасен"*. Така беше, когато древните посветени общуваха в духовния свят с мъртвите, на които можеха да дадат само учението: *"жи- вотът е страдание, само освобождението от този живот е спасението"*. Така учеше посветеният при живите, така учеше той и при мъртвите. Обаче чрез събитието на Голгота бе победена смъртта във физическия свят и това има значение също и за умрелите намиращи се в духовния свят. Онези, които приемат *Христа* вътре в себе си, проясняват, осветляват отново сянкoобразния живот в Девакана. Колкото човек изживява тук повече от *Христа*, толкова по-светло става отвъд в духовния свят. След като кръвта изтече от раните на Спасителя - това е нещо, което принадлежи към тайните на Християнството, Христовият Дух слезе при мъртвите. Това е една от най-дълбоките тайни на Християнството, на цялото човечество. *Христос* слезе при мъртвите и им каза: *от- въд във физическия свят стана нещо, което не е такова, че за него да може да се каже: онова, което стана отвъд, не е повече от това, което става отсам*. Онова, което човекът занася със себе си в духовното царство, във връзка с това събитие, то е един дар, който човек може да занесе със себе си от физическия в духовния свят. *"Това е благовестието, което Христос донесе на мъртвите през трите дни и половина; той слезе при мъртвите, за да ги спаси"*.

В старото посвещение можеше да се каже: *ние събираме плодовете на духовното във физическото!* - Сега във физическия свят беше настъпило едно събитие, което донесе своите плодове и действуваше в духовния свят. И можем да кажем: *не напразно човекът извърши слизането във физическия свят*. Той извърши това слизане, за да могат да бъдат събрани тук плодове за духовния свят.

За да могат да бъдат събрани тези плодове, това стана чрез *Христос*, който беше при живите и при мъртвите, който даде един импулс, толкова силен, че целият свят бе разтърсен.

Христовият импулс като победител на материята

За да завършим нашата задача, така както тя беше възнамерявала, сега трябва да проучим малко в същия смисъл характера на *нашето* време, както проучихме характера на изминалите четири следатлантски епохи до явяването на *Христос*. Ние видяхме, как след Атлантската катастрофа се разви Древно-индийската епоха, Древно-персийската, Египто-хал- дейската епоха. И при характеристиката на 4-та следатлантска културна епоха, на Гръцко-латинската епоха, видяхме, че

тогава човекът работеше в известно отношение във физическото поле и че тази работа на човека във физическия свят беше достигнала своята дълбока точка. Причината, поради която тази епоха, която от една страна наричаме най-дълбокото положение на човечеството в материалния свят, а от друга страна е толкова привлекателно, толкова симпатична за днешния наблюдател, е това дълбоко положение е изходната точка за много важни събития на днешната културна епоха. Ние видяхме, как в тази епоха на гръцко-латинската култура беше станало едно бракосъчетание между духа и материята в гръцкото изкуство. Видяхме, че гръцкият храм беше една сграда, едно творение на архитектурното изкуство, в което можеше да живее Богът, на който то беше посветено, и човекът можеше да си каже: *аз доведох материята до там, че тази материя е за мене един израз на духа, че във всяка част мога да доловя нещо от този дух*. Така е с всички творения на гръцкото изкуство. Така е с всичко, което можем да разкажем за живота на гърците. И този свят на творенията на изкуството, в който е посаден духът, правеше материята толкова привлекателна, че у нас в Средна Европа великият Вол Фолганг Гьоте се опита да представи в своя "*Фауст*" съединението на своето себе /също и в трагедията "Елена"/ с тази културна епоха.

Но ако в следващото време културата би вървяла по-нататък в същата посока, какво би било последицието? Можем да изясним това с една проста скица. В Гръцко-латинската културна епоха човекът беше слязъл най-дълбоко, но така, че в никоя част на материята той не беше изгубил духа. В тази епоха духът беше възпълт в материята във всички творения. Нека разгледаме един гръцки образ на боговете. Ние ще видим навсякъде, как гръцкият творчески гений е отпечатал духа в материята. Гъркът наистина беше завладял материята, но при това не беше изгубил духа. Нормалният напредък на културата би бил в следващите времена такъв, че човечеството би слязло под равнището, би се потопил надолу под материята, така щото духът би станал роб на материята. Достатъчно е само да насочим един безпристрастен поглед върху заобикалящия ни днес свят, и ще разберем, че от една страна действително това е станало. Изразът на това по-дълбоко слязване е материализмът. Вярно е, че в никоя епоха човекът не е завладявал повече материя, както в нашата епоха, но той е сторил това само за задоволяване на телесните нужди. Достатъчно е само да разгледаме, с какви първобитни средства са били построени пирамидите и да сравним това с размаха и високия полет на египетския дух в тайните на мировото съществуване. Достатъчно е да помислим само за това, в какъв извънредно дълбок смисъл образите на Боговете бяха за египтяните копия, изображения на онова, което беше станало в миналото във Вселената и на Земята. Онзи, който в древен Египет можеше да вижда в духовния свят, той живееше в това, което беше станало невидимо през Атлантската епоха, което обаче беше факт на Земяното развитие в Лемурийската епоха. И онзи, който не беше посветен, който принадлежеше към народа, можеше да участва с цялото си чувство, с цялата си душа в тези духовни светове. Обаче средствата, с които египтяните трябваше да работят на физическото поле, бяха първобитни. Нека сравним това с нашето време. Достатъчно е само да прочетем множеството хвалебствия написани от нашите съвременници, които третират за великия напредък на нашето време. Разбира се, от страна в Духовната Наука не трябва да се

възражява нищо против това. Човекът постига все повече чрез завладяването на елементите.

А нека насочим поглед върху стоящите зад нас времена, когато човекът смилаше житното зърно с прости мелнични камъни движени с ръка и наред с това можеше да гледа нагоре в неимоверни висини на духовния живот. Днес по-голяма част от човечеството няма почти никакво предчувствие за висините, до които стигаха с погледа хората от миналите времена. Тя няма никакво предчувствие за това, което един халдейски посветен изживяваше, когато той виждаше по своя начин звездите, животните, растенията, минералите във връзка с човека, когато познаваше лечебните сили. Египетските мъдреци-жреци бяха хора, на които днешните лекари не могат да подадат вода. Днешните хора не могат да се вживеят в тези висини на духовния живот. Само Духовната Наука ще бъде в състояние да създаде една представа, едно понятие за това, което древните египто-халдейски посветени виждаха. Например онова, което днес се дава като тълкувание на надписите, в които се намираха дълбоки тайни, то е само една карикатура в сравнение с древното значение. Така в древни времена ние намираме малка власт на хората над средствата за работа на физическото поле, а напротив мощни сили по отношение на духовния свят.

И човекът слиза все по-дълбоко в материята, той все повече използва духовните сили, за да завладее физическото поле. Не е ли това така, че бихме могли да кажем: *човешкият дух става роб на физическото поле?* И по определен начин той слиза даже под физическото поле.

Когато днешния човек е употребил неизмерими духовни сили, за да създаде парахода, железницата, телефона, защо прави той това? Какви неизмерими духовни сили са били отвлечени чрез това от живота за висши те светове! Обаче последователят на Духовната Наука е напълно съгласен с това, той не иска да упражнява критика върху нашето време, защото знае, че беше необходимо да бъде завладяно физическото поле, но все пак си остава вярно, че духът се е потопил дълбоко във физическия свят. Означава ли за духа нещо особено, нещо по-важно, когато например вместо да смелим сами житото с хромелни камъни, днес се обаждаме по телефона в Хамбург, за да поръчаме това, от което се нуждаем, за да бъде то изпратено с кораба от Америка? Каква неизмерима духовна сила е била изразходвана, за да съществува днес една връзка чрез парахода с Америка и много други далечни страни! Питаме се: *като сме установили една такава връзка между всички части на земното кълбо, не е ли това само за задоволяването на материалния живот, на нашите телесни нужди, за които е била изразходвана толкова голяма духовна сила?* И понеже всичко е разпределено в света, на човек не е останала на разположение много духовна сила в излишък, освен тази, която е била използвана за материалния свят, не му е останала много духовна сила, за да се издигне той в духовния свят. Духът е станал роб на материята. Ако гъркът е видял духа въплътен в неговите творения на изкуството, днес духът е слязъл дълбоко надолу и ние имаме едно свидетелство за това в множеството технически и машинни устройства на нашата индустрия, които служат само на материалните нужди. А сега се питаме: *станало ли е напълно това, че човекът е слязъл много дълбоко в материалния свят?*

Това би станало и би се случило така, че в бъдеще човекът би направил най-големите, най-мощните изобретения на физическото поле, ако не би настъпило това, за което говорихме в предишното съзерцание. В дълбоката точка на развитието на човечеството в него бе възплътено чрез *Христовия Импулс* това, което му даде тласък за едно ново възлизане. От сега нататък идването на Христовия Импулс съставлява другата страна на културата. Той показва пътя за побеждаването на материята. Той донесе силата, чрез която може да бъде победена смъртта. Чрез това той предложи по-нататък на човека възможността да се издигне отново над равнището на физическото поле. Този мощен Импулс трябваше да бъде даден, един Импулс, който стана така действителен, както това бе изложено в Евангелието на Йоана, в кръщението в реката Йордан и Тайната на Голгота.

Христос Исус, който беше предсказан от пророците, даде най-мощния импулс на цялото развитие на човечеството. Така човекът трябваше първо да се отдели от духовните светове, за да свърже отново с тях чрез Христовото същество. Но ние не можем да разберем още напълно това, ако не проникнем още по-дълбоко във връзките на цялото развитие на човечеството. Трябва да обърнем вниманието върху факта, че това, което наричаме явяването на *Христа* на Земята, е едно събитие, което можеше да настъпи само в дълбоката точка, когато човекът беше потънал толкова дълбоко. Гръцко-латинската културна епоха стои по среда та между 7-те следатлантски културни епохи. Никой друг момент не би бил подходящият. Там, където човекът стана личност, там също за неговото спасение Бог трябваше да стане личност, за да му даде отново възможността да се издигне нагоре. Ние видяхме, че римлянинът доби съзнанието за своята личност само в римското гражданство. По-рано човекът все още живееше във висините на духовния свят; *сега той беше слезъл напълно до физическото поле*. И сега той трябваше да бъде изведен отново нагоре чрез самия Бог. Ние трябва да вникнем още по-дълбоко в 3-та, 5-та и средната епоха. Ние не трябва да изучаваме по училищен начин египетската митология, а трябва да изтъкнем характерните точки, които ни въвеждат по-дълбоко в чувствения живот на древните египтяни: *за да се запитаме след това, как този живот на египтяните отново пролясва в нашето време*.

Ние видяхме, как всички онези мощни образи за сфинкса, за Изис и Озирис бяха спомени в египетските митове и мистерии за древните състояния на човечеството. Всичко това беше като едно отражение в души те, едно отражение на древни процеси на Земята. Човекът виждаше в своето прадревно минало, виждаше своя произход. Посветеният можеше отново да изживее духовното съществуване на своите прадеди, на своите отци. Ние видяхме, как първоначално човекът се разви от една групово душевност. Можяхме да обърнем вниманието върху това, как тези групови души са останали запазени във формите на животните от Откровението на Йоана. Човекът също се разви от една такава групово душевност, но така, че той постепенно префини своето тяло и стигна до развитието на индивидуалността. Можем да проследим това исторически. Нека прочетем книгата "Германия", написана от Тацит. Във времето, които са описани в тази книга, които предават състоянията на германските области в първите столетия след Христа, ние намираме, как съзнанието на отделния човек изгрива първо в съзнанието на общността, как още царува духът на племето, как например Херуските се

чувстваха още като членове на племето. Това съзнание съществуваше, още така силно, че отделният човек предприемаше отмъщение за един друг от същата група. Това намираще своя израз в обичая за кръвното отмъщение. Следователно тогава все още съществуваше един вид групова душевност. Груповата душевност се запази до късните следатлантски времена. Обаче всичко това са само отзвучи. Груповото съзнание изчезна общо взето в основни черти през последното време на Атлантида. Ние описахме тук само неговите закъснели носители. В действителност хората не знаеха тогава вече нищо за груповата душа. Обаче в Атлантската епоха човекът още знаеше за това. Той не казваше още "Аз" за себе си. Това чувство на груповата душевност се предаде след това частично на следващите поколения.

Колкото и странно да изглежда това, но в древните времена паметта имаше едно съвършено друго значение и съвършено друга сила. Що е днес паметта? Помислете само, дали още си спомняте за отделните процеси от Вашето детство? Това, за което си спомняте, е много малко. Вие не ще си спомните за нищо, което се намира преди Вашето раждане. В миналото, през Атлантската епоха, не беше така. Също в първите следатлантски времена човекът си спомняше за онова, което бяха преживяли неговият баща, неговият дядо, неговият прадедо. И нямаше никакъв смисъл да се говори за това, че между раждането и смъртта съществува един аз. Паметта се простираше до столетия в миналото. До където течеше кръвта надолу от прадедите до потомците, до там се простираше и Азът. Ние не трябва да си представяме груповия аз в онези времена разпрострян пространствено над съвременниците, а отиващ нагоре в поколенията.

Ето защо днешният човек никога не ще разбере това, което е дадено като отзвук от едно подобно съзнание в разказите за патриарсите: *че Ной, Адам* и т.н. *са стигнали до такава напреднала възраст*. Хората от далечното минало причисляваха към техния аз техните прадеди през ня- колко поколения нагоре. Днешния човек не може да си състави никакво понятие за това. В онези древни времена не би имало никакъв смисъл да се назова с едно име един отделен човек между раждането и смъртта. Паметта се простираше през цялата редица от прадеди нагоре в течение на цели столетия. Докъдето един човек си спомняше през столетията, до там му се даваше неговото име. Адам беше така да се каже Азът, който течеше с кръвта през поколенията. Едва когато познаваме тези действителни факти, ние знаем, как стои работата с тези неща. Човекът се чувствуваше подслонен в тази редица на поколенията. Това се разбира в Библията, когато се казва: *"Аз и Отец Авраам сме едно"*. Когато изповядващият Стария Завет казваше това, само тогава той се чувствуваше истински като човек в редицата на поколенията. Също още при първите следатлантски хора, даже и при египтяните, това съзнание съществува- ше. Хората чувстваха общността на кръвта. И това произвеждаше също за духовния живот нещо особено.

Когато днес човекът умира, той има един живот в Кама-лока, към който се прибавя един относително дълъг живот в Девакана. Обаче това е вече едно последствие на Христовия Импулс. То не съществуваше в предхристиянските времена: *тогава човекът се чувствуваше свързан чак във времето на отците на племето*. Днес човекът трябва да отвикне в Кама-лока от желанията, с които беше свикнал във физическия свят: *от това зависи продължителността на това*

състояние. Човекът е свързан, привързан към своето съществуване между раждането и смъртта; *в древни времена той беше свързан и привързан към много повече неща.* Тогава той беше свързан с физическото поле така, че се чувствуваше като член на цялата физическа редица на поколенията. Тогава той трябваше да прекара в Кама-лока не само своята привързаност към индивидуалното физическо съществуване, той трябваше действително да премине в Кама-лока всичко онова, което беше свързано с поколенията чак до първичния прадед. Последствието от това беше онова, което лежи като дълбока истина на основата на изречението: *"да се чувствуват човек в лоното на Авраама"*. Човекът чувствуваше: *след смъртта той минава нагоре през цялата редица на прадедите.* И пътят, по който той трябваше да мине, беше наречен: *"пътят на Отците"*. Едва когато изминаваше този път, той можеше да се издигне в духовните светове, едва тогава той можеше да отиде при Боговете. В древни времена след смъртта човекът изминаваше пътя към отците и пътя към Боговете.

Но културата не са се сменяли така рязко една друга, Индийската култура е останала, но тя се е изменила. Тя е останала в нейната същност наред със следващите култури. В едновременното египетско продължение на Индийската култура също е възникнало нещо подобно. Днес хората много лесно смесват съществуващото по-рано със съществуващото по-късно. Ето защо бе подчертано така силно, че аз само направих на меци за най-древните времена. Между другото индийците също бяха приели възгледа за *"пътят на Отците"* и *"Пътя На Боговете"*

Но колкото повече човекът е бил посветен, толкова повече се освобождаваше той от привързаността към отечеството и към отците, толкова по-дълъг ставаше *"пътят на Боговете"*, толкова по-кратък *"пътят на Отците"*. Онзи, който беше свързан с всички нишки с отците, имаше едни дълъг *"път на Отците"* и един кратък *"път на Боговете"*. В терминологията на Изтока *"пътят на Отците"* се наричаше: "Питрийана", - А *"пътят на Боговете"*: "Девайана". Когато днес употребяваме израза "Девакан", трябва да бъдем наясно, че това е само един израз, който трябва да употребим. Думата "Девакан" или "Девахан" е била осакатена от думата "Девайана", *"пътят на Боговете"*. Един стар ведантист просто би ни се присмял, когато би се запознал с описанията, които ние даваме за Девакана. Не е така лесно да се приспособим към начина на мислене и виждане на източните народи. Понякога ние трябва да защитим източните истини против тези, които претендират, че предават тези истини. Някой, който днес получава някакви описания като така нареченото източно учение, няма никакво съзнание, че получава едно твърде неясно, обърканно учение. Днешната Духовна Наука никак няма нужда да претендира, че е едно източно-индийско учение. В определени кръгове хората наистина обичат това, което идва от някъде далече, например от Америка. Обаче истината е навсякъде у дома си. Антикварното изследване принадлежи на учените, обаче Духовната Наука е живот. Духовно-научната истина може да бъде изследвана във всеки момент и навсякъде. Това трябва да имаме пред душата си.

Но това, което изнесохме, не беше никаква теория при древните египтяни, то беше практика. Практическо беше също и това, което се преподаваше на египтяните в големите мистерии. Положението на нещата беше твърде особено и ние трябва да се запознаем с него при едно дълбоко вникване. Мистерииите на древните египтяни целяха нещо твърде особено. Днес човек може лесно да се смее на

това, когато му се казва, че в определено време фараонът беше един вид посветен, когато му се разказва, какво беше отношението на египтянина към неговия фараон, какво беше отношението към държавните уредби. За съвременния европейски учен е нещо твърде смешно, когато фараонът си приписва името "син на Хорус" или даже "Хорус". Днес ни се вижда твърде странно, как един човек може да бъде почитан като бог; *днешните хора не могат да си представят нещо побезсмислено*. Но днешният човек не познава фараона и неговата мисия. Той не знае именно, що беше действително посвещението на фараона. Днес в един народ ние виждаме една група хора, които можем да преброим. За днешния човек един народ е една лишена от действителност абстракция. Действителност е само определен брой хора, които обитават определена област. Но това не е "народът" за онзи, който стои на становището на Окултизма. Както пръстът като отделна част принадлежи на цялото тяло, така отделните хора на народа принадлежат на една душа на народа. Те са вложени така да се каже в нея, само че Душата на народа не е нещо физическо, тя е действителна само като етерна форма. Тя е една абсолютна действителност: *посветеният може да разговаря с тази душа*. За него тя е даже много по-действителна отколкото отделните индивидуалности на един народ. За окултистите важат също духовните опитности, за тях Душата на народа е нещо напълно действително. Нека разгледаме съвсем схематично тази връзка на Душата на народа с индивидите.

Ако си представим отделните индивиди като малки кръгове, отделните азове, тези индивиди са отделни същества само за едно външно разглеждане. Който ги разглежда духовно, той вижда тези отделни индивидуалности вложени като в една етерна мъгла, и това е въплъщението на Душата на народа. Отделният човек мисли, върши, чувствава и иска нещо. Той излъчва своите мисли и чувства в общата Душа на народа. Тази душа е оцветена от излъчванията на отделните индивиди принадлежащи на народа. Чрез това Душата на народа е проникната от мислите и чувствата на отделните хора. И когато се абстрахираме от физическия човек и разглеждаме само неговото етерно тяло и неговото астрално тяло, и след това разглеждаме астралното тяло на цял един народ, ние виждаме, че астралното тяло на цял един народ получава своите цветни отсенки от отделните хора принадлежащи на този народ.

Това знаеше древният египетски посветен, но той знаеше и нещо повече. Когато разглеждаме това вещество на народа, древният египтянин се запитваше: *"какво живее всъщност в душата на народа?"* Какво виждаше той в нея? Той виждаше в Душата на своя народ - *въплъщението на Изис*. Той виждаше, как някога тя беше ходила между самите хора. Изис /Изида/ действуваше в Душата на народа. Той виждаше в нея същите действия, както действията изхождащи от Луната: *тези сили действуваха в душата на народа*. И онова, което египтянинът виждаше като Озирис, действуваше в индивидуалните, духовни лъчи: *в тях той познаваше действията на Озирис*. Обаче Изис той виждаше в тази Душа на народа.

Следователно Озирис не беше видим за физическото поле. Той беше умрял за физическото поле. Само кога то човекът умираше, Озирис отново заставаше пред неговия поглед. Ето защо в египетската Книга на мъртвите ние четем, как египтянинът чувствуваше, че след смъртта се съединява с Озирис, става самият той един

Озирис. Озирис и Изис действубаха заедно в държавата и в отделния човек като членове на държавата.

А сега нека отново разгледаме фараона и да помислим, че за него това беше една действителност. Отделният фараон получаваше преди посвещението едно обучение, за да не разбере това само с ума, а за да стане то за него една истина, една действителност. Той трябваше да бъде доведен до там, че да може да си каже: *"ако искам да управлявам народа, аз трябва да пожертвувам една част от моята духовност, да залича една част от моето астрално тяло, една част от моето етерно тяло. В мене трябва да действуват принципът на Озирис и принципът на Изис.*

Аз лично не трябва да искам нищо; когато говоря нещо, трябва да говори Озирис; когато върши нещо, трябва да го върши Озирис, когато движа ръката, трябва да действуват Озирис и Изис. Аз трябва да представлявам сина на Изис и на Озирис: Хорус.

Посвещението не е никаква ученост. Но да може човек нещо подобно, да може да се жертвува както фараонът, това е свързано с посвещението. Защото това, което той жертвуваше от себе си, то можеше да бъде запълнено с части на Душата на народа. Частта, от която фараонът се отказваше, която той жертвуваше, тази част му даваше именно сила. Защото оправданата сила, оправданата власт не се ражда чрез това, че човек из дига собствената личност като такава, а оправданата сила и власт се ражда чрез това, че той приема в себе си това, което надхвърля границите на личността: *една по-висша духовна сила.* Фараонът приемаше в себе си една такава сила, и тази сила беше представена външно чрез змията Уреус.

Така ние отново вникваме с погледа в една тайна. Ние видяхме нещо много по-висше, по-висше от това, което днес се дава като обяснение, когато се говори за образите на фараоните.

Но щом египтянинът хранеше такива чувства, на какво трябваше той да държи особено? Той трябваше да държи особено на това, че Душата на народа да стане колкото е възможно по-силна, да стане колкото е възможно по-богата на добри сили, да не бъде тя намалена. На това, което хората имаха чрез родството на кръвта, на това не можеха да разчитат египетските посветени. Обаче онова, което праотците бяха събрали като духовни блага, това трябваше да стане благо на отделната душа. Това ни е показано в съденето на мъртвите там, където душата е поставена пред 42-та съдии на мъртвите. Там са претеглени делата на отделния човек. Кой са тези 42 съдии? Това са прадедите. Египтяните вярваха, че животът на човека се е втъкал в живота на 42-та прадеди. Там в другия свят той трябваше да отговаря пред тях, дали беше действително приел това, което те му бяха предложили духовно. Така това, което египетските учения на мистериите съдържаха, беше нещо, което трябваше да стане практическо за живота, което обаче трябваше да бъде също оползотворено за времето отвъд смъртта, за живота между смъртта и едно ново раждане. В Египетската епоха човекът се беше вече вплел в материята, във физическия свят. Обаче същевременно той трябваше да насочва своя поглед към своите прадеди в другия свят и да развива наследеното от тях във физическия свят. Чрез този интерес той бе привързан към физическото поле, като трябваше да съдействува на това, което отците бяха направили.

Но сега ние трябва да имаме предвид, че днешните души са прераждания на древните египетски души. Какво означава това, което е станало тогава, за живещите днес души, които са го преживяли в тяхното египетско въплъщение? Всичко, което душата е изживяла тогава между смъртта и едно ново раждане, всичко онова, което се е втъкало в душата, то се намира в тази душа и е възкръснало отново в епохата, която е нашата епоха, 5-та следатлантска епоха, която донесе отново плодовете на 3та културна епоха, плодове, които се явяват в склонностите, в идеите на днешното време, които имат тяхната причина в древния египетски свят. Днес отново излизат наяве идеите, които тогава са били заложени като зародиши в душите. Ето защо лесно може да се разбере, че онова, което днес хората завладяват за себе си на физическото поле, не е нищо повече освен едно огрубяване на насочване интереса към физическото поле, какъвто интерес съществуваше в древен Египет, само че днес хората са се вплели по-дълбоко в материята. Ние видяхме вече в мумифицира нето на мъртвите една причина на това, което днес се проявява като едно материално схващане на физическото поле.

Нека си представим една душа за онова време. Да си представим една душа, която е живяла тогава като ученик на един посветен. Погледът на един такъв ученик биваше насочен /духовния поглед/ чрез действително виждане към Космоса. Това, как Озирис и Изис ходеха из Луната и действаха от там върху Земята, беше станало за него духовно виждане. Всичко беше пропито от духовно-божествени Същества. Това беше приел в душата си този ученик. Той се преражда отново в 4-та и 5-та епохи. Един такъв човек преживява от ново това в 5-та епоха. То се явява в него отново като един вид спомен. Но какво става с него? Египетският окултен ученик насочваше поглед към всичко, което живее в света на звездите. Това, което той виждаше, оживява отново в някой човек на 5-та епоха. Той си спомня за това, което беше виждал и слушал в минало то. Той не може да го познае отново, защото то е получило едно материално оцветение. Това, което един такъв човек вижда, не е вече духовното, обаче материално-механическите отношения се раждат отново и той отново си създава мисълта като спомен в материалистична форма. Там, където по-рано беше виждал божествени Същества, Изис и Озирис, там той вижда сега само абстрактни сили, без тяхната духовна връзка. Тези духовни отношения му се явяват отново във формата на мисли. Всичко възниква отново, обаче в материал на форма. Нека приложим това към една определена душа, която в египетско време е добила един поглед във великите космически връзки; *да си представим, че онова, което в миналото в Египет е било виждано духовно, възниква отново пред тази душа.* То възниква отново днес в тази душа, в 5-та следатлантска епоха: *ние имаме душата на Коперник.* Коперниковата система на света се е роди ла по този начин - като едно възпоменателно виждане на духовните изживявания в древен Египет. Също така стои въпросът и с Кеплеровата система на света. Тези хора са родили отново от техния спомен тези велики закони от това, което са изживели в Египетската епоха. А сега нека помислим, как подобно нещо оживява в душата на един лек спомен, нека помислим, че онова, което всъщност един такъв дух мисли, е било изживяно от него в древен Египет в духовна форма. Какво може да ни каже тогава един такъв дух? Че му се струва, като че е погледнал в миналото в древната египетска страна. Това е така, като че той донася отново в една нова форма това, когато един такъв

дух казва: "Сега оба- че, след като от няколко години се яви първото зазоряване, от няколко месеца пълният ден, най-после от няколко дни чистото слънце изгря за чудесните съзрения, вече нищо не ме задържа; аз искам да се въодушея с един свещен огън; искам да похуля хората с простата изповед, че отвличам златните съдове на египтяните, за да изградя от тях една шатра на моя бог, далече от границите на Египет". Не е ли това като един действителен спомен, който отговаря на истината? И това изказване направи самият Кеплер. При него намираме също изказването: "старият спомен хлопа на сърцето ми". Така чудесно са свързани нещата в развитието на човечеството. В такова пълно със смисъл, загадъчно изказване идва светлина и значение, когато долавяме духовните връзки. Само тогава животът става велик и мощен, тогава хората се чувствуват в едно велико цяло, когато разберат, че отделният човек е само една индивидуална проява на преминаващото през света духовно.

Аз обърнах също веднъж вниманието върху факта, че това, което е възкръснало в нашето време като Дарвинизъм, е едно материалистично задебеляване на онова, което египтяните са представяли като Богове в животинска форма. Така аз можах също да покажа, че, когато правилно разбираме Парацелзия, можем да познаем, че неговото лечебно изкуство е едно оживяване отново на това, което се преподаваше в храмовете на древен Египет. Нека разгледаме един такъв дух, какъвто е Парацелзий. При него намираме едно забележително изказване. Който се задълбочава в Парацелзий, знае, какъв висок дух живееше в него. Той е направил едно забележително изказване, казвайки: *че в много неща е научил много, че най-малко е научил в академиите, обаче в своите обиколки из различните страни е научил много нещо от народа и от старите предания.* Ние нямаме възможност да покажем само в примери, колко дълбоки истини съществуват още в нашия народ, които вече никак не са разбрани, които обаче Парацелзий можа да оползотвори. Той казваше, че е намерил една книга с дълбоки медицински истини. И коя книга назовава той? - *Библията!* - С това той не разбира само Стария Завет, а главно Новия Завет. Трябва само човек да може да чете Библията, за да намери в нея това, което Парацелзий е намерил. И какво стана от медицината на Парацелзий? Истина е, тя е един стар египетски лечебен метод. Но чрез това, че Парацелзий прие тайните на Християнството, импулса нагоре, неговите творения бяха проникнати от духовната мъдрост, те бяха проникнати от Християнството, бяха християнизирани. Това е, което би трябвало да направят всички, които искат да прокарат все повече пътя обратно от падането в материята в най-ново време. Тук съществува една възможност, да не се подценяват великите материални прогреси. Съществува обаче също възможността да направим да се влее в тях духовното.

Който днес изучава това, което материалната наука може да предложи, който слиза в материалната наука и не се подава на леността и удобството, а се задълбочава в нея, той върши нещо добро също като последовател на Духовната Наука. Може да се научи много нещо от чисто материалистичните изследователи. Ние можем да проникнем онова, което намираме там, с чистия дух, който Духовната Наука може да предложи. Когато проникнем по този начин всичко с духовното, тогава това е правилно разбрано Християнство. Не е нищо друго, освен едно очерняне на Духовната Наука, когато хората казват, че тя е един фантастичен свет

глед. Тя може да стои напълно твърдо и сигурно върху почвата на всяка действителност. И би било само едно елементарно начало на Духовната Наука, ако хората биха искали да се задълбочат в едно схематично описание на висшите светове. Не е толкова много важно, последователят на Духовната Наука само да знае нещата и да изучава наизуст духовнонаучните понятия. Не е важно само това. А важното е, ученията и възгледите върху висшите светове да станат плодотворни в човека, важното е истинските учения на Духовната Наука да бъдат внесени във всичко, във всекидневния живот.

Важното не е да проповядваме за всеобщата братска любов. Най-добре е да се говори колкото е възможно по-малко за нея. С една такава фраза е също така, както бихме казали на една печка: *"мила печке, твоята задача е да отопляваш стаята. Изпълни твоята задача"*. Така е с ученията, които се дават с такава фраза. Касае се за средствата. Печката остава студена, когато само и казвам, че трябва да дава топлина. Тя започва да дава топлина, когато в нея се сложи отоплителен материал. Човекът също остава студен, когато само бива увещаван. Но кое е отоплителният материал за модерния човек? Отделните факти на духовните учения са отоплителният материал за човека. Не трябва да се подаваме на удобство и да оставаме само при *"общото братство"*. На хората трябва да се даде отоплителен материал. Тогава братството ще се получи от само себе си. Както растенията обръщат своите цветове към Слънцето, така всички ние трябва да насочим нашия поглед към Слънцето на духовния живот.

Важното е, не само да приемем като теоретически учения такива неща, в които вникваме с нашия поглед, а те да станат сила в нашите души. Те могат да дадат за всеки човек, при всяко положение в практическия живот импулси за това, което той трябва да върши. Хората, които днес гледат надолу с определена подигравка на Духовната Наука, се чувствуват издигнати високо над *"фантастичните учения"* на тази Духовна Наука. Те намират в нея *"недоказуеми твърдения"* и казват, че трябва да се придържаме към фактите. Ако последователят на Духовната Наука не би станал силен, а малодушен чрез живота в тази наука, лесно би могло да се случи той да бъде объркан в неговата сигурност и енергия, когато вижда, как именно онези, които би трябвало да разбират Духовната Наука, как те именно абсолютно не я разбират.

Нашето време гледа така лесно отгоре на това, което египтяните наричаха свои богове. *"Абстракция лишена от същност"*, казват днешните хора, Обаче модерният човек е много по-суеверен. Той почита съвършено други богове, които са авторитет за него. Понеже не пада на колене пред тях, той не забелязва, какво суеверие проявява.

Обични приятели, винаги когато ще бъдем отново пак така заедно, трябва постоянно да си спомняме, че, когато се разделяме, ние не само трябва да вземем със себе си определен брой истини, а трябва да вземем със себе си едно общо впечатление, едно чувствено впечатление, което най-правилно приема формата, която последователят на Духовната Наука познава като волев импулс: *че иска да внесе духовната наука в живота и не иска да бъде заблуден в неговата сигурност от нищо.*

Нека поставим пред душата си един образ. Ние така често чуваме да се казва: *"Ах, тези търсители на духа! Те сядат заедно в тяхната ложа, разглеждат*

там всякакви фантастични неща. Човек, който стои на висотата на днешното време, не може да се занимава с подобни неща". Последователите на Духовната Наука изглеждат днес понякога като една класа от презрени хора, изглеждат като необразовани и неучени. Трябва ли това да ни направи малодушни? Не! Ние искаме да поставим пред душата си един образ и да събудим чувствата, които са свързани с него. Спомняме си за нещо подобно в миналите времена; *спомняме си, как в древен Рим стана нещо напълно подобно*. Ние виждаме, как първото Християнство се разпространи в Рим в една напълно презряна класа от хора. Днес с оправдано удивление гледаме Колосеума, който императорският Рим издигна. Ние можем обаче да насочим поглед също върху хората, които тогава считаха, че стоят на върха на времето, как те седяха в цирковете и гледаха, как християните бяха изгаряни на арената и как запалваха тамян, за да не чувствуват миризмата на изгорените тела.

А сега нека насочим погледа върху редицата на презрените. Те живееха в катакомбите, в подземните галерии. Там трябваше да се промъква и крие току що разпространяващото се Християнство. Там в подземията първите християни издигаха олтари върху гробовете на техните мъртви. Там имаха те техните чудни знаци, техните светилища. Нас ни обхваща едно странно настроение, когато днес минаваме през катакомбите, през подземията, през презрения Рим. Християните знаеха, какво им предстоеше. Презряно беше това, което беше първият зародиш на Христовия Импулс, затворено на Земята в подземните катакомби. Но какво остана от императорския Рим? Той изчезна от лицето на Земята. Обаче това, което тогава живееше в катакомбите, бе издигнато.

Нека днес тези, които искат да станат носители на духовния светоглед, нека те добият сигурността на първите християни. Нека представителите на Духовната Наука живеят презрени от съвременната ученост, обаче нека знаят, че те работят именно за това, което ще се разцъфти и ще преуспее в бъдеще. Нека се научат да понасят всичко, което днес им е противно. Човек може да чувствава това също със скромност, но и със сигурност, без възгордяване, може да го чувствава силно против неразбиранията на нашето време.

Нека се стараем да запазим с такива чувства това, което застава пред нашите души при настоящия цикъл от сказки. Нека излижайки от тук да го вземем с нас като сила и да действваме по-нататък братски помежду си!